

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 23. TRAVNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 64

Intervju:
Vojislav Sekelj

TEMA BROJA: RASPODJELA POKRAJINSKOG NOVCA NAMIJENJENOG HRVATSKOJ ZAJEDNICI

OBJEKAT
Gulyás
CSÁRDA

~čarda, farma nojeva, sobe za izdavanje~

Ludoški šor 106
24418 ŠUPLJAK
Telefon: 024/758-093, 758-082

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123
24106 Subotica
Telefon: 024/567-933, 567-984
Fax: 024/567-871, 567-736

**KOMPLETNA HRANA
ZA ŽIVOTINJE**

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD,
Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN — kompletna hrana za pse.

Obrazovanje na hrvatskom jeziku
Predstoji anketiranje roditelja.....6-9

Komisija HNV-a rasporedila sredstva
Hrcko – najznačajniji projekt.....10,11

Konstituirano Vijeće DSHV-a
Podrška Borisu Tadiću.....10,11

Intervju
Vojislav Sekelj.....12-14

Odluka Europske komisije
Pozitivan avis Hrvatskoj.....15

Život na rubu egzistencije
Magični minimum minimuma.....16,17

Priča iz Plavne
Bijeli novci za crne dane.....19

Ekskluzivno
Franjo Arapović.....42,43

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
 Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
 Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
 Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
 Dušica Dulić (Subotica),
 Jasminka Dulić (dopisništva),
 Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
 Dražen Prčić (sport i zabava),
 Zvonko Sarić (kultura),
 Nada Sudarević (fotografije)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
 Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
 ++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
 »Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
 Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
 mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
 i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
 20.3.2003. godine

Avis za Hrvatsku

Europska komisija preporučila je u svom avisu da se otvore pregovori s Hrvatskom o njenom punopravnom članstvu u Europskoj uniji. Time je Hrvatska dobila službenu potvrdu da je na dobrom putu, da uspješno ispunjava postavljene standarde i da je sposobna preuzeti obveze kojima podleže cjelokupno članstvo u EU. Između ostalog, te se obveze odnose i na odnos države prema nacionalnim manjinama. U Srbiji će ova vijest biti primljena kao elementarna nepogoda, iako bi bolje bilo da se shvati kao dobar primjer.

Kad već povlačimo paralelu i spominjemo manjinsko pitanje, recimo da je hrvatskoj zajednici u Vojvodini za prvo polugodište ove godine odobreno iz pokrajinskog proračuna 880.000 dinara, što ju je po visini iznosa svrstalo na pretposljednje mjesto među svim ovdašnjim nacionalnim manjinama. Ova cifra je predviđena za funkcioniranje svih tridesetak hrvatskih institucija i udruga, a jedino još NIU Hrvatska riječ ima dodatni redoviti izvor financiranja iz proračuna Vojvodine, budući da je ona jedina profesionalno ustrojena ustanova među vojvođanskim Hrvatima.

No, i to je puno više od onoga što se nacionalnim manjinama vraća iz srbijanskoga proračuna od prikupljenog poreza. Taj izvor za Hrvate gotovo da i ne postoji, osim na simboličkoj razini, gdje je također Hrvatska riječ jedan od rijetkih korisnika, ako ne i jedini. Tako je bilo do sada, a kako će biti od sada, nazire se iz prvih izjava novih republičkih dužnosnika. Na primjer, savjetnik ministra za kulturu i medije Republike Srbije Bora Đorđević (da, Bora Čorba!) kaže da će Ministarstvo ubuduće financirati one projekte koji imaju predznak nacionalno i pravoslavno, a da će prva žrtva 'novog vala' biti novosadski Exit, za koji savjetnik kaže da »čisto sumnja« da će biti poduprt, kad već postoji Zaječarska gitarijada. Uz ovu izjavu Bore Čorbe, valja naglasiti još jednu njegovu u ulozi savjetnika ministra, a to je da on osobno nema »ništa protiv umjetnika iz Hrvatske«, ali da nema ni namjeru tamo svirati, jer »zaboga, nismo se mi igrali klikeima, nego ratovali«.

Đorđevićev šef ministar Dragan Kojadinović, opet, u središtu je pažnje zbog izjave da će inzistirati da svi koji budu radili na obnovi izgorjeloga manastira Hilandar budu pravoslavci, što također upućuje na zebnju da bi se građani Srbije druge vjere i druge nacionalnosti s novom Vladom mogli naći na različitim tračnicama.

U tom smjeru idu i kandidature za iduće predsjedničke izbore, u kojima vladajuća koalicija takozvanog demokratskog bloka, suprotstavljajući svog 'drugog' čovjeka 'prvom' čovjeku oporbe, širom otvara vrata radikalskome kandidatu. I u dosadašnjem kratkotrajnom stažu Koštuničine Vlade mnogi analitičari su već prepoznali ulaganje radikalima, a ako se ponovnim cijepanjem petolistopadskih glasova Tomislav Nikolić nađe u predsjedničkim odajama, bit će to samo potvrda faktičkoga stanja. Stvari polako dobivaju pravo ime, reklo bi se.

A Europa? Koga je ovdje za nju još briga?

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 15. 4.

Ustavni sud privremeno obustavio primjenu Zakona o pomoći haaškim optuženicima i njihovim obiteljima

NEDJELJA, 18. 4.

Subotica: Velimir Ilić pušta vagone u promet i kritizira pokrajinske vlasti

PONEDJELJAK 19. 4.

Smijenjeno 16 načelnika MUP-a širom Srbije

UTORAK, 20. 4.

Europska komisija preporučila Vijeću Europske unije da otvori pregovore o članstvu s Hrvatskom

SRIJEDA, 21. 4.

U Hrvatskoj zadovoljstvo zbog pozitivne odluke o zahtjevu za njenim punopravnim članstvom u EU

PETAK, 16. 4.

Novi ministri SCG: Vuk Drašković, Prvoslav Davinić i Predrag Ivanović

SUBOTA, 17. 4.

Direktor KK Crvena zvezda i novinar Radija B92 napadnuti u Zagrebu, policija uhitila jednu osobu

OPET RADI RADE

Sve se mijenja osim kamenja, kaže narod, a ja dodajem: i srpske Državne sigurnosti. Bio Rade, došao drugi Rade, i radi se isto. Umjesto da štite državu i narod od terorizma, oni ratuju opet s građanima i političkim suparnicima. Na Kos-

metu ovog ožujka Albanci zapališe i prošlost i sadašnjost nacije, rastjeraše narod u izbjeglištvo, a sedam stotina plaćenih suradnika Državne sigurnosti, koji, kao, tamo nešto rade, ne javiše svojoj državi što se sprema i što će biti. Ovi u Srbiji, po istom šablonu Rade Markovića, Bracanovića, Legije i ostalih zlikovaca rade i dalje na unutrašnjem

neprijatelju, prate, prisluškuju, smještaju, namještaju, podvaljuju, izmišljaju, a Boga mi će i ubijati, jer to je tradicija Službe. **D. D.** »Srpska reč«, 31. ožujka 2004.

MIRKOV POHOD
NA ISTOK

Zovu me iz svih krajeva Hrvatske, zadosno gotovo da i nema mjesta iz Hrvatske odakle me nisu zvali. Nedavno me je nazvala i jedna gospođa iz Novog Sada koja je dobila dozvolu za zvanje u drugu državu iz njihova »Milijunaša«, no nije uspjela proći. **Mirko Miočić**, učinkoviti Kvisko iz Milijunaša, »Večernji list«, 16. travnja 2004.

POSAO SAMO ZA VJERUJUĆE

Srbija će inzistirati da svi koji budu radili na obnovi manastira Hilandar budu pravoslavci, naročito u slučaju da obnovu rade grčka poduzeća. Grčka poduzeća za obnovu mnogih manastira angažiraju radnike iz Albanije i s Kosova, jer su jeftina radna snaga, ali će Srbija zbog bojazni od diverzije inzistirati da na obnovi Hilandara rade samo pravoslavci. Logično je i prirodno da srpske svetinje obnavljaju ljudi koji vjeruju u njih i znaju što one znače srpskom narodu. **Dragan Kojađinović**, ministar kulture Srbije, Beta, 19. travnja 2004.

STRANI JEZIK? HVALA LIJEPO

Strani jezik u osnovnim školama u Srbiji ne bi se trebao izučavati od prvog razreda, ne samo zbog nedostatka stručnog kadra, već i zbog strateških interesa zemlje i pravilnog obrazovanja mladih. Ja mogu razumjeti roditelje koji žele da im dijete uči strani jezik od prvog razreda. Naravno, pri tome se misli na engleski, a ne na ruski, je l'? Ali, nažalost, izgleda da će roditelji koji to žele morati plaćati, jer Ministarstvo ne ispunjava privatne želje, već mora voditi računa o strateškim interesima zemlje i o pravilnom obrazovanju mladih ljudi. **Milan Brdar**, zamjenik ministra prosvjete i sporta Srbije, Beta, 15. travnja 2004.

UDRI, KOGA BILO

Srbija je izmrcvarena zemlja koja je prošla četiri rata, razna izopćenja i gospodarski kolaps. Napadi na manjine su posljedica strašne frustracije i prekomjernog zamora stanovništva koje niti može u Europu, niti može bez nje. Od tako napačene zemlje koja je izgubila nacionalno dostojanstvo ne može se očekivati racionalna reakcija. Nabili su nam rogove u Daytonu, Rambouilletu i Kumanovu, umorni smo od svega i moramo biti nečovječni ili prema sebi ili prema drugima. **Vladimir Ilić**, direktor zrenjanskog Centra za razvoj civilnog društva, »Dnevnik«, 18. travnja 2004.

DJECA GORA OD RODITELJA

Činjenica je da u posljednje vrijeme registriamo porast radikalizma, posebno među mladim ljudima. Po nekim psihološkim istraživanjima, kada su se raščlanili stavovi roditelja i djece, ispalo je da se djeca priklanjaju gotovo fašističkim idejama, iako to od roditelja ne čuju, tako da se i sami roditelji pitaju odakle im sve to. Ta djeca su rasla u ratnim uvjetima, a odrastaju u socijalnoj bijedi koja potiče nacionalni naboj, koji se onda, nažalost, najčešće iskazuje prema manjinama koje djeluju bespomoćno. To mogu biti nacionalne ili neke druge manjine. Tako nešto se u teoriji pojavljuje i prati gospodarsku krizu. S druge strane, činjenica je da incidenti nisu raščišćeni i razjašnjeni i ne znamo je li to

zaista spontana gesta radikalne mladeži, ili je možda organizirana od radikalnih grupa koje imaju neki interes napraviti frku u Vojvodini. Niti jedan od incidenata nije raščišćen, pronalazeni su neki maloljetnici koji su djelovali sludeno i ostala je nedoumica jesu li oni to zaista spontano uradili ili se netko krije iza njih. Moguće je da neke organizirane nacionalističke snage sve to organiziraju kako bi napravile kaos i dovele do toga da situacija ovdje bude kao što je bila u Bosni. U tim ozbiljnijim konfliktima bi možda onda profitirali. **Dr. Mikloš Biro**, »Dnevnik«, 18. travnja 2004.

Dujizmi

- ✓ Čim su me pozvali u Europu, znao sam da idem u Haag;
- ✓ Političari koji dobiju najviše glasova postaju glas naroda;
- ✓ Naše goruće pitanje je pitanje vode;
- ✓ Uspješno smo prebrodili neuspjehe;

Dujo Runje

Uoči još jednih predsjedničkih izbora u Srbiji

Manjine na pogrešnoj strani

Manjine u Vojvodini po pravilu glasuju za gubitnike. Na prvim predsjedničkim izborima pripadnici nacionalnih manjina pretežno su glasovali za *Ivana Đurića*. Kasnije su masovno podržali *Milana Panića*. Kad su se za predsjedničku fotelju nadmetali *Milutinović* i *Šešelj*, manjine su se opredjeljivale za manje zlo. Izuzetak, glasovanje za pobjednika, dogodio se 2000. godine. Tada su manjinski glasovi odlučujuće doprinijeli pobjedi *Vojslava Koštunice*. Dvije godine kasnije manjine okreću leđa Koštunici i izjašnjavaju se za njegovog protukandidata *Labusa*.

Povjerenje manjina stječu kandidati građanske orijentacije koji se zalažu za jačanje demokracije i čvršće povezivanje s Eurom. Tijekom devedesetih *Miloševići* propagandisti često su pripadnicima manjina i zbog toga pripisivali nedovoljnu lojalnost Srbiji. Slično se moglo čuti i nakon demokratskog prevrata. *Dragan Maršićanin* je ne tako davno zajedljivo primijetio, kako su za *Labusa* glasovali mahom pripadnici nacionalnih manjina. Iz rečenog se moglo shvatiti da on manjinske glasove smatra manje vrijednim.

RADIKALI PITOMI – PRED KAMERAMA: Danas je predsjednički kandidat vladajuće koalicije isti taj *Maršićanin*. Bit će zanimljivo čuti što će on to ponuditi biračima u Subotici, Senti ili Bačkom Petrovcu, ako uopće nađe za shodno pojaviti se tamo i tražiti glasove manjina. Jednako zanimljivo bit će promatrati kako će se u predsjedničku kampanju uključiti G17 Plus. *Labusova* stranka morala bi agitirati za one koji su je ne tako davno opanjkavali kao nedovoljno srpsku.

Pouzdan izvor u Novom Sadu kaže da je rukovodstvo G17 Plus zatražilo od svog pokrajinskog odbora da pripremi dokument o autonomiji Vojvodine. Pokrajini bi se, glasila je direktiva, trebalo obećati manje nego što joj je pripadalo u *Titovo* vrijeme, a više od onoga što (ni)je imala pod *Miloševićevom* vlašću. Dakle, ni riba ni djevojka. Dodatni problem je u tome što *Labusova* stranka u Vojvodini oskudijeva s kadrovima. Većina ljudi od imena angažirana je u drugim strankama ili nevladinim organizacijama, te nije lako naći ugledne osobe koje bi uobličile stranačku strategiju glede sjeverne pokrajine.

Koštuničina stranka nema tih problema. Ona niti se opterećuje autonomijom Vojvodine, niti računa na glasove onih koji priželjkuju kakvu-takvu autonomiju. Stoga će se *Maršićanin* prvenstveno obraćati *Miloševićevom* i *Šešeljevom* biračkom tijelu. Najzadovoljniji će biti ako na svoju stranu privuče koji postotak onih koji su bliski Demokratskoj stranci.

Tomislav Nikolić započeo je kampanju posjetom spaljenoj beogradskoj džamiji. Poruka je više nego jasna: manjine se ne trebaju plašiti radikala, pogotovo pred televizijskim kamerama. Ne zna se kani li radikalni kandidat ponuditi slične susrete i čelnicima

Što se tiče

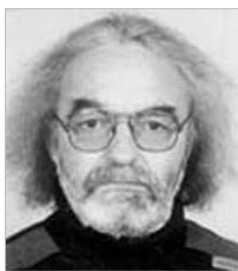
nacionalnih

manjina, još

jednom su u

nezahvalnoj

situaciji. Nitko ne

Piše: Mihal Ramač

uživa glasovati za

gubitnika. S druge

strane, teško je

biti siguran što je

manje a što

veće zlo

ostalih vjeroispovijesti. Nezavisno od toga je li *Nikolićev* posjet džamiji upriličen radi domaće ili radi inozemne javnosti, pripadnici manjina pamte ovu stranku i po manje čovjekoljubivim izjavama i postupcima.

Boris Tadiću će u Vojvodini biti najlakše. Njegova stranka sudjeluje u pokrajinskoj vlasti, sklona joj je većina glasila kako na srpskom, tako i na jezicima manjina. Prvak demokrata zna što vole čuti oni Vojvodani koji su u prošlosti glasovali za gubitnike. On je u utrku ušao rasterećen, pošto nema što izgubiti. Protiv njega su ne samo *Nikolić* i *Maršićanin*, već i ostali kandidati. U drugi krug će ući samo u slučaju masovnog izlaska na birališta onih birača koji po pravilu glasuju za demokratske snage i koji vide razliku između DS-a i DSS-a. Glasovi iz Vojvodine danas ne mogu prelomiti, jer *Nikolić* i *Maršićanin* ovdje imaju više pristalica nego što je 2000. godine imao *Milošević*.

NEZAHVALNA SITUACIJA: *Nikolić* po mišljenju većine analitičara u prvom krugu dobija redoviti milijun i sto-dvjesto tisuća glasova. Ako bi u drugom krugu ušao *Maršićanin*, on bi mogao računati na glasove onih *Tadićevih* birača koji smatraju kako je bolje izabrati manje zlo nego li neizlaskom na izbore doprinijeti da pobijedi veće. Naravno, *Tadiću* i njegovoj stranci ne bi bilo lako uvjeravati ljude da vjeruju na riječ Koštuničinim kadrovima.

Uđe li u drugi krug *Boris Tadić*, vladajućoj koaliciji – ako opstane do lipnja, što i nije tako izvjesno kao što se čini – bit će kudikamo teže. Dijelu njenih birača neusporedivo bliži je *Nikolić*. Čak i kad bi Koštunica i njegovi saveznici prevalili preko jezika kako je najbolji izbor za Srbiju vođa najjače oporbenne stranke, svi bi znali da to nije iskreno.

Što se tiče nacionalnih manjina, još jednom su u nezahvalnoj situaciji. Nitko ne uživa glasovati za gubitnika. S druge strane, teško je biti siguran što je manje a što veće zlo. Pobjeda *Nikolića* ubrzala bi raspad vladajuće koalicije i donijela parlamentarne izbore s daljnjim jačanjem radikala. Pobjedi li kojim čudom *Maršićanin*, vladajuća koalicija nastavit će se ulagivati radikalima i pripremati teren za njihov dolazak na vlast. Manjine u oba slučaja dobivaju nešto obećanja koja nikoga ni na što ne obvezuju. Pobjeda *Tadića* možda bi odškrinula vrata za stvaranje nekog novog demokratskog bloka. Kako stvari stoje, on ne bi mogao biti jači od onog koji čine stranke *Nikolića* i *Koštunice*. *Tadićeva* pobjeda bi, dakako, popravila imidž Srbije u očima svijeta. Običan građanin od toga ne bi imao veće vajde. Bar na kratki rok.

Dokle god vlast u Beogradu drže desne snage, Vojvodina ostaje jedna od srbijanskih regija, a manjine – nužno zlo koje nacionalisti pred kamerama dobrohotno plješću po ramenima.

Autor je novinar iz Novog Sada

Joza Kolar, predsjednik Podružnice DSHV-a u Somboru

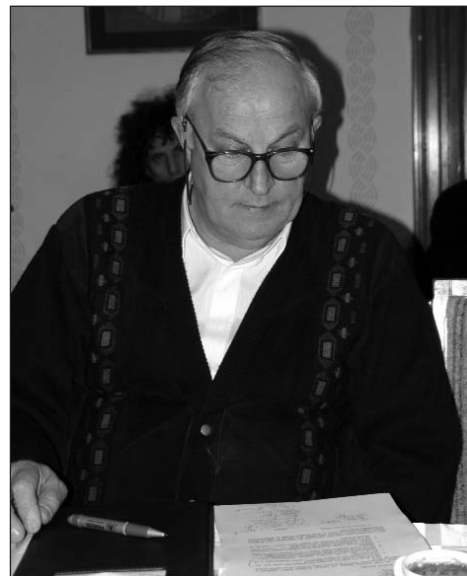
Minimum je izučavanje hrvatskog jezika

»Dok ne budemo imali razrede, odnosno maksimum, mislim da će u Somboru proći još dosta vremena, barem godinu, dvije«

»O d momenta kad se otvorila mogućnost školovanja naše djece na hrvatskom jeziku, u Somboru i okolini učinjeni su određeni naponi a rezultati su, recimo, polovični«, kaže predsjednik Podružnice DSHV-a u Somboru *Joza Kolar*. »U selima Bački Monoštor i Sonta djeca izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, dok

u Bačkom Bregu toga za sada nemamo. Grad Sombor je posebna priča i poseban problem jer je naš narod na njegovoj periferiji, tako su i djeca razmještena po mnogim školama. Razmišljalo se o mogućnosti formiranja odjela na hrvatskom jeziku, ali za sada to nismo uspjeli. Ove godine će se učiniti dodatan napor kroz razgovore preko određenih institucija za obrazovanje u

Općini, a i preko predsjednika ćemo nastojati da se obave razgovori s ravnateljima škola kako bi se doista i u Somboru mogao formirati ili odjel na hrvatskom jeziku ili eventualno učiti hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U Somboru ima puno osnovnih škola, a naši ljudi uglavnom žive u okolini grada, nastanjeni uz Bezdanski put, na Gradina Salašima, Nenadić Salašima. I u

Joza Kolar

samom gradu imamo puno djece, ali nismo koncentrirani u jednom kraju i osobno mislim da bi nama odgovarala ova druga varijanta – izučavanje jezika – jer bi se to moglo učiniti lakše nego formirati razrede. Netko kaže da je to minimum i ja se slažem da je to minimum, ali od nečega moramo krenuti jer nismo zaista imali ništa. Dok ne budemo imali razrede, odnosno maksimum, mislim da će u Somboru proći još dosta vremena, barem godinu, dvije. Aktivnosti postoje, članovi Hrvatskog nacionalnog vijeća, pa i mi iz DSHV-a, zajednički činimo napore da bi došlo do tih mogućnosti i iskreno se nadam da ćemo uspjeti.«

J. D.

U školama i dalje bez hrvatskog jezika: Sombor

OŠ »Đuro Salaj« u Subotici

Prerano za komentare

Upisu prvaka razgovarali smo s ravnateljicom OŠ »Đuro Salaj« u Subotici *Mimicom Andrić*. Po njenim riječima, upis je trebao početi 1. travnja, ali zbog kašnjenja novih obrazaca službeni upis prvaka započeo je u ponedjeljak 19. travnja.

Škola »Đuro Salaj« je središte upisa u prve razrede za još dvije škole – OŠ »Matko Vuković« i OŠ »Ivan Goran Kovačić«. Upis se obavlja radnim danima od 8 do 12 sati, u prostorijama škole »Đuro Salaj«.

Pri upisu roditelji mogu odlučiti hoće li djeca slušati nastavu na srpskom, mađarskom ili hrvatskom jeziku. Kako nam kaže ravnateljica Andrić, za sada u ovoj školi još nema hrvatskih odjela, jer se nije prijavio dovoljan broj djece. No, za ovu

godinu je još rano komentirati, jer kako je već napomenuto upis je tek počeo. U prve razrede se mogu upisati djeca rođena 1997. godine i djeca rođena do 31. ožujka 1998. godine.

Pri upisu djece u prve razrede roditelji se odlučuju hoće li njihova djeca pored obveznih predmeta pohađati i sate mađarskog jezika, kao i o tome hoće li ići na građanski odgoj ili vjeronauk. Vjeronauk postoji za vjernike pravoslavne i katoličke crkve.

O novim reformama u školstvu ravnateljica kaže kako je i za nju još sve to nepoznato, no vjeruje da će se to uskoro riješiti.

Iako se ova škola nalazi u sredini gdje ima Hrvata, za sada još nema razreda na hrvatskom jeziku, ali kako nam direktorica kaže, u školi »Matko Vuković« postoje odjeli na hrvatskom jeziku već dvije godine. Na roditeljima je da odluče gdje će upisati svoje buduće prvake.

Ž. Cvijanov

Roditelji odlučuju: OŠ »Đuro Salaj«

Ljiljana Dulić, ravnateljica OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu

Predstoji anketiranje roditelja

»S prvom generacijom je bilo najteže. Sada već imamo i određeno iskustvo, a i s udžbenicima je lakše – ono najteže je prebrođeno«

Ljiljana Dulić

Školske 2002./2003. godine, kad su poslije nekoliko desetljeća roditelji ponovno mogli upisati djecu u razrede s nastavom na hrvatskom jeziku, u mjestu Đurđin pokraj Subotice formirao se najbrojniji odjel. Prošle godine, međutim, zbog malog broja prijavljenih učenika nije formiran odjel pa tako svih trinaest prvaka pohađaju nastavu na srpskom jeziku. Hoće li se ove godine formirati odjel na hrvatskom jeziku pitali smo ravnateljicu škole u Đurđinu *Ljiljanu Dulić*.

»Prije dvije školske godine u đurđinskoj školi je upisano u prvi razred na hrvatskom nastavnom jeziku šesnaest, a na srpskom šest učenika, i oni sad pohađaju drugi razred. Prošle godine kad smo anketirali roditelje na kojem nastavnom jeziku žele upisati dijete, njih četvero je izrazilo želju da djeca pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Mi smo tražili zahtjev od nadležnih u pokrajinskim organima da se formira odjel s hrvatskim nastavnim jezikom, međutim, dobili smo odgovor da se zbog malog broja

ja djece ne može otvoriti odjel, iako sam ja molila zbog kontinuiranosti da se ne preki- da, pošto je to bio tada i najbrojniji razred na hrvatskom jeziku u Subotici. Pokrajinsko Tajništvo je predložilo da djeca idu u kombinirani razred, ali to roditelji nisu željeli. Inače je tada bilo ukupno trinaest- ro djece u grupi te su roditelji prepravili iz- jave da djeca idu na srpskom nastavnom jeziku, odnosno da se formira samo jedan odjel. Sada to troje djece, čiji su roditelji željeli upisati djecu u razred na hrvatskom nastavnom jeziku, imaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture s grupom ostale djece iz viših razreda. Ukupno ima dvadeset učenika u školi koji su obuhvaćeni nastavom iz ovog predmeta iz prvog, trećeg i četvrtog razreda.«

Koliko sada ima djece za upis u prve razrede i hoće li se ove godine uspjati formirati odjel na hrvatskom nastavnom jeziku? »Sada u predškolskoj grupi imamo ukupno dvadeset i četvero djece, a dvadeset i dvo-

je imaju, prema dobi, pravo upisa. Već za vrtić, kada su roditelji anketirani, njih četvero je izrazilo želju da sluša na hrvatskom jeziku nastavu. Prema mojoj procjeni trebao bi biti veći broj prvaka za nastavu na hrvatskom jeziku. Kada se budu anketirali roditelji za prvi razred, znat ćemo više. Već sljedeće sedmice održat će se roditeljski sastanak da se vidi i zna što žele roditelji i što da tražimo od Pokrajine. Roditelji su upoznati da postoji mogućnost obrazovanja na hrvatskom jeziku, dakako prema reformiranom školskom sustavu. Kadar nije problem, postoji zainteresirana učiteljica koja bi prihvatila rad u ovom odjelu. Roditelji sada imaju dva ili tri tjedna da razmisle nakon roditeljskog sastanka i da se slobodno opredijele što žele. S prvom generacijom je bilo najteže. Sada već imamo i određeno iskustvo, a i s udžbenicima je lakše – ono najteže je prebrođeno«, kaže ravnateljica Ljiljana Dulić.

J. D.

Hoće li biti hrvatskog odjela: Dom u Đurđinu

Roditeljske nedoumice u Ljutovu

Izdvajati se ili ne

»Dolazi i do takvih apsurdnih situacija da roditelji, čija djeca studiraju u Zagrebu, ne žele upisati mlađe dijete u razred na hrvatskom jeziku. Kasnije će to dijete, ukoliko želi studirati u Zagrebu, morati uzimati dodatne satove hrvatskog jezika«, kaže učiteljica Stanislava Stantić Prčić

U školama u kojima se ne formira odjel na hrvatskom jeziku, od prošle školske godine ipak postoji mogućnost učenja materinjeg jezika i upoznavanja s vlastitom kulturom. Učiteljica u OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu kod Subotice **Stanislava Stantić Prčić** predaje predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture za đake iz prvog, drugog i trećeg razreda. Ova škola ima ukupno 42 đaka u četiri razreda osnovne škole, a za sada ovaj predmet pohađa tek šestero djece. Od kuda ovako mali interes roditelja budući da nije niti formiran odjel na hrvatskom nastavnom jeziku, pa je ovo jedina mogućnost djeci da makar kroz dva sata tjedno ovladaju standardnim hrvatskim jezikom i upoznaju se s vlastitom kulturom?

»Čini se da roditelji još nemaju jasnu predstavu o značaju obrazovanja na materinjem jeziku, vjerojatno i zbog sličnosti srpskog i hrvatskog jezika. S druge strane, roditelji se ponekad boje da će biti obilježeni oni i njihova djeca, te govore kako

Stanislava Stantić Prčić

se 'ne žele izdvajati' i čini mi se da je to linija manjeg otpora. Dolazi i do takvih ap-

surdnih situacija da roditelji, čija djeca studiraju u Zagrebu, ne žele upisati mlađe dijete u razred na hrvatskom jeziku. Kasnije će to dijete, ukoliko želi studirati u Zagrebu, morati uzimati dodatne satove hrvatskog jezika«, kaže učiteljica Stanislava Stantić Prčić.

Prema dosadašnjem iskustvu učiteljice Stantić Prčić, djeca su zainteresirana i vole ovaj predmet jer se radi suvremenim metodama učenja kroz igru, te nisu dodatno opterećena. »Čini mi se čak da djeca lakše prihvaćaju ovaj predmet nego sami roditelji. U početku se djeca pomalo ustručavaju govoriti, budući da u obiteljima govore uglavnom ikavicom, ali kasnije se to prevlada. U radu puno koristimo kazete, CD-e s bajkama, pričama, igrokazima, pjesmicama, što djeca veoma vole. Imamo dobru literaturu za djecu, povremeno dobivamo i dječje časopise kao što je »Modra lasta« na primjer. Dobro bi bilo kad bi ove dječje listove sva djeca dobivala redovito. Ima često i natječaja za dječje radove

Hreckova radionica u Ljutovu

Ljutovački mališani u radu s novinarima Hrvatske riječi

pa šaljemo crteže ili pisane radove na razne natječeaje. Za ovladavanje jezikom od velikog je značaja i međusobno druženje djece, kako bi ona hrvatski jezik koristila u komunikaciji stalno, a ne samo u školi na satovima. Organizirali smo tako izlet u Đurđin, pogledali smo Križni put od slame, vidjeli smo i čuli mnogo toga što je specifično za našu kulturu. Namjeravamo razmjenjivati posjete s drugim školama, kroz organiziranje sportskih ili drugih natjecanja kako bi se djeca družila međusobno. Djeci je bilo vrlo lijepo kad je nedavno bio organiziran Hrckov maskenbal u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u Subotici, gdje se okupilo puno djece, to je za njih bio doživljaj. Osim toga Hrcko im je također veliki motiv za pisanje i crtanje, djeca se veoma raduju svakom objavljenom radu u njihovom listu. Hrvatska čitaonica je također organizirala natjecanje recitatora i to je bio jako dobar poticaj za djecu. Učile su se pjesmice, vršio se izbor i bez obzira na postignute rezultate djeca su imala snažne dojmove nakon natjecanja, gdje se okupilo više od stotinu djece.«

J. D.

Dujo Runje, Tomislav Žigmanov i dr. Slaven Bačić

Nakon izlaska iz tiska prvog sveska

Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

Zahvala urednika suradnicima

U prostorijama Hrvatskog akademskog društva u Subotici prošle subote obilježeno je izlaženje iz tiska prvog sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Bila je to prigoda da se urednik Leksikona *dr. Slaven Bačić* zahvali prisutnim suradnicima koji su sudjelovali u pripremanju i izradi ovoga značajnog pothvata.

»Leksikon je rezultat kolektivnog rada, a to je rijetkost u hrvatskoj zajednici«, rekao je dr. Bačić. »Drugi svezak je u pripremi i praktički je završeno oko 85 posto materijala. Do kraja svibnja bit će gotova prva verzija, do kraja lipnja obaviti će se redaktura, i očekujem da ćemo početkom jeseni imati otisnut i drugi svezak.«

Prvi svezak Leksikona sadrži natuknice koje počinju slovom A, a cijeli je projekt zamišljen tako da njime budu obuhvaćene sve poznatije, ali i one manje znane osobe, kao i toponimi u Vojvodini, Bajskom trokutu, pa i oni sjeverniji. U Leksikonu su obrađene povijesne osobe, ali i suvremenici.

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, čiji je izdavač HAD, može se kupiti u subotičkim knjižarama.

Z.P.

Dječja »pressica« u Tavankutu

Djeca su aktivno sudjelovala u press konferenciji i postavljala novinarska pitanja

Komisija HNV-a rasporedila sredstva za hrvatsku zajednicu iz pokrajinskog proračuna

Hrcko – najznačajniji projekt

*Između uravnilovke i podrške konkretnim programima, Komisija odabrala kompromis *
Kvalitativni iskorak u odnosu na dosadašnji stav Komisije * Ubuduće akcent na promoviranju
pojedinačnih projekata značajnih za cijelu hrvatsku zajednicu*

Komisija Hrvatskog nacionalnog vijeća za raspodjelu finansijskih sredstava jednoglasno je odlučila da najveći dio novca odobrenog iz vojvođanskog proračuna za hrvatsku zajednicu ove godine bude usmjeren Novinsko-izdavačkoj ustanovi Hrvatska riječ, za izdavanje Hrcka, jedinog dječjeg lista na hrvatskom jeziku. Od ukupno odobrenih 380.000 dinara na temelju prošlogodišnjeg natječaja, koji je raspisalo pokrajinsko Tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine, 124.300 dinara pripast će Hrcku, dok će ostalih 16 hrvatskih institucija koje su se prijavile na natječaj dobiti po 13.300 dinara.

Na drugi natječaj, koji je raspisalo pokrajinsko Tajništvo za kulturu i obrazovanje, prijavilo se 11 hrvatskih institucija s

teritorija Vojvodine, a sve one podijeliti će ukupno 500.000 dinara, koliko je za hrvatsku manjinu odobreno.

URAVNILOVKA ILI BODOVANJE: Na samoj sjednici Komisije HNV-a, koja je održana u subotu 17. travnja u Subotici, vodila se trostrana rasprava o tome na koji način rasporediti sredstva između svih hrvatskih institucija i udruga koje su sudjelovale na natječajima.

Naime, pokrajinska tajništva su odredila koliko kojoj nacionalnoj zajednici pripada, a manjinskim vijećima tih zajednica prepušteno je da sama odluče kako će se obaviti unutarnja preraspodjela. Upravo iz tih razloga HNV i ima Komisiju, koju čine članovi Izvršnog odbora HNV-a i svih institucija i udruga u Vojvodini s hrvatskim predznakom. Predsjednik Komisije je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*.

Bilo je oprečnih stavova: dok su pojedini članovi Komisije smatrali da svim institucijama treba podijeliti jednake iznose, drugi su bili mišljenja da uravnilovka nije dobar kriterij, i da se moraju vrednovati

projekti pojedinačno i njihov značaj za zajednicu u cjelini.

Na kraju se došlo do kompromisa, po kojem će se 70 posto ukupno odobrenih sredstava iz Pokrajine podijeliti linearno svim sudionicima natječaja bez obzira na projekte, dok će se ostatak od 30 posto razdijeliti po odluci Komisije, s naglaskom na stimuliranju aktivnosti pojedinih institucija i projekata. Treba naglasiti da se do ovog zaključka došlo preglasavanjem, i da je za taj model bilo 12 od ukupno 23 prisutna člana, što znači da je i drugo mišljenje, po kojem je važnije ocjenjivati i vrednovati projekte putem bodovne liste, bilo vrlo snažno zastupljeno.

PREDSTOJE IZMJENE U RADU: U

Svi za Hrcka

Prijedlog da se Novinsko-izdavačkoj ustanovi Hrvatska riječ usmjeri najveći dio sredstava, i to za izdavanje dječjeg lista Hrcko, prvi je iznio predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*, zatim ga je javno prihvatio predsjednik Pučke kasine mr. *Ivan Rudinski*, da bi ga u raspravi podržalo još nekoliko članova Komisije. Prilikom glasovanja taj je prijedlog prošao bez i jednog glasa protiv.

Priopćenje nakon sjednice Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Podrška Borisu Tadiću

»Glede Subotice upozoravamo na novi pokušaj podjele i slabljenja ujedinjene političke opcije Hrvata koju sprovodi Bela Tonković«, kaže se među ostalim u priopćenju

Nakon održane sjednice prošloga petka u Subotici, Vijeće DSHV-a uputilo je javnosti priopćenje sljedeće sadržine: »DSHV s pažnjom prati pregrupiranje na političkoj sceni Srbije, Vojvodine i lokalnih sredina. Zabrinuti smo zbog izostanka suradnje demokratskih snaga u povodu predsjedničkih izbora, ali smo se, imajući u vidu dosadašnje povjerenje u kandidate i izborne šanse, odlučili podržati kandidata Demokratske stranke *Borisa Tadića*.

Glede Vojvodine, evidentno je kako Pokrajinu očekuju velika iskušenja, ali se namo damo kako će prevagnuti konstruktivne snage. Imajući u vidu kako je naša stranka izgubila zastupnika u Skupštini AP Vojvodine, smatramo bitnim istaknuti kako

DSHV daje podršku zajedničkom radu Lige socijaldemokrata Vojvodine, Saveza vojvođanskih Mađara i Demokratske stranke. Glede Subotice upozoravamo na novi pokušaj podjele i slabljenja ujedinjene političke opcije Hrvata koju sprovodi *Bela Tonković*. Jasno nam je da se *Bela Tonković* odlučio kako mu je važnija podrška SPS-a, NDS-a i DSS-a od svojih sunarodnjaka. Međutim, potrebno je da javnost zna da onaj tko je razjedinio ovdašnje Hrvate sada to nastavlja raditi uz pomoć stranaka koje su izglasale zakon o pomoći haškim optuženicima. DSHV vjeruje kako će sitni kalkulanti koji se udružuju s centrističkim snagama, biti prepoznati i da zasto reformi na republičkoj razini neće blokirati demokratsko funkcioniranje lokalnih i

pokrajinskih vlasti.

DSHV ističe kako njegovi kadrovi pošteno rade za dobrobit svih građana, te se za njih ne vezuju bilo kakve afere o zloporabi javnih sredstava ili korupciji. DSHV se ne može složiti s onima koji cijelu lokalnu samoupravu optužuju za korupciju i koji aferama žele steći političke poene.

Vijeće DSHV-a smatra kako je u ovom trenutku jedna od najhitnijih zadaća upis djece u razrede na hrvatskom jeziku. U tom cilju će se hitno koordinirati s Hrvatskim nacionalnim vijećem, održat će se sastanci u mjestima gdje postoji mogućnost otvaranja razreda, te će se mediji na hrvatskom jeziku pozvati da pruže svoj doprinos», stoji u priopćenju DSHV-a.

odnosu na svoje ranije odluke, Komisija je učinila značajan kvalitativni pomak, jer je makar samo i u 30 postotnom dijelu odobrenih sredstava primijenjen kriterij selektivnosti, budući da su ranije sva sredstva raspođjeljivana linearno svim institucijama, bez obzira za koju su namjenu tražena i bez obzira kakva je opća važnost predloženog projekta.

»Primjedba svih članova Komisije je jednoglasna, da su odobrena sredstva izuzetno mala i ne pokrivaju niti 10 posto traženog novca za projekte koji se pripremaju i rade u našoj hrvatskoj zajednici«, izjavio je nakon sastanka predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk. »Iz tih razloga, prihvatio sam da u tijeku rasprave bude

naglašena na neki način uravnilovka, ujednačavanje svega i svačega, što inače nije na fonu plana, programa i strategije Izvršnog odbora HNV-a, a niti je sukladno odluci Vijeća koja je jasno određena da se vrednovanje projekata i programa mora činiti putem bodovanja, kako bi pravi i dobri projekti dobili i najveću podršku. Za budući rad Komisije nužne su neke izmjene, koje bi doprinijele poboljšanju i efikasnosti rada ovog vrlo značajnog tijela Izvršnog odbora HNV-a.«

Jedan manji dio sredstava nije raspoređen, nego je usmjeren na žiro-račun HNV-a, budući da neke institucije koje su se prijavile na natječaj ne imaju još ni vlastiti žiro-račun.

Z. P.

Sredstva koja je odobrilo Tajništvo za obrazovanje i kulturu APV

Najviše za HAD i »Kolo«

Tajništvo za obrazovanje i kulturu APV izdvojilo je za hrvatsku zajednicu 500.000 dinara. Odlukom Komisije HNV-a ta će sredstva biti raspođjeljena na sljedeći način: Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice dobit će 65.000 dinara, HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice 65.000 dinara, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta 60.000 dinara, Hrvatska čitaonica iz Subotice 45.000 dinara, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca 40.000 dinara, KPZH »Šokadija« iz Sonte 25.000 dinara, HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora 25.000 dinara, HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne 25.000 dinara, HKPD »Matija Gubec« iz Rume 25.000, HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani 25.000 dinara i HKUD »Bajmok« iz Bajmoka 25.000 dinara. ■

Sredstva koja je odobrilo Tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine APV

Prednost za dječji list

Tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine APV odobrilo je 380.000 dinara za hrvatsku zajednicu, što je Komisija HNV-a rasporedila po sljedećim iznosima: NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice dobit će 124.300 dinara, HKPD »Đurđin« iz Đurđina 13.300 dinara, HKUD »Ljutovo« iz Ljutova 13.300 dinara, HKUD »Bajmok« iz Bajmoka 13.300 dinara, HKPD »Tomislav« iz Golubinaca 13.300 dinara, HKPD »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena 13.300 dinara, KPD »S. S. Kranjčević« iz Bačkog Brega 13.300 dinara, HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani 13.300 dinara, HKPD »Matija Gubec« iz Rume 13.300 dinara, HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora 13.300 dinara, KPZH »Šokadija« iz Sonte 13.300 dinara, HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne 13.300 dinara, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta 13.300 dinara, Matica hrvatska iz Subotice 13.300 dinara, Pučka kasina 1878 iz Subotice 13.300 dinara, Hrvatska čitaonica iz Subotice 13.300 dinara i HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina 13.300 dinara. ■

Konstitutivna sjednica Vijeća DSHV-a

Potpunije ostvariti vlastita prava

U Subotici je 16. travnja konstituirano Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Nakon konstituiranja Vijeće je raspravljalo o aktualnim događanjima u hrvatskoj zajednici i na političkoj sceni Srbije.

OSTVARITI PRAVA: Kad je riječ o hrvatskoj zajednici, u ovom trenutku na prvom mjestu po značaju je potpuno ostvarivanje prava na obrazovanje na materinjem jeziku, odnosno upis prvaka u osnovne škole u odjele na hrvatskom jeziku. Član Predsjedništva DSHV-a *Dužo Runje* je iznio kako pravo na obrazovanje na materinjem jeziku postoji, ali da to nije dovoljno. »Najvažnije je shvatiti da ovo pravo nije izmislila hrvatska zajednica, već je ono legalno i legitimno, ono ima svoje uporište u zakonima ove zemlje, a na hrvatskim institucijama je da urade sve što je u njihovoj nadležnosti da to pravo postane realno i u životu a ne samo na papiru«, rekao je Runje.

Nakon rasprave, Vijeće je donijelo odluku da se što prije zakaže sastanak s članicima Hrvatskog nacionalnog vijeća, kako bi se dogovorile aktivnosti oko upisa djece i »kako bi svi čimbenici u hrvatskom korpusu zauzeli zajednički stav i što aktivnije sudjelovali u ostvarivanju prava koje pripada hrvatskoj zajednici. Održat će se i sastanci u svim mjesnim organizacijama DSHV-a, to jest u svim

mjestima gdje bi mogli imati odjele na hrvatskom jeziku, kako bi čitava akcija što bolje uspjela«, rekao je predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*.

IZBORI PREDSTOJE: Druga najvažnija točka na dnevnom redu Vijeća bili su izbori u Republici Srbiji. »Sada su raspisani predsjednički izbori i Vijeće je odlučilo opredijeliti se za kandidata koji je demokratski orijentiran u najvećoj mjeri i koji će povesti Srbiju putem demokratskog prosperiteta, a to je predsjednik Demokratske stranke *Boris Tadić*. Mi podršku dajemo Tadiću i očekujemo da će tijekom promidžbe u Subotici posjetiti i sjedište DSHV-a, gdje želimo s njim razgovarati o ostvarivanju prava hrvatske nacionalne zajednice, a ako postane predsjednik, očeku-

jemo da nam pomogne da se naša prava i ostvare«, rekao je Kuntić.

Razmatrana su i pitanja u vezi pokrajinskih i lokalnih izbora. »Smatramo da će se izbori održati u rujnu ove godine i da se već sada mora početi raditi na promidžbi hrvatskih interesa na prostoru Subotice, Sombora, Apatina, Bača i Novog Sada, to jest Petrovaradina, kako bismo na izborima postigli što bolje rezultate u svim onim mjestima gdje žive Hrvati«, rekao je Kuntić.

Tijekom višesatne sjednice vijećnici DSHV-a su razmatrali i žalbu *Blaška Temunovića* na odluku Predsjedništva o isključenju iz stranke i glasovanjem uz jedan glas protiv i tri uzdržana potvrdili odluku Predsjedništva.

Na sjednici su izabrani i članovi Centralnog izbornog stožera, predstojnici odbora stranke i protokola. Za čelnike Odjela za gospodarstvo-ECON izabrani su *Petar Kuntić* i *Grgo Kujundžić*, Odjel za kadrove vodit će *Đorđe Čović*, Odjel za poljoprivredu *Bela Lipozenčić*, Odjel za suradnju s inozemnim institucijama *Ivan Budimčević*, Odjel za kulturne manifestacije *Marijana Čović*, a Odjel za marketing vodit će *Antun Lulić*. Za šefa protokola i press-službe izabran je *Nikola Perušić*, a priopćeno je i da je pokrenut informativni bilten DSHV-a.

J. Dulić

Obrazovanje najbitnije: Sjednica Vijeća DSHV-a

Vojislav Sekelj, književnik, publicist i novinar

Nadvladati narodnjačku svijest

Prvo objavljivanje jedne moje pjesme bio je prijelomni trenutak * Presudan je bio poticaj i književni utjecaj Lazara Merkovića * Balint Vujkov je trebao napisati 'subotičke Glembajeve', jer je poznavao ovaj narod u dušu * Za opstanak hrvatske zajednice u Vojvodini, uz njegovanje kulturne baštine, nužna je i mogućnost prakse suvremenog stvaralaštva u kulturi
Dvotjednik »Žig« je prestao izlaziti zbog nedostatka financijskih sredstava

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Književnik, publicist i novinar Vojislav Sekelj svoju poetiku gradi već više od trideset godina. Momentalno je jedan od najčitanijih pisaca u Vojvodini koji piše na hrvatskom jeziku, što potvrđuje i prošlogodišnje treće izdanje njegove zbirke pjesama »Rič fali«. Bio je pomni ocjenjivač suvremene književnosti pišući književnu kritiku, a osnivanjem

dvotjednika »Žig« uspješno je tijekom pet godina izlaženja lista promovirao novinarstvo na hrvatskom jeziku u Vojvodini i time utirao put za nastanak i drugih medija na hrvatskom jeziku. Baveći se novinarstvom u vrijeme teških devedesetih godina, Sekelj ima i autentični uvid u politička i društvena zbivanja iz tog vremena.

HR: Kada Vas je zainteresirala literatura s obzirom na to što ste tijekom školovanja naginjali prirodnim naukama?

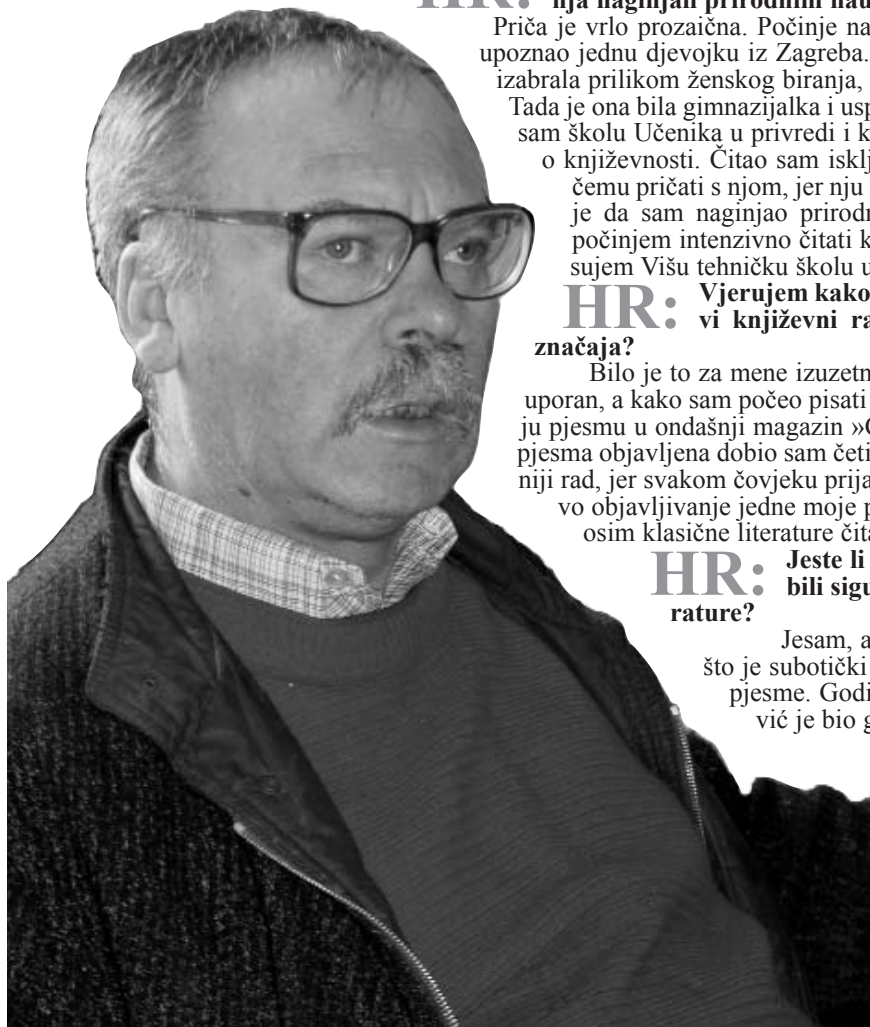
Priča je vrlo prozaična. Počinje na Korčuli 1963. godine. Ljetovao sam kao ferijalac i upoznao jednu djevojku iz Zagreba. Nakon što me na plesu u objektu Ferijalnog saveza izabrala prilikom ženskog biranja, sutradan smo krenuli na izlet brodićem u Lumbardu. Tada je ona bila gimnazijalka i usput mi je pričala o književnosti. U to vrijeme pohađao sam školu Učenika u privredi i kako sam išao u šegrtsku školu nisam imao predstavu o književnosti. Čitao sam isključivo 'x romane'. Brzo sam shvatio kako nemam o čemu pričati s njom, jer nju nisu interesirali transformatori i elektromotori. Točno je da sam naginjao prirodnim naukama, ali od tog našeg izleta u Lumbardu počinjem intenzivno čitati klasičnu literaturu koju mi je ona naznačila. Iako upisujem Višu tehničku školu u Subotici, tehnika me više ne preokupira.

HR: Vjerujem kako se svaki književnik sjeća kada mu je objavljen prvi književni rad. Je li to bio i za Vas događaj od presudnog značaja?

Bilo je to za mene izuzetno važno. Nakon Korčule mnogo sam čitao i bio sam uporan, a kako sam počeo pisati poeziju, moj prijatelj Josip Roža poslao je jednu moju pjesmu u ondašnji magazin »Cik«, gdje je i objavljena 1964. godine. Nakon što je pjesma objavljena dobio sam četiri pisma od čitateljica, što me je povuklo na još uporniji rad, jer svakom čovjeku prija kada netko obraća pažnju na njegova nastojanja. Prvo objavljivanje jedne moje pjesme bio je prijelomni trenutak i tada već počinjem osim klasične literature čitati i modernu literaturu: Kafku, Prousta, Pounda.

HR: Jeste li već nakon prvog objavljivanja jedne Vaše pjesme bili sigurni u svoje definitivno opredjeljenje za svijet literature?

Jesam, ali konačna potvrda za moje uvjerenje je stigla nakon što je subotički književnik i publicist Lazar Merko-
vić pročitao moje pjesme. Godine 1968. osnovana je Radio Subotica. Lazar Merko-
vić je bio glavni urednik programa na hrvatsko-srpskom jeziku, kako se već u ondašnja vremena jezik 'definirao'. Moja je teta tada bila tajnica uredništva i ponudila je Lazaru Merko-
viću da pročitava moje pjesme i nakon što ih je pročitao, rekao mi je kako u meni nalazi pjesničku vokaciju, što mi je mnogo značilo kao potvrda mog rada od strane jednog renomiranog književnika. Ubrzo zatim u ediciji »Osvit« subotičkog časopisa »Rukovet« objavljena je moja prva zbirka pjesama »Djetinjstvo«, 1972. godine. Na toj knjizi poezije radio sam oko tri godine, a presudan je bio poticaj i književni utjecaj Lazara

Merkovića, dok su mi na hrvatski jezik 'skrenuli pažnju' književnici *Balint Vujkov* i *Matija Poljaković*. Od pisanja na hrvatskom jeziku nisam nikada odustao.

HR: Ta 1972. godina nije bila povoljna za mogućnost promoviranja hrvatskog jezika i književnosti u Vojvodini. Koliko je ondašnja politika utjecala na Vaš književni rad?

Nakon takozvanog 'hrvatskog proljeća' zaista je tri-četiri godine bilo jako 'čupavo' vrijeme i u okviru subotičkih društvenih prilika. Meni je bilo stavljeno do znanja kako više ne mogu objavljivati u časopisu »Rukovet«. Preko člana partije *Ilije Burzana* prenijet mi je stav tadašnjeg sekretara subotičkog komiteta Komunističke partije *Stipana Kopilovića* da sam nepoželjan u časopisu. I zaista je časopis prestao objavljivati moje priloge. Obratio sam se tada književniku *Petku Vojniću Purčaru* koji je bio urednik kulturne rubrike Radio Novog Sada i on mi je sugerirao da počnem pisati književnu kritiku.

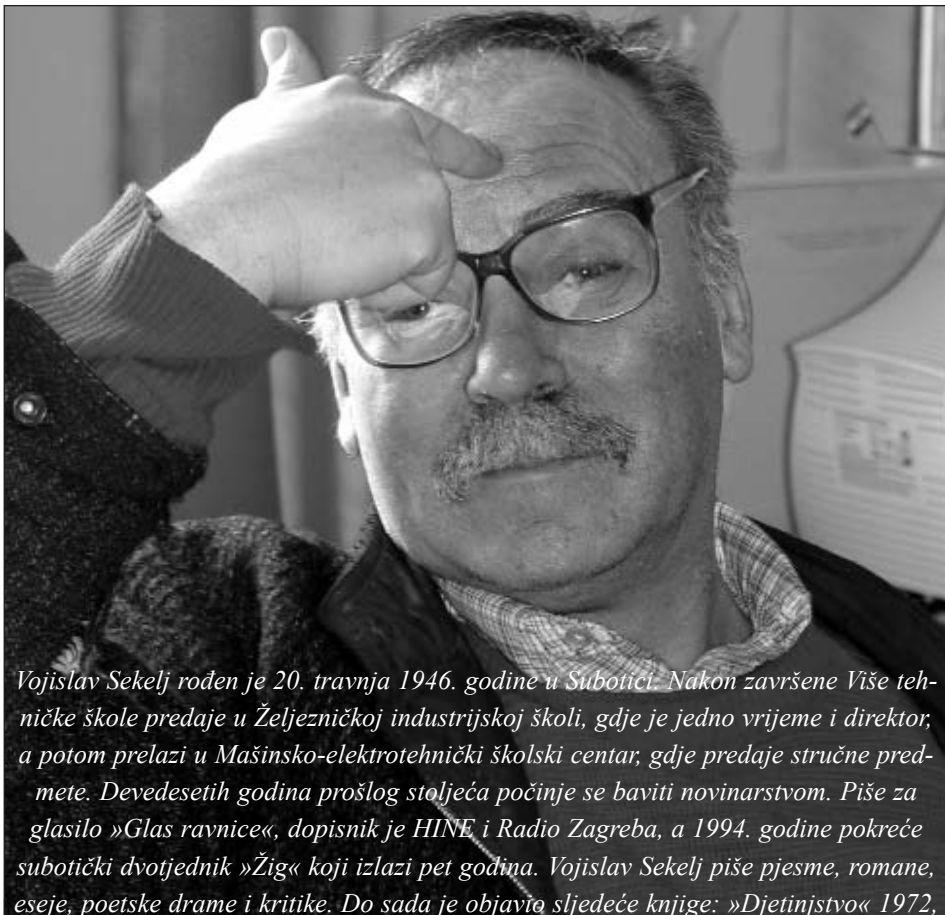
HR: Rilkeov savjet mladom pjesniku je bio da su umjetnička djela beskrajno osamljena i ponajmanje se mogu dosegnuti kritikom, a samo ih ljubav može dokučiti i držati, samo ona može biti pravedna prema njima. Kako Vi poimate mogućnost prakse, djelatne i smislene književne kritike?

Ona djela koja imaju književnu vrijednost i standard uvijek sam prikazivao s pažnjom i ljubavlju prema umjetnosti, želeći svojim kritikama omogućiti još bolju spoznaju djela ukazujući na vrijednosti i mogućnosti novih pročitavanja i promišljanja, dok sam oštro kritički ukazivao na one radove koji ne dostižu književni standard i koja ne zavređuju imati mjesta u velikom svijetu književnosti.

HR: U kojim ste časopisima objavljivali književnu kritiku? *Petko Vojnić Purčar* upoznao me s književnikom *Jovanom Zivlakom*, ondašnjim urednikom novosadskog časopisa »Polja«, koji je inzistirao da nastavim pisati kritiku, što je za mene bio poticaj. Postao sam jedan od stalnijih suradnika »Polja«, a objavljivao sam između ostalih i u zagrebačkom časopisu »Ok«, sarajevskom »Izrazu« i beogradskoj »Književnosti«. Veći dio tih sedamdesetih godina bio je protkan neudacima, dnevno-političkim događajima, ali i dragocjenostima europske i svjetske literature koju sam pratio, kao i mnogim putovanjima od Vladivostoka, pa do Birminghama i Pariza.

HR: Poznavali ste književne velike *Balinta Vujkova* i *Matiju Poljakovića*. Što su za Vas značili razgovori s njima?

Prijateljevao sam s njima obojicom i oni su za mene bili dva antipoda. *Matija Poljaković* je bio vrhunski intelektualac, mnogo sam toga saznavao od njega, bio je racionalan, ali je možda za ono vrijeme bio neumjeran u svojim htijenjima promoviranja kulture hrvatske zajednice u Vojvodini, jer

Vojislav Sekelj rođen je 20. travnja 1946. godine u Subotici. Nakon završene Više tehničke škole predaje u Željezničkoj industrijskoj školi, gdje je jedno vrijeme i direktor, a potom prelazi u Mašinsko-elektrotehnički školski centar, gdje predaje stručne predmete. Devedesetih godina prošlog stoljeća počinje se baviti novinarstvom. Piše za glasilo »Glas ravnice«, dopisnik je HINE i Radio Zagreba, a 1994. godine pokreće subotički dvotjednik »Žig« koji izlazi pet godina. Vojislav Sekelj piše pjesme, romane, eseje, poetske drame i kritike. Do sada je objavio sljedeće knjige: »Djetinjstvo« 1972, »Sad znadeš sve« 1979, »Poljubac izdaje« 1988, »Rič fali« 1991, »Daleka zvona« 1983, »23 kritike« 1988, »Uzmi dodaj« 2002. godine. Zbirka pjesama »Rič fali« imala je tri izdanja (drugo 1993., i treće 2003.). Prevođen je na mađarski, njemački, slovački, rumunjski, slovenski, makedonski, albanski, engleski i francuski. Član je Društva književnika Vojvodine i Društva hrvatskih književnika.

jednostavno, realne dnevno-političke prilike nisu dozvoljavale ni minimum, a kamoli neki razmah takvih ideja. *Balint Vujkov* je bio čovjek koju je ovu sredinu osjećao dušom i srcem. Imao je izuzetan dar za jezike, pogotovo dijalektalne i s njim sam više komunicirao. Mnogo smo šetali i razgovarali. Jest, on je trebao napisati 'subotičke Glembajeve', jer je poznavao ovaj narod u dušu. Smatram da su oni bili veliki i uz organizacijsku pomoć *Nace Zelića* mnogo toga se uradilo u oblasti kulture. Radilo se sve dok se dnevna politika nije represivno umiješala.

HR: Kakav je dojam na Vas ostavio *Miroslav Krleža* s kojim ste se imali prilike susresti?

Dopisivao sam se s *Miroslavom Krležom* koji me je dva puta primio u Zagrebu u Leksikografskom zavodu. Listopada 1975. godine *Miroslav Krleža* me prima 'iz ovih stopa', ali me već u prvom kontaktu zbunjuje, jer me je prilikom rukovanja upitao gdje mi je glava. Osupnut, ukočio sam se ne znajući što odgovoriti. Onda je *Krleža* rekao, kako ne misli na moju glavu nego na šešir, jer je vani hladno. Rekao je da trebam čuvati glavu i da se ne uznemirujem,

jer su svi Subotičani koji su ga posjetili bili 'obezglavljeni'. Od tog doba nosim šešir. *Miroslav Krleža* je na mene ostavio dojam čovjeka koji posjeduje enciklopedijsko znanje, pravi erudit, a sjećam se našeg razgovora o piscu *Jamesu Joyceu* i pjesniku *Thomasu Stearnsu Eliotu*. *Joycea* je cijenio kao pisca, dok je o *Eliotu* imao mišljenje, kako je njegova poezija pokvarila ukus generacija. Razgovarali smo isključivo o temama iz oblasti književnosti.

HR: Što Vas je potaklo na pisanje proze, nakon dugogodišnjeg pisanja poezije i književne kritike?

Poetski izraz mi je postao skučen za iskazivanje mojih ideja, bila mi je neophodna jedna šira forma u koju bih mogao ugraditi ideje i književna htijenja. Napisao sam roman »Daleka zvona« koji je objavljen 1983. godine, a nakon dugog niza godina napisao sam i roman »Uzmi dodaj« koji je objavljen 2002. godine. Roman »Uzmi dodaj« je eksperimentalan, ali vjerujem kako sam u njemu uspio iskazati egzistencijalnu tjeskobu čovjeka ovoga podneblja tijekom nesretnih ratnih godina koje su se survale na nas koncem dvadesetog stoljeća.

HR: Kako ste došli na ideju da pokrenete dvotjednik »Žig«?

Dvotjednik »Žig« pokrenuo sam 1994. godine, prvi broj je objavljen 25. travnja. Prije toga, bio sam ravnatelj glasnika DSHV-a »Glas ravnice«, a glavni urednik je bio *Ivan Poljaković*. U DSHV-u je došlo do idejnih razmimoilaženja i nas nekolicina je napustila glasilu. Praktički, ostali smo bez medija gdje bismo mogli prezentirati naše ideje. Tada se rodila zamisao da pokrenemo neovisne novine. Nekako u to vrijeme stavljeno mi je do znanja da moram napustiti posao u školi. Bile su to ratne devedesete i tada mi se mogućnost osnivanja novina ukazala i kao mogućnost nekog daljnjeg rada. Imao sam novca za sam početak. Za naš dvotjednik predložio sam naziv »Dodor«, ali se od toga odustalo, jer je u to vrijeme izlazio magazin »Erotski dodir«. Novinar *Zlatko Romić* predložio je onda naziv »Pečat«, što nije moglo doći u obzir, jer je Miroslav Krleža imao istoimenu publikaciju koju je uređivao. Romić se ipak dosjetio i predložio naziv »Žig«, što sam oduševljeno prihvatio.

HR: Za kakvu ste se koncepciju novina odlučili kao osnivač i glavni i odgovorni urednik?

Odlučio sam se za koncepciju koju je *Albert Camus* prakticirao u novinama »Combat« za vrijeme aktivnosti Pokreta otpora u

Bačka bunjevačka ikavica

Prvu pjesmu na štokavsko-ikavskom narječju bunjevačkih Hrvata iz sjeverne Bačke napisao sam početkom sedamdesetih godina, a književnici *Balint Vujkov* i *Matija Poljaković*, kao i naš likovnjak i sudac *Ivan Tikvicki* Pudar sugerirali su mi da nastavim pisati dijalektalnu poeziju. Zbirka pjesama »Rič fali«, koja je isto pisana ikavicom i čije je treće izdanje objavljeno prošle godine u nakladi Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, nastajala je oko šest godina. Možda je po obimu nevelika, ali znate, neki misle kako je dosta uraniti, pa onda treba samo sjesti i pisati. Baš bih volio da svi rano rane, pa da pišu. Nalazim kako je nekoliko pjesnika uspjelo putem pisane riječi na ikavici napraviti iskorak u oblasti poezije. Kroz moderan izraz našli su formu koja omogućuje daljnja poetska istraživanja. Mislim prije svega na preminule stvaraoce *Ivana Pančića* i *Ladislava Kovačića*, a od naših suvremenika spomenuo bih *Milovana Miko- vića* i *Tomislava Žigmanova*.

Francuskoj tijekom Drugog svjetskog rata. Dakle, nastojao sam sprovesti koncepciju koja će iskazivati liberalno-građansko opredjeljenje, ali s prepoznatljivim znakom obraćanja hrvatskoj populaciji. Ekipa uredništva je bila mala, ali vrlo harmonična. Nositelji redakcijskog rada bili su: *Lazar Merković*, *Ivan Hegediš*, *Tomislav Žigmanov*, *Zlatko Romić*, *Mirko Kopunović*, *Alojzije Stantić* i *Ante Zomborčević*. Novine su imale i veliki broj suradnika. Dvotjednik »Žig« je prestao izlaziti zbog nedostatka financijskih sredstava. Drago mi je ipak što »Žig« produžuje svoj život na neki način u »Hrvatskoj riječi«, barem u smislu nastojanja za postojanjem tjednika hrvatske zajednice u Vojvodini.

HR: Kakve su prema Vašem mišljenju posljedice politike koja je početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća bila represivna spram kulturnog i političkog djelovanja hrvatske zajednice u Vojvodini?

Posljedice su poražavajuće po hrvatsku zajednicu. U trenutku kada se ondašnja Jugoslavija još nekako držala na nogama, u Beogradu se javila jedna liberalna politička opcija na čelu s *Markom Nikezićem* i *Laticom Perovićem*. U Zagrebu tada postoji slična struja koja je bila možda na nijansu više nacionalno opredijeljena, ali nedvojbeno liberalna. Tu političku struju predvodili su *Savka Dabčević Kučar*, *Miko Tripalo*, *Dražen Budiša* i *Pero Pirker*. U to vrijeme, dakle s početka sedamdesetih godina, kada se u ondašnjoj Jugoslaviji javljaju liberalna nastojanja, u Subotici se javlja ideja o osnivanju ogranka Matice hrvatske. To je bila inicijativa. Iz političkih razloga *Tito* u to vrijeme u jednom govoru na Kosovu kaže sljedeće: »A što se ovi Bunjevci na sjeveru Bačke bune?« Situacija biva paradoksalna, jer partijski komitet u Subotici sugerira da se osnuje Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo i takvo društvo je dakle i osnovano početkom sedamdesetih, ali na neki način inicijalni spisak osnivača Matice hrvatske stiže u 'dobre ruke' i tog trenutka subotička hrvatska inteligencija dolazi pod udar. Mnogi gube posao i iseljavaju se u Hrvatsku, a grad time gubi jedan duhovno-kulturni i politički kontinuitet. Hrvati su se tada našli u jednoj praznini, a posljedice toga traju do dan-danas. U jed-

nom razgovoru s *Ivanom Zvonimirom Čičkom* rekao sam kako je Zagreb manje stradao u tom kontekstu od Subotice, jer je za Suboticu odlazak stotinu intelektualaca teško nadoknadiv gubitak, a opet oni koji su ostali, bili su ušutkani.

HR: Utječu li ti nemili događaji iz sedamdesetih godina i na današnje stanje u hrvatskoj zajednici u Vojvodini?

Do dana današnjeg Subotica se na tom planu teško oporavlja, a što se reflektira i na zajednicu u cjelini. Pokušaji postoje i na poru su veliki, ali današnja društveno-politička situacija u hrvatskoj zajednici je žalosno-vesela. Podjele i dalje postoje, a čin ujedinjenja dvije hrvatske političke stranke, prema mom mišljenju, neće sam po sebi donijeti neki politički boljitak, ali to jest pozitivan pomak. Treba uložiti veliki napor kako bi se naše 'folklorne razlike' nadvladale, jer je, na žalost, nacionalna svijest još uvijek pretežno narodnjačka. Za opstanak i prosperitet hrvatske zajednice u Vojvodini, uz njegovanje kulturne baštine, nužna je i mogućnost prakse suvremenog stvaralaštva u kulturi, koja omogućuje postizanje standarda duhovne razine koji je primjeren suvremenom svijetu, a posebno je važno pitanje obrazovanja na hrvatskom jeziku.

HR: S obzirom da smo na samom početku novog milenija, kako vidite vrijeme prošlo, a kako vrijeme koje je pred nama?

Devetnaesto stoljeće je bilo stoljeće enciklopedista, umnih ljudi, dok je dvadeseto stoljeće obilježeno svjetskim ratovima i holokaustom kada su ljudi umirali na milijune. Dvadeseto stoljeće je bilo i doba rađanja mnogih umjetničkih pravaca, ideja i utopija, dok mi se na samome početku dvadesetog i prvog stoljeća čini kao stoljeće bez velikih ideja. U tijeku je proces globalizacije koji sadrži kulturni militarizam i pokraj reklamne priče o kulturnim regionalizmima, dok s druge strane imamo društvenu pojavu izraženog organizizma koji spaja nebo, državu i porodicu na negativnoj osnovi ideje krvi i tla. Mogućnost očuvanja i razvoja kulture manjinskih nacionalnih zajednica u raznim regijama je lokalni internacionalizam.

Na putu prema punopravnom članstvu u Europskoj uniji

Hrvatskoj pozitivan avis

STRASBOURG – Europska komisija preporučila je u utorak u svom avisu da se otvore pregovori s Hrvatskom o punopravnom članstvu u Europskoj uniji.

»Komisija preporučuje da se pregovori o pristupu Hrvatske EU trebaju otvoriti«, kaže se u zaključcima avisa, objavljenim u utorak nakon sjednice Komisije u Strasbourgu. U vrlo pozitivnom avisu se ističe da je glavna haška tužiteljica *Carla del Ponte* ovoga mjeseca ustvrdila da »Hrvatska sada u potpunosti surađuje s Haškim sudom«. »Hrvatska treba održati punu suradnju i poduzeti sve potrebne korake kako bi se osiguralo da se i

preostali optuženik pronađe i preda ICTY-u«, kaže se u avisu, u kojem se ne spominje ime odbjeglog generala *Ante Gotovine*.

U avisu se ističe da Hrvatske treba poduzeti dodatne napore na području prava manjina, povratka izbjeglica, reforme pravosuđa, regionalne suradnje i borbe protiv korupcije.

Komisija proslijeđuje avis Europskom vijeću (šefovi država ili vlada EU), koje donosi konačnu odluku o kandidatskom statusu i datumu početka pregovora o članstvu. Očekuje se da će Europsko vijeće odlučivati o hrvatskom statusu na svom prvom sljedećem sastanku 17. i 18.

lipnja u Bruxellesu. Za odluku o dobivanju statusa kandidata i datmu početka pregovora potreban je konsenzus svih zemalja članica, kojih će tada biti 25. ■

Rasim Ljajić: Ne precijeniti, ali ni podcijeniti incidente

NOVI SAD – Ministar za ljudska i manjinska prava SCG *Rasim Ljajić* izrazio zabrinutost zbog šovinističkih ispada u Vojvodini u posljednje vrijeme i ocijenio da te incidente ne treba podcijeniti, ali ni precijeniti. »Incidente ne treba gurati pod tepih, ali im ne treba davati ni važnost koju oni nemaju, pošto na taj način nesvjesno možemo utjecati na stvaranje loše atmosfere, koja bi podsjećala na onu iz proteklog desetljeća. Uvjeran sam da se takva atmosfera više nikada neće ponoviti«, rekao je Ljajić na konferenciji za novinare u Izvršnom vijeću Vojvodine.

On je apelirao na pravosuđe da bude nezavisno i da sve slučajeve šovinističkih ispada procesuiraju bez ikakvog pokušaja minimiziranja i relativiziranja. Najavio je da će tijekom ove godine biti donijet i zakon o izborima nacionalnih savjeta, koji će zamijeniti sadašnji Pravilnik. Ljajić je najavio i donošenje zakona o instituciji ombudsmana, a rekao je i da će do 5. svibnja biti izabrani suci Suda SCG. ■

Vujanović u posjetu Zagrebu

ZAGREB – Susretom hrvatskog predsjednika *Stjepana Mesića* i predsjednika Crne Gore *Filipa Vujanovića* u Zagrebu je prošloga četvrtka službeno označen početak rada Savjeta hrvatsko-crnogorskog prijateljstva, čije je formiranje dogovoreno srpnja prošle godine. Početak rada ovog zajedničkog tijela znači unapređenje međusobnog razumijevanja i poštovanja crnogorske zajednice u Hrvatskoj i hrvatske u Crnoj Gori«, navodi se u priopćenju koje je nakon

susreta izdano iz Mesićeve kabineta.

U priopćenju se dodaje da su predsjednici Mesić i Vujanović razgovarali i o međusobnim odnosima, kao i o stanju u regiji.

Antimađarski grafit u Temerinu

TEMERIN – Novosadska policija priopćila je u ponedjeljak da se na trotoaru ispred kuće broj 34, u Ulici Narodnog fronta u Temerinu kod Novog Sada, pojavio grafit antimađarske sadržine. »Poruka poziva na međunarodnu netrpeljivost, a ispisana je ćirilicom«, navodi se u priopćenju policije i dodaje da se za počiniteljem ovog djela traga.

Temerin je naselje koje se nalazi sjeverno od Novog Sada i u njemu većinsko stanovništvo čine Mađari. ■

SPC u Hrvatskoj zadovoljna registracijom vjerskih zajednica

ZAGREB – Episkopski savjet Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj izrazio je zadovoljstvo optimalnim rješenjima u registraciji vjerskih zajednica, budući da je uvažena organizacija SPC i njen crkveni poredak. Na sjednici Savjeta, kojom je predsjedavao mitropolit zagrebačko-ljubljanski i cijele Italije *Jovan*, iskazano je nezadovoljstvo zbog sporosti u obnovi uništenih objekata, posebno onih čija vrijednost ima karakter spomenika i historijski značaj, ne samo za SPC, već i za Hrvatsku, navodi se u priopćenju Episkopskog savjeta SPC.

Zakruživanje regionalne suradnje

Pokrajinsko Izvršno vijeće odlučilo je da Vojvodina potpiše ugovore o suradnji s Trnavskom samoupravnom regijom u Slovačkoj i rumunjskom županijom Karaš – Severin. Tajnik za međunarodnu i regionalnu suradnju *Zlatimir Kozlovački* ocijenio je ove sporazume kao zakruživanje odnosa s europskim regijama s kojima Vojvodina ima suradnju i za rujan najavio potpisivanje sličnog ugovora i sa Samarskom oblastu u Rusiji.

Kozlovački je naveo da je sporazum s Trnavskom regijom posebno interesantan zbog činjenice da Slovačka 1. svibnja ulazi u Europsku uniju. On je dodao da je Slovačka vlada osnovala Fond »Bratislava – Beograd« za pomoć Srbiji i Crnoj Gori, te da se očekuje da će i Vojvodina sudjelovati u gospodarskim projektima koji će iz tog fonda biti ostvareni. ■

Život na rubu egzistencije

Magični minimum minimuma

Najveći paradoks ogleda se u činjenici da je meso u nas najjeftiniji prehrambeni artikl, stoga nije nimalo čudno kako nam umjesto standarda raste jedino razina kolesterola u krvi

Piše: Dražen Prčić

Prije nekoliko mjeseci češki i slovački parlamentarci, na idejni nagovor jedne radio-postaje, oprobali su se u njima do tada stranoj, a svekolikom pučanstvu vrlo bliskoj životnoj disciplini. Preživljavanju mjeseca s prosječnim primanjem. U limitiranim uvjetima beskrajsnih ograničenja oličenim u minimalnim dopuštenim dnevnim izdacima, većina nije izdržala niti dva tjedna.

Eksperiment su isprobali, također, hrvatski i srbijanski narodni zastupnici, uz manje-više jednak neuspješan rezultat. Dakle,

realno gledano, nitko od njih ne bi preživio 30-31 dan financijskog minimuma. A kako onda milijuni »ispod prosječnih« u nas to uspijevaju već gotovo 15 godina?

ZIVOTNI STANDARD: »Dostignuta prosječna razina zadovoljenja životnih i kulturnih potreba stanovništva ili nekog njegovog dijela«. Citirana definicija potencira u svojoj odrednici 'prosječnu razinu zadovoljenja životnih i kulturnih potreba' kao mjeru ostvarenja svog postojanja. Na papiru je sve to lijepo i stručno objašnjeno, ali svakodnevni računi se, nažalost, ne uklapaju u utemeljenu definiciju već odavno. Također, definicija je kratka i koncizna, a život tijekom cijelog mjeseca je puno duži i kompleksniji. Usporedimo zato nekoliko modela »standardiziranog« života u našim gospodarskim okolnostima oličenog u humanoj jedinici članova domaćinstva.

SAMCI: Biti sam u životu sama po sebi je nevolja, jer muškarac i žena su stvoreni da bi zajednički lakše egzistirali, uz prirodnu potrebu reprodukcije vlastite, ljudske rase. Ali, sve je više primjera, koji pomalo postaju i svojevrtni trend, da se brojni pojedinci (istina više žene no muškarci) odlučuju na solo egzistenciju uz opravdanje

Visoka moda i nizak standard

Mjesto najčešćeg snabdjevanja: Tržnica

kako ne žele robovati drugom (ima). Pa ipak, oslobođeni »ljudskog ropstva« i dalje robuju financijama, koje su u njihovom slučaju prepuštene samo jednom (isključivo vlastitom) novčanom izvoru.

Pitanje: Koliko je potrebno jednom samcu ili samici za minimalni mjesečni »prolaz« definicije životnog standarda?

Odgovor: Uzmimo da singl osoba živi u vlastitom stanu (ukoliko je podstanar u startu troškovi skaču minimum 7.000 dinara za cijenu zakupa) prosječne veličine. Osnovna režija poput grijanja (oko 1.500 dinara za centralno), struje (1.000 dinara), telefona (uzmimo prosjek od oko 500 dinara), komunalija za vodu, smeće i druge dažbine (300 dinara), uz rate poreza i slično, dostižu prosjek do 4.000 dinara, ukoliko se nije pretjerano »ludovalo« telefonom, što se u samotnom životu često zna dogoditi.

Dakle »suhi i obvezni start« iznosi 4.000, dinara koji odbijen od prosječnog osobnog dohotka u iznosu od 15.000 dinara daje svotu od 11.000 dinara za hranu i sve ostalo u sljedećih mjesec dana. Prostim matematičkom operacijom dijeljenja (11.000 : 31) dobivamo iznos od 354, 83 dinara kojim bi dotična osoba trebala »zadovoljiti« prosječan dnevni nivo životnih i kulturnih potreba.

Postavlja se novo pitanje. Je li 15.000 dinara dovoljno jednom samcu?

PAR: Uzmemo li parametre troškova samčakog modela životna maksima »u dvoje

je lakše» potvrđuje se u formuli preživljavanja dvije osobe, naravno, u slučaju kada obje imaju redovita mjesečna primanja. Ukoliko se mjesečni proračun temelji samo na jednom dohotku »priča« je još crnija od samačke, ali ljudi su tijekom svih ovih proteklih godina uvježbani snalaziti se u razno-raznim »koloritnim« varijantama i sredstva za život se kako-tako osiguravaju. Ishrana u dvoje je, također, isplativija i združenim snagama lakše se »pregura« cijeli mjesec. Nekoliko ispitanika, koji su željeli ostati anonimni, složilo se u konstataciji kako mogu preživjeti mjesec s 20.000 dinara.

TROČLANA OBITELJ: Klasična vođanska obitelj s jednim djetetom u brojnim slučajevima svoju »klasičku« zahvaljuje upravo gospodarskom momentu i bojažni da bi se u slučaju više od jednog naraštaja oskudijevalo u njihovom standardu. U ovom najrasprostranjenijem obiteljskom modelu režijski troškovi se neznatno penju u visini struje i komunalija, ali u kontekstu življenja u stanu ne bi trebali premašivati 5.000 dinara. Ukoliko obitelj živi u kući, troškovi grijanja znatno rastu, ali isto tako ako se posjeduje manji vrt ili po dvorištu »trči« neka živina, sve se to znatno kompenzira u prehranbeno-egzistencijalnim troškovima na drugoj strani.

Elementarni problem je visina primanja roditelja, pod uvjetom da oboje rade, ali i »infra-strukturna« pomoć i organiziranost

unutar uže obitelji (bake i djedovi). Uz pozitivnu simbiozu i dobre relacije zet-punice, snaha-svekrva, život postaje mnogo lakši u svakom pogledu. Desetak ispitanika suglasno je da minimum zadovoljenja njihovih mjesečnih potreba potražuje barem 30.000 dinara, s kojima se »pokrivaju« do sljedećeg prvog.

ČETVEROČLANE I VIŠEČLANE

»Potrošačka korpa«

Kruh

Od 20-25 dinara za 500-600-700 grama (bijeli i crni)

Meso

Svinjetina od 180-210 dinara za kilogram

Junetina od 200-250 dinara za kilogram

Piletina oko 100 din za kg

Mlijeko i mliječni proizvodi

Mlijeko 27,90 dinara za 1 litar

Jogurt 24 dinara za pola litra

Sir (zreli) od 330 dinara za kilogram

Sir (mladi) od 180 dinara za kilogram

Voće

Naranča 70 dinara za kilogram

Limun 65

Grejp 65

Jabuke od 20-100

Kiwi 80-100

Banane od 50-70

Povrće

Kupus od 10-15 dinara za kilogram

Krumpir 10-30

Luk 30-50

Mladi luk 10-15 (vezica)

Mrkva 30-50

Zelena salata 15-20

Rajčica od 100-150

Krastavac od 80-120

OBITELJI: Prema iskazima »hrabrih« roditelja, koji su se odlučili na višočlanu potomstvo unatoč problemima ekonomske svakodnevice, mjesec je moguće izvući s 40.000 dinara služeći se raznoraznim malim trikovima unutar obiteljskog »ekonomiziranja«. Hrana i ovdje predstavlja osnovnu stavku, ali gdje ima za troje ima i za četvero, petero. No, ovdje je dječji standard i njihovo opremanje najveći financijski zalogaj, pogotovo pred početak svake nove školske godine. Garderoba se nosi s »koljena na koljeno«, što je također slučaj i s knjigama (ukoliko se ne promijene), torbama i sličnim »nasljednim« stvarima.

KOMENTAR: Brojne rasprave o temi svakodnevnog (mjesečnog) preživljavanja česti su subjekt mnogih socioloških razmatranja i analiziranja anketnog uzorka prosječne populacije. Novaca, naravno, nika da nije dosta, ali generalno većina ispitanika uvijek naglašava kako se, na neki sebi svojstven način, ipak nekako snađu i »prežive« mjesec. Odloženo plaćanje putem bezgotovinskih sredstava, minusi na tekućem, pozajmice, »plaćanje na povjerenje« i slično trikovi su kojima se narod dočeka svom najvećem neprijatelju, besparici. Na našim prostorima još uvijek nitko nije umro od gladi, dapače znakovito je, kako se svake godine povećava broj pretilnih (debelih) osoba. Najveći paradoks ogleda se u činjenici da je meso (ta apstraktna imenica u svijesti mnogih drugih naroda) u nas najjeftiniji prehranbeni artikl, stoga nije nimalo čudno kako nam umjesto standarda raste jedino razina kolesterola u krvi. Preživjeli smo ratove, inflacije, nestašice i ostale »blagodati« prošlih vremena, a preživjet ćemo s našim »vještinama« i s 20, 30 ili 40.000 dinara. Na koncu, postavlja se još jedno pitanje.

Zašto samo mi moramo biti madioničari?

Razgovor s mladima: Adrijana Vojnić Hajduk

Povratak mom gradu

»Mi ovdje u Subotici završimo školu na srpskom jeziku, a onda kad odemo u Zagreb odjednom se moraš preokrenuti, tako da neki prelazni period između ekavice i ijekavice za mene je bila ikavica.

Nikome ne smeta, a nama dobro dođe da se lakše i brže uklopimo»

Razgovor vodila: Željka Cvijanov

Po završetku srednje škole puno je mladih koji se odluče dalje studirati, no onda se javljaju pitanja – gdje, što kako. Tu su i prijemni ispiti, problem smještaja i mnogo toga, tako da buduće studente brinu poprilično veliki problemi.

Nekolicina naših mladih se odlučuje studirati u matičnoj domovini, Hrvatskoj, no ni tamo nije sve spremno i sređeno onako kako se obično misli.

Adrijana Vojnić Hajduk

Naša sugovornica *Adrijana Vojnić Hajduk* poslije završetka Gimnazije »Svetozar Marković« u Subotici odlučila je dalje nastaviti školovanje u Zagrebu. Prijemni ispit položila je 1996. godine i upisala se na Filozofski fakultet u Zagrebu, na dvopredmetni studij, te je koncem 2002. godine završila španjolski i informatologiju.

► Kako ste se odlučili studirati u Zagrebu i kako ste se tamo snašli?

Naša generacija, kao niti današnji mladi koji žele studirati u Zagrebu, nemaju prave informacije. Kad odete u Zagreb, ne poznajete nikog i sve vam je na neki način

strano. Velika je greška što ovdje nemamo prave informacije, nitko vas tamo ne dočeka raširenih ruku, nego se sami morate boriti. U odnosu na Novi sad i Beograd, kvaliteta studija je na višem nivou. No, svake godine tamo se pooštavaju kriteriji za prijemni ispit. Tu je Hrvatska matica iseljenika i oni nam pomažu onoliko koliko je to moguće. Naime, oni su naši skrbnici, to je za nas velika pomoć i mislim da nije Matice iseljenika, tamo bi bio jako mali broj naših studenata. Oni su od Vlade Republike Hrvatske tražili smještaj, točnije dom za nas iz dijaspore.

► Koji je kriterij za smještaj u domu?

Dom dobivaju redoviti studenti, studenti koji ne obnavljaju godinu. Morali smo imati odgovarajući prosjek i broj bodova, a za to se sam boriš. Normalno, mladi studenti – brucosi imaju veću podršku i lakše dobivaju dom. Na žalost, apsolvenci ostaju bez doma, nemaju pravo na to.

► Jeste li imali problema s hrvatskim jezikom?

Ja osobno nisam, mada sam čula od nekih da jesu. Mi ovdje u Subotici završimo školu na srpskom jeziku, a onda kad odemo u Zagreb odjednom se moraš preokrenuti, tako da neki prelazni period između ekavice i ijekavice za mene je bila ikavica. Nikome ne smeta, a nama dobro dođe da se lakše i brže uklopimo.

► Kako ste se odlučili vratiti u Suboticu?

U početku sam mislila da ću po završetku studija u Zagrebu i ostati, zaista nikad nisam mislila da ću se vratiti. Bila sam u Španjolskoj, Engleskoj i Italiji, vidjela sam kako se tamo živi. Sve je to lijepo, ali me nije privuklo. Gdje god da odeš ti si stranac. Jest da su mi te godine studija bile predivne i da ih nikad ne bih mijenjala ni za što, ali ipak mi se javila želja da bih došla doma, želja bez obzira na materijalno stanje u ovoj zemlji, to je čisto sentimentalno. Kad završimo studij, mi smo negdje, to je

period traženja sebe, borba za opstanak. To je izuzetno teško. Nitko te nigdje ne čeka. Kada bi se pripazilo na to i pomoglo mladima, vjerujem kako bi ih se više njih vratilo u Suboticu. Tamo provedemo najbolje godine života i mnogi ostaju tamo jer im se pruži šansa za posao. Iako se nisam mislila vratiti, sve je to odjednom došlo.

► Kakvi su Vaši planovi za budućnost?

U Zagrebu sam počela honorarno raditi. Javljala sam se na oglase i tako tražila posao. Radila sam u školi. Voljela bih se u Subotici zaposliti i raditi, znači tu i ostati. Posao s ljudima je ono što me privlači, ali ne bih voljela raditi klasično kao profesor. Pošto govorim španjolski, engleski i talijanski, nadam se da ću uspjeti naći nekakav posao ovdje u Subotici. No, sada imam pred sobom jedan novi izazov. Točnije, preko fakulteta sam dobila ponudu koju sam i prihvatila, a to je odlazak u Argentinu na tri mjeseca.

► Što biste radili u Argentini?

U organizaciji Hrvatskog kulturnog centra u Argentini organizira se projekt koji podrazumijeva učenje jezika i kulturne baštine Hrvata koji su tamo odselili još između Prvog i Drugog svjetskog rata. Što znači da je većina njih zaboravila svoj materinji jezik, a njihova djeca ga možda niti ne znaju. Mjesto u kojem ću ja biti zove se Rosario, kod Buenos Airesa. Pošto su tamo uglavnom iseljenici iz Dalmacije, najviše ću se baviti njihovom kulturom i običajima s Brača. Budući da je to govorno područje koje sam studirala, nadam se da će sve biti u redu. Takvu potrebu imaju i druge južno-američke zemlje, kao što su Čile i Venezuela, mada tamo još nema organiziranih ovakvih projekata. Bit ću smještena u jednoj obitelji, no još ne znam sve detalje. Posije povratka iz Argentine vjerujem da ću imati više iskustva, koje ću možda moći iskoristiti u potrazi za poslom, no o tome ćemo kada se vratim. ■

Priča iz Plavne

Bijeli novci za crne dane

»Muka me uhvati kad se sjetim po kojoj cijeni su od mene otkupili žito, kad su mi ga isplatili, a po kojoj cijeni mi sad prodaju brašno i kruh. A mi se čudimo što nam mladi odlaze iz sela«, kaže Stipan Sotinac Grof, poljodjelac iz Plavne

Stipan Sotinac, ili kako ga njegovi Plavanci zovu Grof, pedesettrogodišnjak je kojeg život nije mazio. Rođen i odrastao u paorskoj obitelji, znao je u životu samo za težak rad. Rad, od kojeg se nekad moglo jako lijepo živjeti, rad od kojeg danas žive svi drugi, samo ne onaj tko radi. Od kada zna za sebe, bio je vezan za plodnu, plavansku zemlju. Od malih nogu pomagao je ocu, a od osamnaeste godine zemlju obrađuje samostalno. Prvo konjima, kasnije traktorom.

Iz godine u godinu, skupa sa suprugom *Katom*, stjecao je ono što ima danas. Na žalost, bez *Kate* je ostao prije nepuna dva desetljeća, reska bolest, pokazalo se neizlječiva, otrgla je njegovu *Katu* od obitelji. Stipan je ostao s dvije djevojčice, jedanaestogodišnjom *Blaženkom* i devetogodišnjom *Marijom*, koje je uz pomoć svoje majke odgojio i »otpravio na životni put«. *Blaženka* i *Marija* danas žive u Hrvatskoj, a Stipan u Plavni, u obiteljskoj kući, skupa sa sedamdesetosmogodišnjom majkom. I on ima zdravstvenih problema, no ne da se. I dalje obrađuje svojih deset hektara zemlje, i dalje živi od poljodjelstva. Jako je nezadovoljan današnjim stanjem poljodjelstva, koje je na najnižim granama, otkako Stipan zna za sebe:

U SELA SE NE ULAŽE: »Ne znam kud sve ovo vodi«, kaže Stipan Sotinac. »Samo znam da nam je bilo jako dobro u vrijeme naših autonomaša. Od poljodjelstva se jako lijepo dalo živjeti, a dok je bilo bogatih seljaka, bili su i puni svi proračuni. Danas je stanje katastrofalno. Vidite samo, gdje nam je stočarstvo. Od nas se ne otkupljuje stoka čak ni po izuzetno niskim cijenama, a s druge strane, meso i prerađevine uvozi-mo. Tko vodi takvu politiku, nije mi jasno. Tu prevladavaju svakojaki interesi, samo se o interesima neposrednog proizvođača

Stipan Sotinac

nitko ne brine. Muka me uhvati kad se sjetim po kojoj cijeni su od mene otkupili žito, kad su mi ga isplatili, a po kojoj cijeni mi sad prodaju brašno i kruh. A mi se čudimo što nam mladi odlaze iz sela. Na žalost, to je naša stvarnost, to jednostavno ne možemo spriječiti. U sela se više ne ulaže, nema društvenog života, nema poduzeća u kojima bi se mladi mogli uposliti, ima samo puno obećanja i demagogije. Evo, Plavna je čak i bez liječnika sa stalnim boravkom u selu. Moje kćerke su danas u Hrvatskoj, obje su otišle zbog posla. Starija se i udala, sad i ona ima kćerkicu. Da su se mogle ovdje uposliti, vjerojatno bi ostale. Poslije smrti moje *Kate* nisam se ženio. Na prvom mjestu su mi bile kćerke, a danas, skupa sa svojom starom majkom živim u ovoj kućerini, koja je pusta bez mladosti, bez dječjeg smijeha.«

POLITIKA NE PODGRIJAVA NI NADU: »Osjećam svu težinu starosti koja je na pragu. S materijalne strane, ne plašim se starosti, čuvao sam bijele novce za crne dane, kao da sam imao nekakav predosjećaj da mi neće biti dovoljna poljoprivredna mirovina. Od devedesetih godina proteklog stoljeća pa naovamo, ova država od nas seljaka uporno pravi prosjake. Pogledajte samo ovu smijuriju od regresiranja nafte. Pa ljudi, nafta je meni najmanji trošak, to je kao da mi netko daje milostinju. Hvala lijepo, nemojte mi pomagati na takav način, bolje mi platite pošteno ono što proizvedem, pa ću ja kao go-spodin otići na crpku kupiti naftu po redovitoj cijeni. U svim tim promjenama političkih garnitura na vlasti, nisam vidio ništa što bi mi podgrijalo nadu u bolje sutra za seljaka. Za moju generaciju sve je već manje-više gotovo, no nadam se da će mladi dočekati da osjete bar djelić onakvog života, kakav smo, istina kratko, proživjeli moja *Kata* i ja.«

Ivan Andrašić

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup
Internetu za tvrtke i
pojedinačne korisnike
Izrada web-prezentacija
Prodaja računara i računarske opreme
Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i
Internet mreža
Prodaja licenciranih softwera
Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi
Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera
Bogat izbor informatičke stručne literature
Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa
stručnom podrškom na srpskom i mađarskom
jeziku i sa stalnim dežurstvom!
Karadordev put 2, Subotica, Tel. (024) 555-765
e-mail: support@tippnet.co.yu

Ministar Velimir Ilić u Subotici

»Bratstvo« predalo rekonstruirane vagone

U nedjelju je u Subotici predaji vagona rekonstruiranih u »Bratstvu« a za potrebe ŽTP »Beograd« prisustvovao ministar za kapitalne investicije u vladi Republike Srbije Velimir Ilić.

Predano je 35 dvoosovinskih teretnih vagona za prijevoz robe u međunarodnom prometu, a »Bratstvo« će inače rekonstruirati ukupno 100 zatvorenih teretnih kola, čija je prosječna starost između 20 i 25 godina. Rekonstrukcija preostalih 65 bit će završena do 15. lipnja.

Ilić je tom prigodom najavio da će tijekom predstojećeg boravka u Luksemburgu potpisati ugovor o još 120 milijuna eura za auto cestu Beograd-Novi Sad, čime će biti kompletirana financijska konstrukcija za taj projekt. »Znači, Vojvodina sada mora biti zadovoljna. Ova vlada, odnosno nadležno ministarstvo izuzetno ulaže u glavne investicije. Nama je jasno da Vojvodina ostvaruje 60 posto nacionalnog dohotka u Srbiji, i u to se mora uložiti – u dobre ceste, dobru željeznicu, infrastrukturu, kvalitetne vagone, u dobre lokomotive«, rekao je Ilić.

Tijekom boravka u Subotici ministar Velimir Ilić je imao susret i s čelnicima subotičke lokalne samouprave. Na brifingu je gradonačelnik Subotice *Géza Kucsera* rekao kako je tom prigodom bilo riječi o nekoliko za grad važnih projekata, poput završetka izgradnje zaobilaznice i izgradnje prečistača, te da su dobivena uvjerenja od ministra da će pomoći u njihovoj realizaciji. ■

U nedjelju početak Dužijance 2004

Na njivi *Franje Dulića* u Starom Žedniku (na ulazu u selo, s desne strane uz Beogradski put) održat će se u nedjelju 25. travnja, na blagdan sv. Marka, blagoslov žita kojim otpočinje program ovogodišnjih žetvenih svečanosti u Subotici – Dužijance. Blagoslov će se održati u 17 sati, a na istoj njivi će se na ljeto održati i tradicionalno natjecanje risara.

Smotra Vojvođanske tambure

Na inicijativu Aktiva profesora tambure Vojvodine, Muzička škola u Subotici je domaćin prve smotre vojvođanske tambure, koja će se održati u Koncertnoj dvorani Muzičke škole 28. travnja. Početak smotre predviđen je za 11 sati u Muzičkoj školi, a završna svečanost će se održati u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 19,30 sati.

Razgovori predstavnika DSHV-a i DS-a u Subotici Definirati zajednička stanovišta

U srijedu je izaslanstvo DSHV-a u sastavu predsjednik *Petar Kuntić*, potpredsjednik *Franjo Vujkov* te vijećnik stranke i potpredsjednik SO Subotica *Lazar Baraković* vodilo razgovore s predsjednikom Okružnog odbora Demokratske stranke i potpredsjednikom SO Subotica *Sašom Vučinićem* o podršci Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini predsjedničkom kandidatu Demokratske stranke *Borisu Tadiću*.

U priopćenju DSHV-a objavljenom nakon sastanka, kaže se sljedeće: »Pored već izražene podrške, planira se sastanak dvije stranke u prostorijama DS-a u Beogradu. U pripremi je dokument koji bi tom prigodom bio potpisan između DS-a i DSHV-a, u kojem bi se definirala zajednička stanovišta o pravima i integraciji Hrvata u društveni život Srbije, o ulozi Vojvodine, te o europskoj orijentaciji Srbije. DSHV će tom prigodom predstavljati rukovodstvo i članovi iz Subotice, Sombora, Apatina, Novog Sada i Zemuna. Na današnjem sastanku je zaključeno kako je predsjednički kandidat DS Boris Tadić najviše orijentiran prema europskim vrijednostima, te da bi njegov izbor za predsjednika bio u najboljem interesu nastavka razvitka demokracije.« ■

VIJESTI

Novi načelnik policije Sjevernobačkog okruga

Na mjesto načelnika subotičkog Tajništva unutarnjih poslova, postavljen je proteklog tjedna *Borivoj Mucalj*, kapetan po činu, i dosadašnji komandir prve policijske stanice. Mucalj je rođen u Kninu, u Hrvatskoj, završio je Policijsku akademiju u Beogradu, a u Suboticu je došao 1999. godine. Prije njega načelnik policije Sjevernobačkog okruga bio je *Svetislav Rajšić*, koji je za načelnika izabran u ožujku 2001. godine, a razriješen je dužnosti zajedno s ostalim načelnicima policije u Srbiji.

»Tijekom svog mandata trudio sam se depolitizirati, dekriminalizirati i demistificirati policiju, te povratiti povjerenje građana u nju. Trudio sam se, osim borbe protiv kriminala, svojom političkom neutralnošću očuvati stabilne međunarodne

i međuljudske odnose u našoj sredini. Smatram opravdanim sve kritike da je moralo i bolje i više uraditi, ali odgovorno tvrdim da sam u izuzetno kompliciranim društvenim okolnostima radio najbolje što sam umio i mogao. Svačiji rad pa tako i moj podložni su reviziji i naknadnim provjerama, i pod punom materijalnom i moralnom odgovornošću izjavljujem da sam tijekom cijelog svog mandata radio isključivo u skladu sa zakonom i u interesu svih građana, te da nikada nikome nisam izdao nijedno protuzakonito naređenje«, rekao je o svojem proteklom radu na toj dužnosti *Svetislav Rajšić*.

Obilježeno 60 godina Holokausta

U organizaciji Židovske općine Subotica i lokalne samouprave, 18. travnja održana je svečana akademija u povodu obilježavanja 60 godina Holokausta. Na akademiji, koja je održana u Velikoj vijećnici Gradske kuće, nastupio je beogradski zbor Braća Baruh.

Osmi Međunarodni proljetni sajam

Interexpo u Subotici

Prošloga tjedna (14.–17. travnja) u novoizgrađenoj hali subotičkog sajma održan je Osmi međunarodni proljetni sajam Interexpo. Uz brojne domaće izlagače i Mađarsku kao državu partnera, na ovoj poduzetničkoj smotri predstavila se i Vukovarsko-srijemska županija skupa s Hrvatskom gospodarskom komorom – Županijska komora Vukovar uz nekoliko izlagača.

László Bóni, direktor Interexpoa:

»Pokraj službenog izložbenog programa u sklopu Sajma održano je savjetovanje domaćih i mađarskih poduzetnika o aktualnim problemima s kojima se obje strane susreću uz poseban naglasak na problematiku skorajšnjeg ulaska Mađarske pod okrilje Europske unije. Značajno je naglasiti kako smo dobili opsežne i konkretne odgovore o pitanju novog režima carina i zakonskih propisa glede buduće trgovine. Od inozemnih izlagača uz Mađarsku, na ovogodišnjem Interexpu pojavljuje se i Hrvatska sa štandom Vukovarsko-srijemske županije, te Rumunjska i Slovenija. Što se tiče posjeta Sajmu mogu biti zadovoljan, s obzirom da posjetitelji dolaze iz cijele Vojvodine i mislim da je svrha ovog poduzetničkog skupa posve ispunjena.«

Ana Šaban, referentica za marketing u vukovarskom »Vupiku«:

»Ljudi su nas izuzetno prihvatili, interes za naš štand je velik i osobno mislim da je naše pojavljivanje marketinški pogodak. Što se tiče buduće poslovne su-

radnje sve ovisi o drugim čimbenicima, najviše o političkoj situaciji. Trenutačno u Srbiji imamo samo jednu prodavaonicu u Beogradu preko koje prodajemo u maloprodaji naša vina.«

Pavle Augustinov, rukovoditelj veleprodaje u vukovarskom »Borovu«:

»Prvi puta izlažemo naš asortiman na subotičkom Interexpu i zasad mi je još teško da izdvojim svoje dojmove, ali vjerujem da će u konačnici oni biti pozitivni. U tom smjeru željeli bismo dogodne nastupiti u bogatijoj postavci naših proizvoda. Trenutačno na srbijanskom tržištu nastupamo preko firme »Borelli«. Najsretniji bismo bili kada bi nam se vratile naše prodavaonice na teritoriju bivše Jugoslavije i kada bi se naši proizvodi našli u njima. Želja nam je da se u budućnosti ove dvije firme stope ponovno u »Borovu« iz koje su poput dvoje blizanaca proistekle, a samim tim bi i lakše pronašle svoje mjesto na tržištu.«

D. P.

Ana Šaban

Pavle Augustinov

Regresiran dizel za poljoprivrednike

Obavještavaju se svi vlasnici, odnosno korisnici oraničnih površina, voćnjaka i vinograda da mogu ostvariti pravo na temelju Uredbe o posebnim uvjetima prometa dizel goriva D-2 za radove u poljoprivredi u 2004. godini na 30 litara po hektaru regresiranog D-2 goriva. Maloprodajna cijena goriva D-2 regresira se u visini od 9 dinara po litri.

Izdavanje bonova vrši Općinska uprava općine Subotica – Odjel za opću upravu i zajedničke poslove do 24. travnja svakog radnog dana u vremenu od 7 do 18 sati, a subotom od 7 do 14 sa-

ti. Po isteku navedenog perioda izdavanje bonova vršit će se ustaljenim radnim danima u vremenu od 7 do 140 sati, a sve do 15. rujna 2004. godine.

Izdavanje bonova vrši se prema mjestu prebivališta poreskog obveznika i to: za naseljeno mjesto Subotica – u Staroj Gradskoj kući, I. kat, sobe 139 i 140, a za prigradska naseljena mjesta izdavanje bonova vršit će se u mjesnim kancelarijama: Novi Žednik, Stari Žednik, Bački Vinogradi, Bajmok, Bikovo, Čantavir, Đurđin, Hajdukovo, Kelebija, Mala Bosna, Palić, Šupljak i Tavankut.

Dan planeta Zemlje u Tavankutu

Velika akcija uređenje sela

TAVANKUT – U okviru obilježavanja akcije »Dan planeta Zemlje«, u suradnji Mjesne zajednice Tavankut, Grupe za razvoj, lokalnih udruga i velikog broj žitelja, u Tavankutu će se 24. travnja 2004. godine održati velika akcija uređenja sela. Kako saznajemo od članka MZ Tavankut, Grupa za razvoj je izradila Plan akcije uređenja sela u naseljima Gornji i Donji Tavankut, te Ljutovo, koji objedinjuje sedam zasebnih akcija.

Preduskrasne pripremne akcije su predviđele ravnanja zemljanih, neasfaltiranih putova koji su u zimskom periodu oštećeni, dok je za subotu predviđeno uređenje školskog parka, dvorišta i sportskih terena u Donjem Tavankutu, Ljutovu i Gornjem Tavankutu. Predviđeno je uređenje dvorišnog i uličnog dijela oko Doma kulture u Do-

njem Tavankutu te javnih površina u središnjem dijelu naselja. Svoj doprinos ovoj akciji pružit će i Župa Srca Isusova uređenjem zelenih površina oko crkve, te župnog ureda dok će zdravstveni uposlenici urediti prostor oko seoske ambulante. Druge lokalne udruge: Dobrovoljno vatrogasno društvo, Aktiv žena, MO Udruga penzionera, HKPD »Matija Gubec«, Bunjevački kulturni centar i veliki broj mještana pridružuju su se ovoj akciji. Prema planu Grupe za razvoj, za svaku pojedinačno lociranu akciju predviđen je po jedan koordinator, odgovoran za planirano odvijanje akcije, dok je po završetku poslova predviđeno osvježanje svih sudionika akcije u dvorišnom prostoru župnog ureda.

Ovu akciju financijski podržava Američka fondacija za razvoj demokratskog

društva ADF, koja je osigurala sredstva za nabavku nafte, kontejnera, motorne kosilice, betonske korpe za smeće, klupe u parku, te kompletan materijal za bojenje u ukupnoj vrijednosti od oko pet tisuća dolara. U ovu financijsku potporu su, kako saznajemo od predstavnika Grupe za razvoj, uključene preduskrasne akcije uređenja zemljanih putova te uređenje prostora za tržnicu, koji od preuređenja zadovoljava elementarne sanitarne uvjete za osnovnu djelatnost.

Predstavnici MZ Tavankut pozivaju sve žitelje da se uključe u ovu akciju pospremanjem svojih dvorišta, okućnice i ulica, kako bi doprinijeli novom izgledu Tavankuta.

L. S.

»Dukat« u novim prostorijama

VAJSKA – HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, ovogodišnji Uskrs će dugo pamtili po useljenu u nove prostorije. Najvećim dijelom dobrovoljnim radom članova i prijatelja »Dukata«, dovršeno je renoviranje prostorija u župnom domu u Vajskoj, koje je ovoj udruzi stavio na raspolaganje župnik vlč. Josip Kujundžić. Renoviranje je dovršeno prije Uskrsa, a nakon Mise na veliku subotu, vlč. Kujundžić je ove prostorije i blagoslovio. U ime »Dukata«, predsjednik udruge Pavle Pejčić, zahvalio se župniku na svemu učinjenom i velikoj potpori kako moralnoj, tako i materijalnoj. Na sam Uskrs, u ovim prostorijama je održana izložba šarenih jaja, a dvije košare su »potrošene« u natjecanju za najjače jaje. Za odrasle je upriličena izložba Uskrasnih aranžmana, kojih je za natjecanje bilo prijavljeno petnaestak, sve ljepši od ljepšeg. Za najuspješnije, proglašeni su aranžmani Ane Čurčić, Ljubice Kitanović i Ane Pejčić.

Usvojeni financijski planovi za 2004.

SUBOTICA – Prema financijskim planovima za 2004. godinu što ih je 21. travnja usvojio Izvršni odbor Skupštine općine Subotica, za usluge u kulturi, usluge emitiranja i naklade, te vjerske zajednice iz općinskog će proračuna biti izdvojeno 196.373.000 dinara, a uz izdatke iz vlastitih prihoda ovih institucija te drugih izvora, ukupno će za rad i projekte ovih institucija biti utrošeno 315.105.000 dinara.

Za vjerske će objekte biti izdvojeno 4.325.000 dinara, a što se medija tiče, za Radio Suboticu 30.361.000 dinara, Regionalni TV centar (YU ECO televiziju) 5.210.000, a za »Subotičke novine« 2.957.000 dinara. Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« će iz općinskog proračuna za 2004. godinu dobiti oko 820.000 dinara.

D. D.

Za čistije selo

BAČKI BREG – Nedavno je Mjesna zajednica Bački Breg radi očuvanja životne okoline, odlučila organizirano odnositi smeće do seoske deponije i to jednom mjesечно. Ovoga mjeseca je započela ova ekološka akcija, a Brežani su se rado odazvali, te su uredno iznijeli smeće u džakovima ispred svojih kuća, a dvojica radnika mjesne zajednice su ih traktorom prenijeli do deponije. Cilj ove akcije je očuvanje životne sredine, jer je selo prije imalo problema zbog nelegalnog odlaganja smeća na zelenim površinama oko sela. Prošle godine su odlukom savjeta MZ Bački Breg, mještani dobili na korištenje površine oko sela koje pripadaju mjesnoj zajednici, i tu su zasađene topole, a samim tim korisnici uređuju te površine, te je vidljivo da je akcija očuvanja životne sredine uspješna.

Z. G.

Izabrani članovi Savjeta MZ Bački Monoštor

BAČKI MONOŠTOR – U nedjelju 18. travnja na tri glasačka mjesta u Bačkom Monoštoru održani su izbori za članove Savjeta Mesne zajednice. Na glasačkim mjestima se biralo ukupno 11 članova saveta od prijavljenih 28 kandidata na listama Demokratske stranke, G17 plus, Demokratskog Saveza Hrvata Vojvodine, kao i kandidata koje predložila grupa građana. Od 3062 upisana birača glasalo je 771 što čini izlaznost od 25,18 posto. Izborna komisija je proglasila regularnim izbore na sva tri biračka mjesta tako da su novi članovi Savjeta MZ: Marin Vakoš, Ivan Kusturin, Darko Kusturin, Stevan San-to, Miroslav Lojen, Mata Forgić, Marko Štranger, Željko Šeremešić, Đura Rang, Marin Jager i Ivica Petrović.

Prvi sastanak novog saziva Savjeta Mjesne zajednice treba se održati u naredna dva tjedna gdje će se između ostalog izabrati i predsjednik Savjeta Mjesne zajednice.

A. F.

Građanski dijalog mladih

Izlistavanje problema

ČONOPLJA – Prvi dijalog mladih u Čonoplji, u projektu Građanski dijalog mladih, održan je 7. travnja u prostorijama Mjesne zajednice u Čonoplji. Sastanci sa mladima su se već ranije organizirali u Somboru, Ridici, Stanišiću i Bačkom Monoštoru. Osnovni cilj ovog projekta, čiji je nosilac Udruga »Ravangrad« iz Sombora, a financira ga Fondacija Die Schwelle iz Bremena, jeste uspostavljanje komunikacije mladih u svojoj užoj zajednici i na nivou općine, međusobno povezivanje, i preuzimanje odgovornosti za društvene promjene i unapređenje kvaliteta života u zajednici.

Građanskom dijalogu u Čonoplji je prisustvovalo jedanaest mladih, tajnik Mjesne zajednice, koordinatorica Grupe za razvoj sela ADF, voditeljica projekta i stručna saradnica – psihologinja *Stamenka Sudar*, koja je bila i voditeljica dijaloga. Tema prvog okupljanja mladih u Čonoplji je izlistavanje i analiziranje problema mladih u lokalnoj zajednici, definiranje otegotnih i olakotnih okolnosti, kao i mogućnosti za rješavanje izlistanih problema. Osnovni problemi i potrebe koje su mladi prepoznali u selu jesu: potreba za okupljanjem mladih kroz priče i kreativne radionice sa kulturnim, umjetničkim i sportskim temama, uređenje ulica, centra sela i jezera, oživljavanje kina, knjižnice i Društvenog centra, pokretanje sportskih aktivnosti za mlade i djecu, poboljšanje komunikacije mladih i organiziranja žurki.

Opredjelivši se za četiri, po njihovom mišljenju, prioritetna problema, mladi su u grupama određivali konkretne mogućnosti i

prepreke u njihovom rješavanju. Analizirani su problemi ekološke prirode, kulturni i zabavni život mladih u selu, kao i nedostatak komunikacije kao bitnog preduslova aktiviranju mladih na izgradnji lokalne zajednice. Ovo je prvi put, kako su rekli sudionici, da su se mladi okupili i sastali s predstavnicima lokalne vlasti i razgovarali o potrebi unapređenja života u selu, pa je i akcent dijaloga bio upravo na poboljšanju ko-

munikacije. Radeći, došlo se do zaključka da je potrebno učiniti nekoliko stvari kako bi se ovaj problem počeo rješavati.

Prvi korak je učinjen. A sljedeći? Dogovoreno je, da se kroz psihološke radionice upoznavanja osvijeste i kapaciteti a i potrebe mladih za kreativnim i konstruktivnim uključivanjem u izgradnju zajednice i organiziranjem dijaloga sa atraktivnim temama u Društvenom centru. Ovo bi mogao biti dobar put za uspostavljanje povjerenja odraslih prema mladima, i obrnuto, kao i na aktiviranju nezainteresiranih mještana.

Saša Forgić

»Šokadija« u Đakovštini

SONTA – Na poziv Predsjedništva KUD-a »Šokadija« iz Budrovaca, sela nadomak Đakova, Republika Hrvatska, petočlana delegacija KPZH »Žokadija« iz Sonta bila je nazočna na folklornoj manifestaciji »U Budrovci, na Nedilju bilu«, održanoj u nedjelju, 18. travnja. U sklopu manifestacije, u 19 sati je u mjesnoj crkvi sv. Nikole biskupa održan drugi susret pjevača crkvenih pjesama na pučki način, a u 20 sati u Domu DVD Budrovci deveti susret folklornih skupina ovoga kraja. Suradnja ova dva KUD-a utemeljena je prigodom prošlogodišnjeg gostovanja KPZH »Žokadija« Sonta na »37 Đakovačkim vezovima«, a razvijana je tijekom svih kulturnih manifestacija, koje su do sad održane, bilo u Sonti, bilo u Budrovcima. Tijekom boravka u Budrovcima, delegacija sončanske »Šokadije« uspostavila je kontakte s još nekoliko KUD-ova iz ovog dijela Slavonije, s kojima bi u budućnosti mogla surađivati.

I. A.

»Dukati s ravnice« u Čakovcu

ČAKOVEC – Projektom »Dukati s ravnice« od 7. do 9. svibnja u Čakovcu će gostovati članovi HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora i KUD Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. Ovaj projekt, čiji je idejni tvorac *Marija Šeremešić*, podrazumijeva predstavljanje bunjevačkih i šokačkih Hrvata iz Sombora i Bačkog Monoštora u Čakovcu kroz predavanja o životu i kulturi Hrvata Bačke, duhovne pjesme, nas-tup plesača, tamburaša, recitatora, likovnu izložbu, klavirski koncert, te predstavljanje tradicionalnih jela. Monoštorci i Somborci će biti smješteni po obiteljima, a programom je predviđen i obilazak staroga dvorca Trakošćana.

■

HKC »Bunjevačko kolo« u Beogradu

BEOGRAD – Sajam turizma u Beogradu održan je u subotu 17. travnja. Na vojvođanskom štandu, Subotički turizam je predstavljalo JP »Palić Ludoš«, a kao njihove gošće nastupile su članice Folklornog odjela HKC »Bunjevačko kolo«.

■

»Šokadija« na sajmu turizma u Beogradu

SONTA – *Dejan Bukovac*, predsjednik KPZH »Šokadija« iz Sonta, predstavljao je Sontu, odnosno šokačku baštinu, a u sklopu Turističke organizacije Apatin, na beogradskom Sajmu turizma, sporta i nautike. »Na poziv predsjednika Turističke organizacije Apatin *Borisa Mašića*, sudjelovao sam, kao predstavnik KPZH »Šokadija« iz Sonta na ovom Sajmu. Sponzor prezentacije turističke ponude Apatina bila je Apatinska pivara. Naš štand je bio jako posjećen, sva tri dana boravka u Beogradu bila su jako naporna. Puno sati sam proveo u šokačkoj narodnoj nošnji, za štandom s našim rukotvorinama. Sajam je otvorio ministar trgovine, turizma i usluga u vladi Republike Srbije *Bojan Dimitrijević*, uz nazočnost desetak ministara turizma iz zemalja jugoistočne Europe. Od ove godine beogradski Sajam turizma uvršten je u Asocijaciju europskih turističkih poslovnih sajmova.

Apatin, a samim tim i Sonta, ime sve preduvjeta da zauzme značajno mjesto u ponudi u oblasti eko i etno turizma. Raduje me da su se za našu ponudu zainteresirali ljudi iz američke organizacije ADF, koji su izrazili spremnost da financijski podupru jedan od projekata »Šokadije«. Sad se moramo dobro pripremiti, jer od ozbiljnosti našega projekta ovisi i iznos potpore. Raduje me i to što je gospodin Mašić uspio pokrenuti mnoge ideje, za koje je u našoj općini bilo premalo sluha od strane političara. Apatin, kao multinacionalna sredina, posjeduje veliko bogatstvo u resursima etno-turizma, samo je trebalo da se netko toga i sjeti. Nadam se da će gospodin Mašić uspjeti u svojim nakanama, a potporu i pomoć »Šokadije« će imati u svim projektima ovakove vrste«, rekao je Bukovac.

I. A.

Prva kolonija mladih u Ernestinovu

ERNESTINOVO – U mjestu Ernestinovu kraj Osijeka, poznatom po Likovnoj koloniji kipara naivaca, ove godine je po prvi put održana Kolonija mladih na kojoj su sudjelovali i Hrvati iz Vojvodine. Organizatori su bili Osnovna škola Ernestinovo, Udruga kipara »Petar Smajić« iz Ernestinova i Općina Ernestinovo. Kolonija je održana od 14. do 16. travnja u OŠ Ernestinovo. Sudionici su bili oko osamdesetak mladih od 8 do 18 godina, među kojima i četvero iz Vojvodine: *Lidija Sarić* iz Tavankuta, *Ivan Pelhe* iz Male Bosne, *Snežana Nović* i *Kristina Kulundžić* iz Subotice. Rad kolonije odvijao se u osam radionica među kojima je bila i slamarska radionica koju je vodila *Jozefina Skenderović* voditeljica Likovnog odjela pri HKPD Matija Gubec u Tavankutu. Voditelji kiparske,

keramičke, slikarske radionice, zatim batika, bojanja boca i folkloru bili su likovni umjetnici i profesori. »Slamarsku radionicu je pohađalo jedanaest polaznika iz Hrvatske koji su se ovom prigodom prvi put sreli s ovom vrstom stvaralaštva. U izuzetno prijatnom i stvaralačkom ozračju nadarena djeca su izrađivala čestitke od slame. Inače, osobno sam bila veoma sretna voditi ovu radionicu jer sam ponovno imala prigodu posjetiti mjesto u kojem sam 1985. godine bila gošća-sudionica na likovnoj koloniji kipara naivaca«, rekla je Skenderović. J. D.

Prava manjina i međunarodne organizacije

SRIJEMSKA MITROVICA – U subotu 17. travnja 2004. godine u Srijemskoj Mitrovici je održan okrugli stol na temu »Post-listopadska Srbija i poštivanje standarda za zaštitu nacionalnih manjina« na inicijativu i u organizaciji »Vojvodanskog centra za ljudska prava« iz Novog Sada. Domaćin je bio *Zdenko Đaković*, član HNV-a iz Srijemske Mitrovice. Predavači su bili: *prof. dr. Marijana Pajvančić*, Pravni fakultet Novi Sad; *prof. dr. Stanko Pihler*, Pravni fakultet, Novi Sad; *mr. Caroline Harvey*, UNHCHR; *Gordana Arackić*, Vijeće Europe; *Jelena Jakanović*, OESS.

Sudionici okruglog stola bili su predstavnici hrvatske nacionalne zajednice iz Srijema, u prvom redu predstavnici kulturnih udruga iz Srijemske Mitrovice, Petrovaradina i Golubinaca, članovi HNV-a iz Srijema, svećenici iz Mitrovice, te nekoliko zainteresiranih iz ostalih srijemskih mjesta, primjerice Hrtkovaca. Nazočne je najprije pozdravio *Zoran Bošković*, predsjednik SO Srijemska Mitrovica, u čijim je prostorijama i održavan ovaj okrugli stol, a predavanja su započela uvodnom riječi *mr. Aleksandre Vujić* iz »Centra«, nakon čega

su uslijedila predavanja gostiju.

Profesorica Pajvančić je govorila o sudjelovanju manjina u javnoj vlasti, odnosno o tome, kako je teško ostvarivati manjinska prava, ako nema zastupnika na mjestu gdje se o tim pravima odlučuje, a to je parlament. Da bi se do toga mjesta došlo, potrebna je politička volja većine, ali i pravodobno informiranje manjinske zajednice o njenim pravima prilikom izbora, jer se jedino na izborima može doći do parlamenta. Da to neće biti lako ostvariti, potvrdio je i *prof. Pihler*, navodeći da je i dalje u zakonodavstvu pravni subjekt pojedinaac, a ne cjelokupna manjina kao kolektivitet. Budući da su osnovni preduvjeti za ostvarivanje prava: sloboda, ravnopravnost, ekonomska snaga i mir, *prof. Pihler* nije preveliki optimist glede brzog rješavanja pitanja ostvarivanja tih prava, pa dakle i prava hrvatske nacionalne manjine u SCG. Unatoč teškoćama on preporuča da na tome treba raditi, a poglavito na tri područja: odnosima s većinskom nacijom, odnosima s matičnom državom, te s ostalim manjinama. Svaka je manjina u opasnosti, prema *prof. Pihleru*, od asimilacije (ukoli-

ko nema stabilne i definirane projekte za očuvanje identiteta) i getoizacije (ukoliko se počne zatvarati prema vani). U daljnjem tijeku okruglog stola tri mlade gošće predstavile su svoje međunarodne organizacije, te upoznale nazočne s djelovanjem tih organizacija i mogućnostima kontakata s građanima SCG. Ono što je svima bilo zajedničko, a to se dobro osjetilo u dvorani, jest pokazana spremnost da se Hrvatima pomogne u ostvarivanju manjinskih prava. Da su srijemski Hrvati slabo informirani, pokazala su i pitanja sudionika, koja su većinom bila tipa »Što možete učiniti, ako se dogodi...«, dakle kako postupiti u konkretnoj kriznoj situaciji i može li se tada očekivati adekvatna pomoć od strane međunarodne zajednice. Ponovno vraćanje na devedesete, makar i spominjanjem tragičnih srijemskih događaja, korisno je samo iz jednog razloga, a taj je: da se spriječi njihovo ponavljanje.

Najživlja diskusija razvila se je pri samome kraju, kada je *mr. Vujić* predočila konkretne primjere kako se može reagirati i nastupiti izravno pred međunarodnim organizacijama koje se bave zaštitom manjinskih prava.

Napokon se i u Srijemu dogodilo nešto korisno za ovdašnje Hrvate. Sest predavača i tridesetak sudionika iz skoro cijele regije pohvalilo je organizatore i domaćine za besprijekorno organiziran okrugli stol.

V. Bošnjak

U Zagrebu održan tradicionalan festival popularne duhovne glazbe »Uskrsfest«

»Znakom ljubavi« sudjelovali i Subotičani

ZAGREB – »Uskrsfest« svoje korijene vuče s početka sedamdesetih, kada se u Zagrebu pokreće smotra glazbenog stvaralaštva mladih nazvana – »Katom«.

Po uzoru na Katom, Katehetski centar Zagrebačka nadbiskupija, pokreće 1978. godine, u povodu obljetnice *Ivana Mertza*, smotru glazbeno-duhovnog stvaralaštva mladih. Već sljedeće godine organizira se prvi festival duhovnih šansona pod nazivom Festival duhovne glazbe »Zagreb 1979« koji je održan 22. travnja 1979., u Dječjačkom sjemeništu na Šalati. Bila je to ustvari smotra glazbenog stvaralaštva mladih (autorskog i reproduktivnog) te poezije i ritmike. Sljedeće godine je odlučeno da smotra bude festivalskoga tipa, tj. da se na njoj izvode samo novoskladane pjesme. Interes za Festival postaje sve veći, te se »Uskrsfest« 1982. seli.

Nažalost, 1991. godine, kada se očekivala potpuna kulminacija ovog festivala, »Uskrsfest« nije održan. Razlog tome bila su ratna zbivanja, koja su prouzrokovala trogodišnju stanku. Na inicijativu nekoliko entuzijasta, 1994. se obnavlja »Uskrsfest«, te godine samo kao smotra, a sljedeće opet u festivalskom obliku. »Uskrsfest« 2002 doživljava novi procvat. Festival se seli u reprezentativni prostor, KD Vatroslav Lisinski, nekoliko radiopostaja izravno prenosi program »Uskrsfesta«, a Hrvatska televizija tjedan dana kasnije emitira snimku. Snimku ovogodišnjeg »Uskrsfesta« možete pogledati u nedjelju 25. travnja na programu HRT 2 s počet-

kom u 8.45 sati.

»Uskrsfest«, kao smotra glazbeno-duhovnog stvaralaštva mladih, bio je poprište raznolikih glazbenih stilova – od šansone i zabavne glazbe do različitih smjerova rocka (pop-rocka, neoklasičnog rocka, heavy metala, disca, funkyja, techna...). Većina pjesama je namijenjena izvan liturgijskom izvođenju, ali je bilo i pokušaja da se u liturgiju specijaliziranog oblika unesu neki od glazbenih elemenata današnjice.

Osamdesetih su godina na ovome festivalu sudjelovale dvije pjevačke skupine iz Subotice (»Jutro« i »Proci«), a ove su se godine na »Uskrsfestu« ponovno predstavili Subotičani zahvaljujući vlč. *Marinku Stantiću* koji je pomogao u organizaciji. Pedeset mladih Subotičana je protekloga vikenda boravilo u Zagrebu, bilo smješteno po domovima obitelji iz župe Svete Mati Slobode, a sudjelovali su skupa s ostalim sudionicima na dvije svete mise, i na jednoj predvodili pjevanje. Subotnja večer je završena predstavljanjem svih ovogodišnjih sudionika »Uskrsfesta« te se kratkim program predstavio zbor Župe Isusova Uskrsnuća.

Antonija Piuković
u Zagrebu

Za »Uskrsfest« 2004., *Nikola Jaramazović* je napisao tekst i glazbu za pjesmu »Znak ljubavi«, aranžman je uradio *Viktor Kesler*, a u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski otpjevala ju je *Antonija Piuković* uz prateće vokale (*Sonja Jaramazović*, *Marija Jaramazović* i *Silvija Bašić*).

Iako je nastup Subotičana bio veoma zapažen, izostale su nagrade. No, uspjeh je sama činjenica da je od preko šezdeset pjesama pristiglih na ovogodišnji natječaj, u užu izbor 20 pjesama, ušla i pjesma »Znak ljubavi« iz Subotice, te da će se naći na zajedničkom CD-u kojega izdaje Croatia Records. Prvo mjesto je osvojila skupina »Poklon« pjesmom »Moj me otac daruje«. Organizatori ovoga festivala bili su Ured za mlade Hrvatske biskupske konferencije i Hrvatski katolički radio, pokrovitelj je bio zagrebački nadbiskup kardinal *Josip Bozanić*, a na čelu stručnoga žirija nalazila se popularna hrvatska pjevačica *Vanna*.

D. D.

Susret hrvatske katoličke mladeži

ŠIBENIK – Ovaj vikend, 24. i 25. travnja je susret hrvatske katoličke mladeži na nivou HBK (Hrvatske biskupske konferencije). Susret se održava u Šibeniku. Na susretu se očekuje oko 15 tisuća mladih katolika iz svih krajeva Hrvatske te iz Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore. Dolazak su potvrdili i gradišćanski Hrvati a također i naši mladi iz Njemačke. Tako će se na svjeđoanstvu vjere, meditativnoj molitvi, prigodnom programu i središnjoj misi, koju će predvoditi kardinal *Josip Bozanić*, zajedno s mladima iz Šibenske biskupije, okupiti oko 18 tisuća sudionika. To će biti najveće takvo okupljanje ikada održano u Republici Hrvatskoj a doći će gotovo svi hrvatski biskupi i apostolski nuncij *Francisko Javier Lozano*.

Na susret u Šibenik idu i naši mladi iz Srijema i to četiri autobusa. Raduje i to da su se prijavili mladi iz svih župa na nivou

Vikarijata srijemskog. Kako je put dalek, naši srijemci kreću u petak 23. travnja u večernjim časovima. Također je potvrđen dolazak i mladih iz Boke kotorske.

J. K.

Šibenik

Gostovanje Somboraca u Hrvatskoj

SOMBOR – Dramska sekcija Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora, predvođena voditeljicom *Marijom Šeremešić* 24. travnja gostuje na sceni sela Rešetari, kod Nove Gradiške u Republici Hrvatskoj. Somborci će izvesti komediju »Albin bircuz« Ivana Jakočevića, koju je režirala Marija Šeremešić. Gdje god je dosad izvođena, predstava je doživjela veliki uspjeh.

A. R.

Preporoditeljski rad biskupa Budanovića

Preporodi ili obnove pojedinih naroda, ili dijelova jednoga naroda, nastaju obično nakon tragičnih ili veoma velikih društvenih, političkih, religioz-nih i socijalnih preokreta. Tako je bilo i s dijelom hrvatskog naroda u Podunavlju. Kroz tri stoljeća njihovog postojanja na ovim područjima u većem broju događale su se upravo takove pojave. Franjevci započinju preporod na ruševinama turske vladavine.

Za vrijeme te vladavine i dugotrajnih pobuna i ratova uništene su sve društvene, kulturološke i crkvene strukture hrvatskog naroda u tim područjima. Uporan, vrijedan i uspješan dugotrajni rad franjevac biva prekinut politikom Beča i dijela crkvene hijerarhije. Oduzimaju im se župe, a to znači i pastoralni rad i neposredni kontakt s narodom. Oduzima im se i veliki broj samostana, a u preostale zatvaraju se franjevci na unutarnji život monaškog tipa i na skromno pastoralno djelovanje u franjevačkim samostanskim crkvama. Usmjerit će svoj rad na odgoj svoje mladeži i na znanstveno-kulturološki rad, što će opet biti veoma značajno za hrvatski narod. Župe i pastoralni rad preuzet će biskupijski svećenici, koji su po svojoj crkvenoj strukturi vezani za hijerarhiju, a ova opet, u ono vrijeme, na politiku bečkog dvora, koja će određivati module i crkvenog i (a) nacionalnog rada.

PRIJELOMNA VREMENA: U takovim okolnostima započet će svoj preporod *Ivan Antunović* s veoma malim brojem suradnika i uz nesimpatije Beča i pojedinih crkvenih prelata. On će iskoristiti plodove franjevačkog preporoda i na njima utemeljiti svoj. Očuvati će nit preko svojih suradnika: *Blaža Modrošića*, *Ambrozija Šarčevića*, *Ilije* i *Paje Kujundžića* i uspostaviti čvrste kontakte s Hrvatima u Hrvatskoj, Dalmaciji, Istri i Bosni. Nakon Prvog svjetskog rata, na osnovama franjevac i Antunovića započet će svoj preporoditeljski rad biskup *Lajčo Budanović*

Lajčo Budanović (1873. -1958.) za-

počinje svoj svećenički rad u Monarhiji pri kraju devetnaestog stoljeća i radit će u njoj sve do njene propasti 1918. godine, a u Suboticu dolazi 1920. kao župnik župe sv. Terezije Avilske. I u tim okolnostima i različitim mjestima, kao što su Novi Sad, Dušnok, Baja i Bački Brijeg, aktivno sudjeluje ne samo u pastoralu, već i u socijalnim, pastoralnim i kulturološkim zbivanjima vremena i mjesta. Osniva kršćansku so-

Biskup Lajčo Budanović

cijalnu udrugu za mlade i siromašne radnike u Novom Sadu. U Dušniku, Baji i Beregu osniva čitaonice i knjižnice. Rođen u Bajmoku govori hrvatski, mađarski i njemački i bez razlike i pristranosti služi tim narodima u svom pastoralnom radu. U slobodno vrijeme posvećuje se buđenju, njegovanju i bogaćenju nacionalne svijesti Hrvata (Bunjevaca i Šokaca), organizira ih i stvara im nacionalne institucije. To mu nitko ne zamjera, jer to rade i Mađari, Nijemci i Slovaci. Nakon 1918. godine od velike Kaločko-bačke biskupije dvije trećine pripadaju novoj državi SHS. Sveta Stolica 1923. godine od toga dijela osniva ovu crkvenu ustanovu pod nazivom Bačka Apostolska Administratura, a za upravitelja joj postavlja župnika župe sv. Terezije u Subotici Lajču Budanovića.

STVARA NOVE INSTITUCIJE: To su za njega prijelomna vremena, a nova služba zahtjeva mudar, ozbiljan i veoma naporan rad. Godine 1927. posvećen je za biskupa, te mu to dodaje nove obveze, jer će u buduću upravljati Apostolskom administraturom kao što i svaki biskup upravlja svojom biskupijom. Svakako su mu prva briga bili crkveno-pastoralni poslovi, ali to nije predmet ovoga rada. Ovdje nas zanima njegov preporoditeljski rad na nacionalnom planu. Kako bismo taj rad što bolje procijenili i ocijenili, organizirali smo znanstveni skup o biskupu Lajči Budanoviću 14. i 15. listopada 2003. godine, o 130. obljetnici njegova rođenja.

Skup je bio međunarodni, jer su sudjelovali u njemu biskupi, svećenici, povje-

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

sničari, pravnici i pastoralci iz Srbije i Crne Gore, Hrvatske i Mađarske. Željeli smo provjeriti svoja znanja i sjećanja na njega i njegov rad s više aspekata i od više stručnjaka. U fokusu su bile njegove ustanove i udruge za hrvatski narod, a to su u prvom redu »Zadužbina biskupa Budanovića« i »Subotička matica«. Pomoćni biskup đakovački i srijemski *dr. Đuro Hranić* naglašava: »Ponašao se kao mudri upravitelj, koji promišlja na duge staze, ljubeći Crkvu i narod kojemu je postavljen kao pastir, te djeluje potpuno crkveno i istodobno kao pravi narodni prosvjetitelj. Služi se pritom bogatim iskustvom i duhovnom baštinom preporoditeljskog rada Ivana Antunovića. Stvara nove crkvene, društvene i kulturne ustanove i strukture, te organizira njihovo djelovanje. Među najznačajnije ustanove koje je utemeljio spada svakako njegova Zadužbina.... Po njegovoj izričitoj želji utemeljenje zadužbine, i na civilnom pravnom području ostalo je zadaćom njegovih pravnih sljednika da je ostvare čim to bude moguće... Zadužbina je osnovana kako bi ona bila materijalna i financijska potpora hrvatskih institucija i udruga. Naime, glavna briga bili su mu vjernici laici, osobito mlađi intelektualci, đaci i studenti. Biskup Budanović bio je tako na liniji kulturno-prosvjetnog rada biskupa Ivana Antunovića, te istaknutih biskupa u hrvatskom narodu, koji su u isto vrijeme i podržavali i poticali okupljanje i razvoj laikata unutar hrvatskog katoličkog pokreta.«

Biskup Đuro Hranić zaključuje: »Bačka apostolska administratura, današnja Subotička biskupija, koračala je u vrijeme biskupa Budanovića uz bok Crkvi u Europi, osobito na području nekadašnje Austro-Ugarske monarhije i današnjeg kruga srednjeeuropskih katoličkih zemalja. Štoviše, Zadužbina biskupa Budanovića bio je i korak naprijed u odnosu na mnoge druge mjesne crkve na planu stvaranja temelja za sustavan pastoralni i crkveno-prosvjetni rad te socijalni angažman na duge staze.«

Kako je umirao moj narod (26.)

Orlovi nad golubovim selom

Kroz četiri godine rata župa sv. Jurja u Golubincima je doživjela najveće promjene i pomicanja u svojoj povijesti. Puno se toga kroz njenu povijest izdešavalo, ali ono što se događalo u kolovožu 1995. godine, točnije 10. 11. i 12. kolovoza, svakako je najteže što ju je zadesilo i potreslo.

Dana devetog kolovoza počele su pristizati izbjeglice u selo, a već se bilo proćulo u selu da je na teritoriju Općine Stara Pazova organiziran prihvrat izbjeglica i to u mjestima Stara Pazova, gdje živi velika koncentracija Slovaka, i u Golubincima, gdje živi uz Srbe skoro isto toliko mještana Hrvata.

PRIJETNJE ŽUPNIKU: Poznavatelji ma etnografske strukture Srijema bilo je jasno što će se događati, jer je bilo upitno kako to da se isti takvi centri nisu organizirali u velikim srpskim selima, kao npr. Vojki, Krnješevcima, Putincima, Pećincima, te ni u jednom mjestu Podunavlja, od Sasa (Novih Karlovaca), Surduka, Starih Banovaca, pa sve do Zemuna.

Te srijede navečer u selu je bilo prilično izbjeglica, a u noći je jedan čovjek preskočio ogradu župne porte i pokušao otvoriti vrata župnog ureda. To je bio signal župniku da iduće noći ne spava u župnom stanu. U četvrtak navečer grupa od pet ljudi preskočila je ogradu župne porte tražeći župnika. Bila im je nakana uhvatiti župnika, te ga ucjenjivati kao pregovarača u ime njegovih župljana Hrvata o njihovom iseljavanju iz njihovih kuća i napuštanju sela. I sutradan, u petak, čekali su ga pred župnim stanom, raspitujući se za njega i prijeteći mu. Vjernici su mu dojavili da ne dolazi u selo. U selu je već u četvrtak zavladao veliki strah u kućama Hrvata. Mnogi mlađi su se sklonili gdje je tko kako umio i imao, a stariji su dežurali u kućama čekajući rasplet situacije. Tog je dana župnik još služio misu, ali u zaključanoj crkvi s nekoliko osoba, a odmah po završetku mise otišao je na spavanje u Zemun kod franjevac, gdje su već bili slankamenski i novobanovački župnici, *Eduard Španović* i *Tomislav Radišić*. Po- nio je sa sobom matice i župne pečate.

U petak ujutro hrvatske kuće su bile označene, te su počeli masovni upadi u

Crkva u Golubincima

kuće i postavljanje ultimatumu domaćini ma da se za dva-tri sata isele i da novim vlasnicima predaju sve što imaju, jer su tako isto i oni ostavili sve svoje u »Krajini«. Useljavanje je bilo masovno. Lokalna policija je intervenirala, ali nedovoljno energično, a bila je i malobrojna u odnosu na masu naoružanih izbjeglica. Tog istog dana u petak predvečer stiglo je u selo oko stotinjak specijalaca koji su situaciju smirili. Išli su redom od kuće do kuće, izbacujući već useljene Srbe u hrvatske kuće. Cijelu noć su dežurali u selu. Toga dana nekoliko srijemskih župnika predvođeni srijemskim vikarom *msgr. Stjepanom Mile- rom* išli su u Beograd, tražeći zaštitu preko Ministarstva vjera Vlade Republike Srbije, obavještavajući također Apostolsku nuncijaturu, te nadbiskupa beogradskog da se i oni u granicama svojih mogućnosti angažiraju preko medija i diplomatskih predstavništava, kako bi se njima i njihovim župljanima pomoglo. Istog dana oglašila se Vlada Srbije jasno iznoseći stav, da se useljivati ne smije na silu, jer je Srbija država svih njenih građana.

UTIHNULA CRKVENA ZVONA: Taj dan je bio i najodlučnija prekretnica za mnoge golubinačke hrvatske obitelji da prelome u sebi odluku treba li se iseliti ili ne. Većina je donijela odluku da će ići čim

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

se ukaže nekakva prilika. U nedjelju, poslije preteška tri dana, kao ni na Veliku Gospu (15. kolovoza), u crkvi svetog Jurja Mučenika u Golubincima nisu služene svete mise, a crkvena zvona su prestala zvoniti! Nije zvonilo ni za ispraćaj pokojnicima, a umiralo se tih dana. Sahrane nikada nisu bile tužnije. Uoči Velike Gospe posjetio je župnika službenik MUP-a koji mu je savjetovao da preko dana bude u župi, a preko noći da ide negdje na spavanje, što je on već i činio dvadeset dana. Tako je i sam jednog jutra, kad se vratio u župu sa svog privremenog konačišta iz franjevačkog samostana u Zemunu, našao na vratima župnog ureda obavijest o zauzeću kuće od »Čiče iz Knina sa šest članova porodice«. »Čiča iz Knina« ipak nije bio uselio, što nije bio slučaj sa župnim uredima u Novom Slankamenu i Novim Banovcima.

Iz sela se tih dana odselilo sedam hrvatskih obitelji, a mnoge su u pregovorima o zamjeni, tako da će se župa zasigurno smanjiti i potihlo nestajati. Kako su izbjeglice pristizale, mjesni pravoslavni svećenik se vrlo »dobro angažirao čeka-jući svoju prognanu braću«. Ispred parohijskog doma je izmještena srpska zastava i postavljen je stol s pićem za osvježenje. Na žalost, srpske kuće su bile zatvorene za izbjeglice, a domaći Srbi se nisu baš previše angažirali u prihvaćanju svoje braće, ali su zato prsti dobro radili pokazujući pravce gdje su hrvatski šorovi i koje su hrvatske kuće. Inače, tih dana ponovo je aktivirana propagandna mašinerija koja je ponavljala već slušani i zastarjeli prototip: »katolički svećenik naoružava Hrvate«, »pronađena radiostanica kod ustaškog popa zbog koje je već bio u zatvoru« itd., itd. U posljednjih pet godina, od 1991. do 1996. pod prijetnjama, nasilništvom i pritiscima, iselilo se iz Golubinaca 855 osoba u 220 hrvatskih obitelji, a njihovim odlaskom golubinačka župa svetog Jurja Mučenika smanjila se za skoro isto toliko hrvatskih kuća iz svih golubinačkih šorova i ulica.

Mogući pravci razvitka kulturne politike hrvatske nacionalne zajednice u Srijemu (IV. dio)

Da ne nestanemo

Svjestan sam činjenice da je Subotica lider hrvatske zajednice u SCG, te prema tome osobno nemam ništa protiv * Ali, interesi subotičke regije i Srijema u mnogome se razlikuju * Ono što će u Subotici biti redovito i normalno (školovanje na hrvatskom jeziku, manifestacije, gostovanja hrvatskih umjetnika i slično), u Srijemu može biti tek fakultativno ili alternativno, i to tek kada se stvore materijalni uvjeti za to!

Piše: Vladimir Bošnjak, član HNV-a

Napominjem da sam za iduća dva poglavlja koristio vlastita istraživanja provedena kroz razgovore iz mnogobrojnih susreta s mojim sunarodnjacima diljem Srijema, napose u Beogradu i Novom Sadu.

1. Pristup dovoljnom broju kulturnih i obrazovnih sadržaja u našoj sredini, također i u Hrvatskoj.

2. Privilegirani položaj u odnosima s matičnom državom, nasuprot ostalih građana SCG.

3. Uspostavljanje i njegovanje najboljih mogućih veza sa svim sunarodnjacima u SCG i diljem svijeta.

4. Uspostavljanje najboljih mogućih veza s matičnom državom, Republikom Hrvatskom, na svim područjima i u svakom obliku.

5. Njegovanje učvršćivanje živih veza s Katoličkom crkvom, kroz zajednički rad svećenstva, kulturnih udruga i angažiranih pojedinaca.

PRIJEDLOZI RJEŠENJA:

1. Popis (makar da i nije cjelovit) članova naše zajednice radi utvrđivanja strukture pučanstva, na osnovu koje se mogu planirati sve daljnje aktivnosti.

2. Donošenje programa djelovanja svih struktura zajednice, nakon široke javne diskusije, te njegovo predočavanje HNV-u.

3. Osposobljavanje centara za konzumiranje i proizvodnju kulturnih i obrazovnih sadržaja od šireg interesa i to: Slankamen, Srijemska Mitrovica, Petrovaradin.

4. Stupnjevito stvaranje uvjeta za povrat zgrade Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici, koji bi trebao biti središnji prostor za najvažnija događanja, od kulturnih do političkih.

5. Osiguravanje pouzdanog načina financiranja postojećih udruga, kao i adekvatnog prostora za djelovanje.

6. Osiguravanje dovoljnog prostora u medijima, kako bi se hrvatska zajednica u Srijemu afirmirala na najbolji mogući način, te potisnuo stereotip da smo svi ustaše.

7. Osmišljavanje jedne reprezentativne manifestacije regionalno-međunarodnog značaja, na kojoj bi se svake godine naša zajednica predstavila u raznim oblastima stvaralaštva, od običaja, preko znanstvenih postignuća, do gospodarstva.

PREPORUKA: Svjestan sam činjenice da je Subotica lider hrvatske zajednice u SCG, te prema tome osobno nemam ništa protiv. Ali, interesi subotičke regije i Srijema u mnogome se razlikuju. Ono što će u Subotici biti redovito i normalno (školovanje na hrvatskom jeziku, manifestacije, gostovanja hrvatskih umjetnika i slično), u Srijemu može biti tek fakultativno ili alternativno, i to tek kada se stvore materijalni uvjeti za to! No, treba imati u vidu

da se radi o velikom broju Hrvata (skoro polovica hrvatske populacije), da smo teško postradali, te

da nam je potrebna veća skrb i pomoć, kako se ne bismo za kratko vrijeme utopili u moru srbizacije i melankolije. Suradnja Subotice i Srijema mora biti podignuta na visoku razinu u svim područjima, jer nam je to zajednički interes. Zato vas molim, dragi prijatelji i sunarodnjaci, da pročitate ovih nekoliko stranica, te da provedete javnu raspravu u svojim sredinama. Nakon toga, dopunit ćemo ovo vašim prijedlozima, a onda poduzeti sve mjere da provedemo dogovor u djelo, koje u konačnici ima samo jednu zadaću: da ne nestanemo.

(Kraj)

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Vrijeme našega rasta

Zalijevaj sjeme poštenja

Piše: vlač. mr.
Andrija Kopilović

Dolazi vrijeme u kojemu će jedino poštenu preživjeti. Novo društvo na Zapadu ponovo zapaža da nam manjkaju temelji, a to znači poštenjaci. Dolazi vrijeme u kojemu će poštenu biti najviše na cijeni. Pitanje je samo hoćemo li mi biti među njima?

Vrijeme je proljetnih radova. Uvelike se sije, sadi, obrađuje. Orađuju se naše njive. Znamo da je naš rad važan, a još važniji je Onaj koji daje da raste. Vrijeme je intenzivne katehizacije. Odgajaju se i »zalijevaju« mlade duše. I oni trebaju rasti. U mudrosti i milosti. Proljeće je vrijeme i našega rasta. Stoga nastavljamo razmišljanje iz prošloga broja našega lista o najvažnijoj potrebi »rasta« poštenih ljudi. Ta, oni nam najviše trebaju.

U malom društvu govorilo se o nekom čovjeku. Jedan od prisutnih izrekao je rečenicu: »To je poštenjačina, svaka mu čast.« Nekako me zainteresirala ta riječ. »Poštenjačina, biti pošten, poštenje, što je to zapravo?«, upitao sam se.

Poštenim držimo čovjeka koji ne vara, koji je dobar trgovac, točno važe, kod isplate novca ne vara, kod ubiranja poreza njegovi se prsti ne lijepe ni uz kakvo dobro. Pošten čovjek pošteno plaća, a to znači dobro plaća. No pošten je također onaj tko je seksualno čist i uzdržljiv. Poštena žena neće nikada prevariti svoga muža. Nepoštena je izgubila dobar glas, na nju se muž ne može osloniti, ona ga sramoti kao i svoju djecu i kuću.

POŠTENNA KUĆA: Kada je neki nogometaš dobro plaćen, a slabo igra, ljudi kažu: »Nije pošteno.« Kada, naprotiv, odlično igra, kada se trudi dokazati da nije uzalud plaćen, ljudi kažu: »Eh, pošteno je tako, svaka mu čast.« Kada netko dobije božićnicu i dar za godišnji odmor, kada se nekoga nagradi ili pohvali, ljudi znaju reći: »Neka, zaslužio je, pošten je.«

Ljudi također znaju govoriti: »To je poštena kuća.« Ili će reći: »Poštena je to obitelj, pođi k nji-

ma.« Za nekog će mladića reći sasvim mirno: »Pošten je to mladić, zaslužio je poštenu djevojku.« Za djevojku će se reći da je poštena i čestita i da se samo traži pošten mladić, jer ga je zaslužila.

Često se misli da trgovci, htjeli ili ne htjeli, moraju biti nepravedni, moraju negdje zakinuti ili im se »prsti lijepe za novac«. No, kada neki trgovac starici koja nema novca nešto daruje besplatno, kada siromahu nešto odnese na dar, tada ljudi kažu čudeći se i diveći, da je zaista pošten i da mu pripada svaka čast. Pošten čovjek je pravedan, voli druge ljude, čestit je, trudi se zarađivati vlastitim rukama, čuva se lijenosti, ne psuje, kao vjernik se ispovijeda, ide u crkvu, čuva svoju obitelj, daje joj materijalna dobra, ali pazi da ona i duhovno živi. U poštenoj kući se ne rasipa novac niti imanje, u poštenoj kući svatko nešto dobije. Poštena kuća štedi, ali uvijek ima štogod drugima darovati. Ljudi će reći: »U poštenu se kuću udala«, ili »poštenu je djevojku dobio«. Ljudi će te savjetovati govoreći: »Ne boj se, pošten je to čovjek. On te nikad neće prevariti. Možeš se pouzdati u njega.«

SAVJEST-SREDIŠTE OSOB-NOSTI: Poštenu ljudi su bogobojazni, uljudni i pristojni, darežljivi su i štedljivi, malo govore, ali ono što kažu je mudro, ne gledaju previše na izgled, nego na srce. Savjest je središte njihove osobnosti. Pošten čovjek ne može čitati pornografiju, on je se stidi i vrijeđa ga. On nema vremena razmišljati o zlu, bavi se dobrim stvarima, poštenim i pravednim. Poštenom čovjeku su odvratni mali sitni užici za koje ljudi prodaju svoje duše, njemu je stran kramarski posao ko-

jim bi zarađivao sitniš na račun poštenog rada. Njemu su strane prodane duše, odvratni su mu profiteri, on prepoznaje političara koji se bori za svoje interese, a ne za narod. Poštenu ljudi su tu, oko nas. Teško ćemo moći imenovati je li to ovaj ili onaj. Neki misle da ih treba tražiti svijećom, drugi se boje da ih uopće nema. Ali oni tu negdje žive, oni su u temelju društva koje gradimo. Sunce još uvijek osvjetljuje zemlju, jer oni postoje.

Smiješak se stalno pojavljuje na Božjim ustima, jer poštenu se trude da budu još pošteniji. Oni su kao svanuće zore, kao dobro jutro i dobar glas izdaleka, kao svjež zrak koji možemo duboko udisati. Kraj njih se duša odmara. Poštenje je tu, želi se probiti u svakom čovjeku, u tebi i u nama. Kod nekih se probije više i ljudi to zapažaju. Kod drugih poštenje ostane stidljivo, stisnuto u dnu duše, jer je »javnost drukčija«. Neki se stide biti poštenu. Zato nam loše ide. Medije treba ispuniti prisutnošću poštenih, o njima treba govoriti i njih treba pozivati da se jave. Svakom bi djetetu trebalo staviti u ruke sjeme poštenja te ga zalijevati u svim ustanovama i obiteljima, da bismo bili sigurni da imamo budućnost, i to dobru. Dolazi vrijeme u kojemu će jedino poštenu preživjeti. Novo društvo na Zapadu ponovno zapaža da nam manjkaju temelji, a to znači poštenjaci. Dolazi vrijeme u kojemu će poštenu biti najviše na cijeni. Pitanje je samo hoćemo li mi biti među njima?

Ovih dana sudjelovat ćemo u blagoslovu polja i mladoga žita. Uz svoju molitvu za blagoslov polja, molimo za blagoslov »žitnih polja« naših srdaca. Sretno i blagoslovljeno! ■

Predavanje dr. Pozaića u HKC »Bunjevačko kolo«

Svaki je čovjek jedna sveta povijest

Dr. Valentin Pozaić

Organizaciji Hrvatskog akademskog društva u HKC »Bunjevačko kolo« dr. Valentin Pozaić održao je predavanje na temu »Moralni aspekti kloniranja« 16. travnja. Predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« Bela Ivković pozdravio je gosta predavača i publiku i istakao kako je tema tribine vrlo aktualno pitanje kojim se svijet danas bavi.

»Večerašnja tema jest izazovna. Bili smo svjedoci zabrinjavajuće vijesti koju je u javnost plasirala sekta 'Rajlijanci' o rađanju djeteta klona, djevojčice Eve«, rekao je na početku predavanja dr. Pozaić, a potom je govorio o postupku kloniranja kojim se u medicini nastoji postići dobivanje potomstva bespolnim razmnožavanjem, a kloniranjem se nastoji postići i identična reprodukcija.

UMIŠLJENO SAVRŠENSTVO: »Pokušaj reproduktivne medicine, da se postigne reproduktivno kloniranje, je uvreda za čovjeka. To je pristup čovjeku kao da je stvar, pa se reproducira. Reprodukcijske nema, jer je svako ljudsko biće originalno i neponovljivo. Takva medicinska terminologija ponižava čovjeka«, rekao je dr. Pozaić među ostalim, obrazlažući kako je cilj kloniranja dobiti dijete određenih svojstava, ali identičnu reprodukciju je nemoguće napraviti kloniranjem, jer u kloniranom biću ima barem tri genetska svojstva. Želja da se proizvede identični nasljednik je rezultat pogrešne ideje o čovjekovom savršenstvu.

MANIPULATIVNI PROIZVOD: Osim pokušaja reproduktivnog kloniranja postoji i terapijsko kloniranje koje manipu-

lativno lingvističko inženjerstvo hoće predstaviti kao nastojanje medicine za stvaranjem terapijskog materijala za određene bolesti. Postupak kloniranja je isti, ali se embrion ubije i uzimaju se matične stanice koje bi trebale poslužiti u terapijske svrhe. »Bračni čin je smisao i sjedinjenje u ljubavi, dok je pokušaj kloniranja samo mogućnost stvaranja kopije i manipulativan proizvod«, rekao je dr. Valentin Pozaić, ističući kako je klon samo zakašnjeni blizanac individue od koje je uzeta stanična jezgra. Nakon održanog predavanja predsjednik Hrvatskog akademskog društva Dujo Runje zahvalio se dr. Pozaiću, što je opsežno predočio prisutnima ovu interesantnu temu, koja otvara mnoga etička pitanja za promišljanje.

Z. S.

The Strokes – Room on Fire / RCA, 2003.

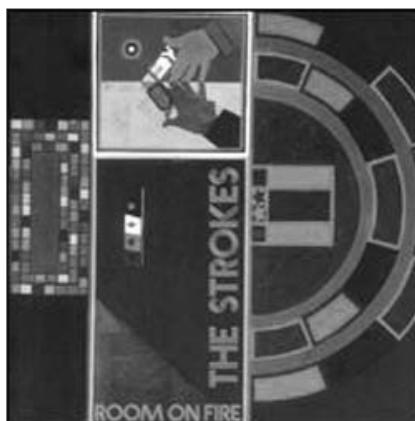
»I wanna be forgotten/And I don't wanna be reminded...«

New York je oduvijek bio i ostao jedan od kreativnih centara rok glazbe. Posljednjih nekoliko godina on je epicentar novog »novog vala« (new wave). Dio te priče svakako čini i mlada petočlana skupina *The Strokes*.

Ploča »Room on Fire« nudi jedanaest novih pjesama u sasvim dovoljnih 33 minuta glazbe. Ovaj podatak dovoljno govori da se radi o nenapornim pop struktuiranim pjesmama, bez ikakvih posebnih glazbeničkih pretencioznosti. Gitaristički par *Hammond jr.* i *Valensi* vrhunski utapaju linijsku pratnju, melodične arpežirane akordacije i solo dionice, dok ritam sekcija, basist *Fraiture* i bubnjar *Moretti*, neumorno crtaju putanju jednostavnog basa i bubnja koji je produciran kao stariji model neke ritam mašine. Konstrukciju skupine održava prepotentni pjevač mutnog i lijenog glasa *Julian Casablancas*, čije podrijetlo (njegov otac je glasoviti direktor Elite Model agencije) donosi, na svu sreću,

samo poneke nesuglasice o pitanju suštine njihova muziciranja. Ovakav prezentirani, izbalansirani sastav čini zaista odličnu cjelinu, što je za dobru glazbu i najbitnije. Zvuk albuma ne bježi mnogo od osnova njihova prošla, debi albuma »*Is This It*«.

U pitanju je gitaristički jednostavan i inteligentan spoj roka, pank/new wave-a s odličnim blagim elementima pop slušljivosti, koji su im donekle i donijeli toliki uspjeh. Za sada su s posljednjeg albuma objavljena dva singla »12:51« i aktualni, koji možete vidjeti na svim svjetskim glazbenim te-

levizijama – »Reptilia«. Pojavna osmišljenost ovih mladića je u skladu s retro elementima njihove glazbe, oni se odijevaju i nastupaju kao da su pobjegli iz vremena njujorškog undergrounda s kraja sedamdestih. Da li su The Strokes samo bogati dečki, koji se u do-kolici poigravaju s rokenrolom, ili zaista oni »pravi«, prosudite po svomu...

Činjenica: prvi milenij u kome je rok dio kulturne tradicije neminovno se događa s ovim mladićima. Instinktivan povratak roku kao energičnoj formi pomiješanih emocionalnih stanja. Moje je mišljenje, stoga, da su Strokesi, iako već nekako i etablirani, zapravo »nove nade« i svježa atrakcija suvremenog rokenrola.

D. B. P.

Predstavljanje slikovnice »Ždribac zlatne grive«

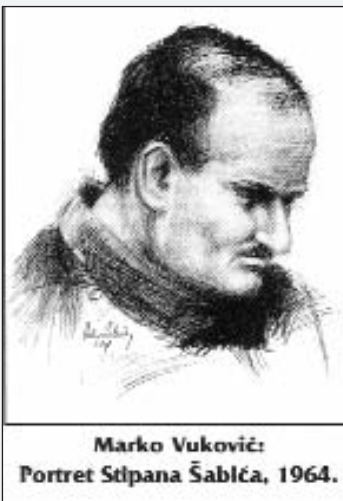
U velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« održat će se 29. travnja predstavljanje slikovnice »Ždribac zlatne grive« koja je urađena po motivima bajke *Balinta Vujkova*. Nakladnici slikovnice su Hrvatska čitaonica Subotica i Hrvatsko akademsko društvo Subotica. Na predstavljanju slikovnice bit će predstavljen i CD ROM »Sakupljač i bajka« koji je sačinio *Rajko Ljubić*, a u okviru programa bit će otvorena i izložba likovnih radova na temu ove bajke učenika osnovnih škola koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, kao i učenika koji pohađaju sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Komorni zbor »Collegium pro musica sacra« u Subotici

U subotičkoj stolnoj bazilici svete Terezije 24. travnja s početkom u 19 sati održat će koncert glasoviti zagrebački komorni zbor »Collegium pro musica sacra«, na kojem će izvesti »Requiem op. 9« *Mauricea Duruflea* i »Treću staroslavensku misu« *Albe Vidakovića*.

Sjećanje na slikara Stipana Šabića

Spomen na obljetnicu smrti slikara i likovnog pedagoga *Stipana Šabića* (1928.-2003.) održan je u Tavankutu 17. travnja, kada je u znak sjećanja u Domu kulture priređena izložba slika *Stipana Šabića* i prikazan dokumentarni film *Rajka Ljubića* o životu i radu ovog velikog umjetnika i pedagoga. »Šabićeve slike, figurativne, pej-zažne i apstraktne, odlikuje lak potez i pastelna mekoća, a obilje 'prašine' toplih i hladnih boja leluja njihovim apstraktnim prostorom ili obavlja figure i predmete«, istakla je povjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković* na otvaranju izložbe. Svoj život i cijelo svoje biće *Stipan Šabić* je posvetio drugima, do zadnjeg dana bodreći mlade u naporima stjecanja znanja i razvijanja mladih talenata. Velik je broj onih koji su se pod njegovim okriljem otisnuli u svijet umjetnosti u nastojanju da prodru u nutrinu ljepote. Ako je skromnost vrlina, a ljubav ljepota, onda je *Stipan Šabić* bio čovjek sazdan od vrlina i satkan od ljubavi znajući je podariti drugima, nikada ne ostavljajući prostora za slavljaljivost.

Marko Vuković:
Portret Stipana Šabića, 1964.

Večer vojvodanske pjesme u Sarajevu

Dani kulture Vojvodine u Sarajevu započeli su 14. travnja. Na otvaranju ove manifestacije održana je večer »Vojvodanske pjesme«. Cjelovečernji koncert održao je *Zvonko Bogdan* u pratnji s tamburaškog orkestra Radio Televizije Novi Sad i tamburaškim ansamblom »Hajo« iz Subotice. Uz životne anegdote i pjesmu *Zvonka Bogdana*, kako nam kaže član ansambla »Hajo« *Marinko Piuković*, bio je to koncert suza i smijeha. Koncert je održan u Narodnom kazalištu, iako to nije običaj za ovu vrstu glazbe, ali su pjesme *Zvonka Bogdana* probudile emocije kod publike, te je koncert trajao skoro puna tri sata.

Purčar u užem izboru na »Večernjakovom« natječaju

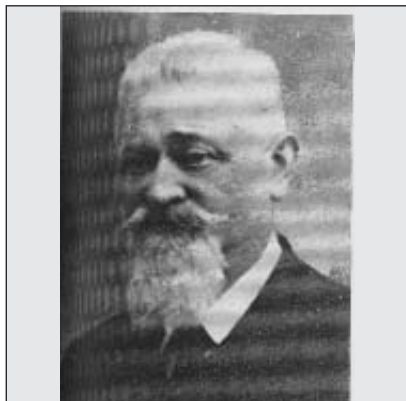
Trideset i deveti »Večernjakov« natječaj za kratku priču, na koji je pristigao rekordan broj od 1108 priča, uskoro će dobiti pobjednike. Jednoj od triju nagrada uz novčani iznos od osam, šest i četiri tisuće kuna, te prijenosno računalo prvonagrađenom, može se nadati desetoro autora priča koje su odlukom žirija u sastavu: *akademik Miroslav Šicel*, predsjednik, *akademik Pavao Pavličić*, laureat prošlogodišnjega natječaja, *dr. Krešimir Nemec*, *dr. Tomislav Sabljak* i *Branka Primorac*, ušle u užu izbor za nagrade. Među ostalim autorima u užem izboru se našao i književnik *Petko Vojnić Purčar*, koji živi i radi u Novom Sadu, a rođen je u Subotici 1939. godine.

Obilježena obljetnica rođenja Ivane Brlić Mažuranić

Svečanošću u zagrebačkom kazalištu »Komediji« 18. travnja obilježena je 130. obljetnica rođenja proslavljene hrvatske književnice *Ivane Brlić Mažuranić*. Na svečanosti su bili nazočni članovi udruge »Plavi telefon«, koja je pokrenula projekt »Gdje je Ivana« kako bi se obnovila i javnosti otvorila obiteljska kuća i ljetnikovac Brlićevih u Slavonskom Brodu. Svečanost u povodu 130. obljetnice rođenja velike književnice nastaviti će se u Slavonskom Brodu, gdje će se pred Gradskom knjižnicom otkriti spomenik *Ivani Brlić Mažuranić*, rad akademske kiparice *Marije Ujević*. Time će početi petodnevni program tradicionalne dječje svečanosti »U svijetu bajki *Ivane Brlić Mažuranić*«.

Julije Adamović

Julije Adamović, lingvist i pedagog, rodio se u Golubincima kod Stare Pazove 8. srpnja 1857. godine, a preminuo je u Zagrebu 9. siječnja 1940. godine. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Srijemskim Karlovcima, a studij klasične filologije u Zagrebu i Beču. Bio je na usavršavanju u Parizu (1888.-1889). Doktorirao je u Grazu 1895. godine.

Kao profesor službovao je na gimnazijama u Petrinji (1879.-1880.) i Gospiću (1880.-1887.), gdje je jedno vrijeme bio i direktor. Premješten je 1887., na I. klasičnu gimnaziju u Zagrebu. Od 1890. do 1927. lektor je francuskog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Godine 1921. osniva u Zagrebu društvo »Cercle francais« kojemu je predsjednik do umirovljenja 1927. godine.

Julije Adamović bavio se klasičnom i romanskom filologijom. U Gospiću se najviše zanimao problemima klasične filologije. Prvi rad »Kako je postalo *é* i *đ* u hrvatskom jeziku« objavio je u Izvještaju gimnazije u Gospiću (1880.-1881.), a u istoj publikaciji u narednim godinama objavio je i sljedeće radove s područja klasične filologije: »O značenju medija u grčkom jeziku«, »Platonova pedagoška načela po samijem vrelima prikazana«, »O donošanju Horacija prema Mecenatu«, dok je o raznim lingvističkim problemima i metodici nastave stranih jezika pisao u »Viencu«, »Pobratimu«, »Nastavnom vjesniku« i »Narodnim novim«. U »Mladosti« je objavio prijevode romana »Carev glasnik« J. Vernea.

Adamović je autor i više udžbenika francuskog jezika, te prvoga većeg francusko-hrvatskog rječnika u nas.

Petak 23. 4. 2004.

Narodno kazalište Subotica: »Umjesto straha«, predstava Međunarodne Münchenske umjetničke laboratorije, scena Jadran u 19 i 30 sati

SNP: W. Shakespeare »San ljetne noći«, scena P. Dobrinović u 19 i 30 sati

A. Novaković »Zubi«, komorna scena u 20 i 30 sati

HNK Osijek: »Slike Marijine«, monodrama Lydie Scheuermann Hodak u 18 sati

Subota 24. 4. 2004.

Narodno kazalište Subotica: »Umjesto straha«, predstava Međunarodne Münchenske umjetničke laboratorije, scena Jadran u 19 i 30 sati

Dječje kazalište Subotica: »Snježana i sedam patuljaka« u 11 sati

SNP Novi Sad: P. Stojanović »Vojvoda od Raichstata«, scena J. Konjović u 19 sati

J. S. Popović »Pokondirena tikva«, scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

V. Gombrović »Vjenčanje«, komorna scena u 20 i 30 sati

HNK Osijek: M. Begović »Bez trećeg« u 21 sat

Nedjelja 25. 4. 2004.

Narodno kazalište Subotica: Z. Tibor »Romokon emelkedő ragyogás«, Lajos Soltis studio u 19 i 30 sati

Dječje kazalište Subotica: »Erdei házikó« u 11 sati

Narodno kazalište Sombor: B. Nušić »Sumnjivo lice« u 20 sati

HNK Osijek: F. M. Dostojevski »Idiot« u 19 sati

Ponedjeljak 26. 4. 2004.

Narodno kazalište Subotica: D. Thomas »A mi erdők alján«, komorna scena u 19 i 30 sati

SNP Novi Sad: B. Nušić »Ožalošćena porodica«, scena P. Dobrinović u 19 i 30 sati

HNK Osijek: H. Ibsen »Heda Gabler«, gostovanje Narodnog kazališta Subotica u 20 sati

Utorak 27. 4. 2004.

Narodno kazalište Subotica: G. Gábor »Komámasszony, hol a stukker?«, komorna scena u 19 i 30 sati

SNP Novi Sad: »Karmen«, opera, scena J. Konjović u 20 sati

W. Shakespeare »San ljetne noći«, scena P. Dobrinović u 19 i 30 sati

J. Glovacki »U lovu na bubašvabe«, komorna scena u 20 i 30 sati

Narodno kazalište Sombor: »Neodgojeni zmaj«, predstava za djecu u 18 sati

HNK Osijek: B. Britten »Mali dimnjačar«, opera u 19 sati

M. Begović »Bez trećeg« u 21 sat

Srijeda 28. 4. 2004.

Narodno kazalište Subotica: G. Gábor »Komámasszony, hol a stukker?«, komorna scena u 19 i 30 sati

SNP Novi Sad: J. Đorđević »Kome vjerujete«, scena J. Konjović u 20 i 30 sati

J. S. Popović »Pokondirena tikva«, scena P. Dobrinović u 19 i 30 sati

Narodno kazalište Sombor: B. Nušić »Gospođa ministarka« u 20 sati

HNK Osijek: G. Feyeaue »Gospodin lovac« u 18 sati

Četvrtak 29. 4. 2004.

Narodno kazalište Subotica: R. Sándor-T. Péter »Indul a bakterház«, komorna scena u 19 i 30 sati

SNP Novi Sad: S. Divjaković »Altum silencium«, scena J. Konjović u 20 sati

R. Čupić »Čelik«, scena P. Dobrinović u 19 i 30 sati

L. Pirandello »Šest lica traži pisca«, komorna scena u 20 i 30 sati

HNK Osijek: G. Feydeau »Gospodin lovac« u 18 sati

Željko Knežević, tajnik Društva hrvatskih književnika

Dva desetljeća u službi hrvatske književnosti

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Željko Knežević nalazi se na mjestu tajnika DHK (Društva hrvatskih književnika) još od davne 1985. godine, što znači da je proveo gotovo dva desetljeća na odgovornoj funkciji svojevrsnog koordinатора brojnih aktivnosti ovog Društva. Po obrazovanju je diplomirani pravnik, te je prije uposlenja u DHK radio u privredi, ali kako je i sam pjesnik i iza sebe ima devet samostalnih zbirki pjesama, uz nedavno objavljene »Izabrane pjesme«, dogodio se kvalitetan spoj struke i vokacije.

► **Što znači biti tajnik DHK-a?**

Mjesto tajnika Društva hrvatskih književnika obuhvaća spoj organizacijskih poslova (platni promet, ugovori, honorari) i koordiniranja svih djelatnosti Društva u smjeru organiziranja aktivnosti poput brojnih književnih manifestacija, izdavaštva i ostalih važnih segmenata za nesmetano djelovanje naše institucije. Primjera radi tijekom godine organiziramo dvadesetak raznovrsnih manifestacija, domaćih i stranih, objavljujemo brojne natječaje, održavamo književne tribine i slično.

► **Koje biste književne manifestacije izdvojili iz bogatog godišnjeg opusa?**

Izdvojio bih tradicionalne Zagrebačke književne razgovore koji imaju i međunarodni karakter, te odnedavno uvedeni pjesnički festival koji će se po treći puta održati kod nas.

► **Gotovo dva desetljeća ste na vrlo odgovornoj funkciji tajnika DHK-a još od vremena bivše zajedničke države kada je predznak hrvatski bio često problematičan?**

To je vrlo kompleksno i slojevito pitanje o kojemu bi se moglo ispisati stotine dnevničko-proznih kartica, a ako nekada budem pronašao vremena, ja ću to i učiniti. Moj dolazak na ovo mjesto zbio se u vrijeme kada se na planu svih književnih društava osjećala stanovitna napetost, a samome raspadu bivše za-

jedničke države je prethodio i raspad Saveza književnika Jugoslavije. U vrijeme nastajanja hrvatske države vladao je ogroman entuzijazam praćen snažnim emocijama i željom za slobodnim iskazivanjem hrvatskog intelekta.

► **Društvo hrvatskih književnika ušlo je u svoj drugi vijek postojanja kao jedan od stupova promicanja napredne hrvatske misli.**

DHK je startalo s radom 22. travnja 1900. godine, kada je jedna skupina entuzijasta, novinara, pisaca u sklopu Matice hrvatske, koja je uzgred »starija sestra« DHK-a, odlučila organizirati ustanovu koja bi prije svega socijalno pomogla i bila ispomoć među tadašnjim hrvatskim književnicima. A sve to i danas, nakon stotinu godina aktivnog djelovanja, spada u temeljite zadaće društva oličene kroz autorske honorare i skrb o svojim članovima.

► **Prošla godina donijela je raskol između hrvatskih književnika i osnivanje nove institucije povezivanja društva hrvatskih pisaca.**

Cijela ta stvar oko osnivanja novog udruženja hrvatskih pisaca me osobito žalosti, s obzirom da se bližim svome umirovljenju i da sam doživio nakon toliko godina podjelu među hrvatskim književnicima. Vjerujem da se u cijeloj stvari krije politička pozadina. Interesantno je spomenuti kako imamo tridesetak članova koji su članovi u oba društva.

► **Oduvijek su se vodile polemike o kriterijima za prijam u DHK. Pojasnite nam malo što je potrebno za članstvo u Društvu hrvatskih književnika?**

Prijam u članstvo našeg društva temelji se prema odredbama statuta DHK, koji se povremeno mijenjao, te su se kriteriji od vremena kada je društvo brojilo stotinjak članova do danas, kada ono broji oko 530 redovitih članova, u mnogo promijenili.

Željko Knežević

Tako da su kriteriji sada malo više pooštreni i uvjet za prijam su, prema odredbama statuta koji je na snazi, najmanje tri objavljene knjige koje imaju određenu pozitivnu književnu recenziju. Brojka tri nije meritorna, jer može biti i desetak naslova koji su manje kvalitativne vrijednosti prosuđene od strane prosudbenog povjerenstva i odbora, a postoje i izuzeci, kada je u pitanju objavljena samo jedna ili dvije knjige koje svojom opće priznatom vrijednošću zavređuju da njihov autor bude primljen u DHK.

► **Članstvo u DHK imaju i književnici iz dijaspore.**

To je jedna izuzetno zanimljiva tema i mogu reći da je izvan prostora Republike Hrvatske primljeno oko 40 ljudi koji pišu na hrvatskom jeziku, naveo bih primjer Gradišćanskih Hrvata, Hrvata iz BIH, Mađarske i odnedavno i nekolicine književnika iz Vojvodine koji su primljeni u naše članstvo, što prije jednostavno nije bilo moguće.

► **Na koncu, kakvi su daljnji planovi DHK za ovu godinu?**

Kao što sam već rekao DHK ima veoma zgusnut program i raspored raznovrsnih kulturnih manifestacija koje organizira tijekom cijele godine, ali bih istaknuo kako redovito tiskamo dva književna časopisa. »Republika«, izlazi jednom mjesečno, i »Most-Bridge« tiskan na engleskom jeziku i namijenjen je stranom tržištu, a tu je i naša mala knjižnica koja pretežito tiska knjige suvremenih hrvatskih pisaca. ■

Povijesne uspomene narodnosti

Knjiga započinje tekstom o narodnoj umjetnosti u kojoj dr. Šarošac među ostalim piše, kako se u procesu stvaranja narodne umjetnosti ne smije i ne može razdvojiti uloga pojedinca i zajednice. Pojedinaac je bio dužan da se pridržava nepisanih estetskih pravila koja su bila predodređena cjelini narodne umjetnosti, ali dr. Šarošac ističe kako u stvaralačkom procesu zajednica nije imala samo taj zadatak da se selektira pojedine stilove, da neke odbaci, a neke prihvati, preuzme, već je njen zadatak bio da te modne stilove čuva u tijeku dužeg vremenskog razdoblja.

maće platno. Po formi nalik je na dječju šubaru: uz potkovastu površinu su prišili okrugli pokrivač glave, koji je svezan na potiljku», bilježi dr. Šarošac o kapicama Šokica.

NAMJEŠTAJ, UPOTREBNA SREDSTVA I OBIČAJI: Odjeljak knjige o vezovima sadrži među ostalim i prikaze o bijelom vezu podravskih Šokica, ženskim košuljama bačkih Šokica i dječjim dugim košuljama, dok odjeljak o tkaninama sadrži prikaze o posteljnim prostiračima, stolnjacima, jastucima i navlakama. Autor piše i o

oblikovanju uzoraka i njihovoj simbolici, kao i o tekstilu i bojama, a treće poglavlje knjige donosi prikaze o škri njaama, pobožnom namještaju, obilježjima namještaja i uređivanju soba. Knjiga se nastavlja poglavljem o upotrebnim sredstvima kao što su: preslice, ručna vretena i olovom ukrašeni predmeti, crno i glazirano posuđe, zdjele, tanjuri i vatrostalno posuđe. Peto, završno poglavlje posvećeno je predmetima narodnih običaja: bušarskim

maskama, uskršnjim jajima, svatovskim ručnicima, rupcima, ukrasnim pokrivačima, pogrebnim rupcima i ručnicima i molitvenicima. »Za trodnevne svečanosti na kraju poklada mo- hački Šokci su od drveta izrezbarili masku (kapu). Prvi zapisi o tom običaju potječu iz prve polovine prošlog stoljeća. Šokačke arhaične maske među europskim narodima, gdje je taj običaj nekada bio poznat ili još i danas živi – zauzimaju istaknuto mjesto«, piše o bušarskim maskama dr. Šarošac.

«Narodna umjetnost Hrvata u Mađarskoj» dvojezično je izdanje (na hrvatskom i mađarskom jeziku), a uz tekstove, knjiga je bogato ilustrirana atraktivnim fotografijama koje je načinio sam autor. Knjiga je objavljena 2001. godine u izdanju mohačke Hrvat-ske državne samouprave i Krònika Kiadó.

Blaž Modrošić

1. SIJEČNJA 1875.

Iz mrtvila crna vjekova
Pregni knjizi, pregni samosvijesti,
I s duha ti krila od olova
Devetnajsti vijek bude streći:
Ponijet ćeš se u prostore svete
Od prvakah našijeh započete.

Otkopnit će s uma ledne sante,
Otkravit će sunce smrzle pute,
I ti brzat krokom Atalante
Umne staze cvijećem posute
U hram bijeli, a nuz slavske vile,
Što nedavno Greč su ovijenčile.

Digni mi se dakle rode cio
 Bunjevačko-šokačkog porijekla:
 Jezik majčin nad sve obljubio
 Dok u žilah krv ti bude tekla;
 Te slobodu i narodnost dragu
 Viteški mi brani na svom pragu.

A kad tako budeš svoj na svojem.
Uz inače tom na svijetu cijelom
Rod slavenski ponajjači brojem
Bit ćeš umom i prosvjete vrelom
Neophrvan Dunaj u svom toku
Vodneći nam svu zemlju daleku.

Naprijed rode, stijegom slope nadu
Hrabro kreći na slavonskoj šajci
Prama bijelom, sjajnom, Vilingradu
Veseloj si danas Slavi majci,
Željkujućoj od ljubavi sveto
Svojoj dieci sretno Novo Lieto!

BLAŽ MODROŠIĆ (1839.-1900.) rodio se u Lonji na Savi. Poslije završene gimnazije i bogoslovije bio je svećenik po Ugarskoj i Slavoniji. Još iz mladih dana ostavio je tri zbirke lirskih i epskih pjesama, pjesničkih pripovijesti i balada. Pokretanjem tjednika »Bunjevačke i šokačke novine« on prilazi Antunovićevom pokretu i svojim književnim radom i suradnjom u »Novinama« i »Vili« ima golemih zasluga za razvitak preporodne književnosti. ■

Ulderiko Donadini

Romanopisac egzistencijalnih dilema

Ulderiko Donadini rođen je u Plaškom u Lici 8. travnja 1894. godine. Obitelj potječe iz Italije (Vicenza), koja se oko 1750. godine doselila u Korčulu. Donadinijev otac Ivan bio je inženjer šumarstva u Dalmaciji i Lici. Donadini je rastao u brojnoj obitelji između očeva financijskog i moralnog bankrota i blage, bogobojažne i boležljive majke. Završio je višu realnu gimnaziju u Zagrebu i apsolvirao Prirodoslovni fakultet. Godine 1914., u vojsci simulira duševnu poremećenost, pa je 1915., otpušten. Neko vrijeme službovao je na Preparandiji u Petrinji (1918.), na gimnaziji u Zagrebu i Vinkovcima (1920.). Od kraja 1921., do veljače 1923., bio je s prekidima deset mjeseci u stenjevačkoj duševnoj bolnici, kao shizofrenik i plućni tuberkulotik. Te su ga bolesti dovele do samoubojstva 10. svibnja 1923. godine.

Natprosječna darovitost Ulderika Donadinija izgorjela je u užurbanom i neurotičnom traganju za stilom djela i izrazom opsesija vremena kojem bijaše sugovornik. Donadini je u svojim nekoliko knjiga proze, drame i eseja ostavio ne samo svjedočanstvo o svojem sudjelovanju u jednom burnom razdoblju hrvatske književnosti, kojemu je i sam davao određeni ton, nego je u tim djelima nejednake umjetničke snage nagovijestio otvorenost prema mnogim dubljim i značajnijim problemima no što ih je sam mogao u tom kratkom bavljenju literaturom ostvariti djelima.

DVIJE KONSTANTE: »Gotovo cjelokupno djelo Ulderika Donadinija, cjelokupna bitna problematika ovog pisca sadržana je u materijalu fiksiranom u fragmentu 'Roman o bešćutnom i posve logičnom đavolu', koji je objavljen negdje u vrijeme kada se Donadini kao određena ličnost počeo nedvosmisleno je isticati među književnim pokušajima svojih vršnjaka. U toj činjenici valja potražiti razloge zašto su svi Donadinijevi romani u svom odvijanju, u razvoju fabulacije tako jednostavni«, piše među ostalim književni teoretičar Branimir Donat o djelu Donadinija, ističući kako su svi ti romani određeni s dvije konstante koje su međusobno antagonistične, ali u Donadinijevu slučaju lako uočljive i za karakter nje-

gova djela presudne, a to su: socijalni podaci i individualna psihologija junaka.

Već u ranijem razdoblju u Donadinijevoj prozi možemo razaznati utjecaje domaćih i stranih autora kao što su *Matoš*, *Hoffman*, *Poe* ili *Prybyszewski*. Međutim, Donadini čini, poput Kamova, otklon s bitnim pomakom u smislu dijabolične paradoksalne ironije. »U Donadinijevim je pričama prepoznati, a slično je i u dramama, i Matošev, kao dakako i ono što stoji 'iza' Matoša, simbolizam, i lirski impresionizam, ali i groteskni ekspresionizam, upotpunjen s elementom fantastičnoga, iracionalnoga, alegorijsko-paraboličnog, dijabolično-demonizacijskoga do granice psihopatologije«, piše književni teoretičar *Cvjetko Milanja* o Donadinijevom književnom pismu. Donadini je postao pjesnik apoteoze pada, pjesnik apsolutne deziluzije čovjeka kojeg u ime *Nietzschea*, *Strindberga*, *Baudelairea*, *Hoffmana* i iznad svih *Dostojevskog*, ovaj pisac pokušava lišiti aureole papirnato optimizma književnosti onoga vremena.

TRAGIČNA VIZIJA ŽIVOTA: Novela »Đavo gospodina Andrije Petrovića« navješćuje pravog Donadinija, onoga koji će kasnije napisati novele »Doktor Kvak« i »Jakov Žleb«. »U Donadinijevoj prozi imaginacija zla postaje ekvivalent dominantnog egzi-

stencijalnog osjećaja, ali ona u isto vrijeme postaje i retoričko sredstvo da se taj dominantni osjećaj izrazi na što prikladniji način. Zato kod Donadinija uvijek dominira reverzija osjećaja – on zamjenjuje zlo dobrim, moral nemoralom, kod njega se miješaju crte flagelanta s crtama ironičara koji zdravlje zamjenjuje kultom patnje, prividnu sreću definitivnom katarzom«, piše Branimir Donat. Kada se likovi, kao npr. Andrija Petrović, počinju pitati o dosadi i jednoličnosti malograđanskog života, nastaju različite vrste »razrešenja« i »katarze«. Donadini se u toj noveli poigrava prazninom umišljene malograđanske egzistencije, suprotstavljajući joj samo u snu figuru diabolisa, dok u noveli »Jakov Žleb«, Donadini prijašnji prostor sna ozbiljuje, pa groteska prelazi u tragediju tematizirajući bankrot humane ideje. Branimir Donat piše kako se Donadini vrlo često služi pastišem, iako je ironičar, a etički problem nesretne svijesti koja se po njegovu uvjerenju iskupljuje tek kroz kult patnje predstavlja nam Donadinija kao pisca tragične vizije života, kao pisca koji pripovijedajući povijest svojih iskustava ispovijeda bol poniženog i uvrijeđenog čovjeka.

Donadinijevi romani stoje svojom tragičnom grotesknošću na pola puta između Dostojevskoga i *Kafke*. Donadinijevi junaci se sudaraju sa svojim Drugim, sa svojom sviješću, pravom, autentično ljudskom. »Katarzična se situacija razrješuje naglim groteskno-apsurdnim obratom, a da pritom Donadini svoje likove ne ostavlja u pukoj karikaturalnosti, jer čak ne bi ispali ni ironijski, nego smiješni, pa im ostavlja težinu životne nesreće, i otud jamačno bar djelomično patos tragičnosti«, piše *Cvjetko Milanja* o romanima Donadinija, koji kao pisac pripada onoj širokoj struji europskog modernizma koji pokušava izraziti psihološkog čovjeka u njegovu totalitetu, ne zazirući pri tome ni od pogleda u najintimnije sfere njegova doživljavanja. Donadini je ponudio tematski i motivski repertoar koji je ubrzao tehnologiju ekspresionističkoga eksperimenta, kao značajne stilske paradigme u hrvatskoj međuratnoj književnosti.

Priredio: Z. Sarić

Bela Krleža na putovima kazališne umjetnosti

Prva barunica Castelli-Glembaj

U svojoj 33. godini *Bela Krleža*, već kao hrabra supruga *Miroslava Krleže* više od deset godina, proživljavajući stalne napadaje na supruga, hapšenja i skrivanja odlučila je i sama krenuti putovima kazališne umjetnosti, i tako pratiti svog supruga s kim će ostati cijeli život. Bela je odlučila stupiti u Teatar u vrijeme kada je on vrvio od velikih glumačkih imena kao što su: *Božena Kraljeva, Ančica Kernic, Vika Podgorska, Greta Kraus, Ela Haffner Gjermanović, Nada Babić...*

Miroslav Krleža, iz čijeg pera su drame izlazile jedna za drugom, odlučio je za desetogodišnjicu svoga braka svojoj supruzi Beli darovati ulogu *barunice Castelli* u »Gospodi Glembajevima«. Predstavu je režirao *Alfons Verli*, a premijera je bila na Valentinovo (14. veljače) 1929. godine.

ULOGA ZA BELU: Bila je to prva postavka Glembajevih. Gotovo svi teatrolozi ističu, kako je Krleža tu ulogu pisao za Belu dobro poznavajući sve njezine mogućnosti – sa svom zalihom emocija koje je uloga zahtijevala. No unatoč velikom uspjehu koji je Bela kao debitantkinja doživjela, HNK nije htio potpisati ugovor o njenom angažmanu. Bilo je to vrijeme kada je Ministarstvo prosvjete u Beogradu odlučivalo i o angažmanu glumaca. Bez objašnjenja, onovremeni ministar prosvjete nije dozvolio angažman Bele Krleže u HNK. To je, uz potpis ministra, jedino što stoji u dokumentu broj 344/29. Međutim, muza Talija imala je druge planove i umiješala je svoje božanske prste već iste godine, kada je dr. *Branko Gavella* odlučio režirati Glembajeve u Beogradu. U naslovnoj ulozi imala je nastupiti *Zlata Markovac*, ali se naprasno razboljela pa je Gavella panično pozvao Belu koja prihvaća angažman. Nakon toga primljena

je u HNK, ali osim uloge barunice *Castelli* igrala je dugo samo sitne ili epizodne uloge.

KAZALIŠTE – NAJLJEPŠA KUĆA U GRADU: Kazalište je za Belu bilo ne samo najljepša kuća u gradu nego imperativ kojemu je sve podređivala. Sve je davala za uspjeh svoje predstave, pa čak i garderobu u kojoj je blista la pod svjetlima kazališnih reflektora. Bela je svoje vrhunske uloge odigrala u Krležinim dramama: *barunica Castelli Glembaj*, karakterno-komična uloga *Madleine Petrovne* »U agoniji« i racionalna *Klare* u »Ledi«. U Belinom životopisu nalazimo i da je igrala *Lauru Lenbachovu* »U Agoniji« (kasnije je ovu ulogu preuzela *Vika Podgorska*). Glumački, Bela je više inklinirala realnim, trijeznim i racionalnim ženama i najveći uspjeh postigla je u komediji *Eduarda Fillipija* »Milijunaški Napulj« koja je izvedena 1952. gdje je, kako je zabilježeno, igrala s virtuo-

nošću jedne *Anne Magnani*.

Dolaskom *Bojana Stupice* u Zagreb Bela je u njegovim režijama odigrala magistralne uloge među kojima su najznačajnije: *Carlotta* u *Kaufmann-Ferberovoj* »Večeri u osam«, *Regina* u »Jesenjem vrtu« *Lillian Hellman*, *Aleksandra* u *Anouilhevoj* »Colombi«, *majka* u »Zanatu gospođe Warren« *Bernarda Shawa* i demon-ski lik *Clair Zachanassioan* u *Durrenmattovu* »Posjetu stare dame«.

KRLEŽA, ALFA I OMEGA: Kazalište je umjetnost koja u sekundi, čim je riječ izgovorena, prolazi, nestaje. Ostaje jedino spomen na velike doživljaje nataložen u psihi, u sjećanju. I kao što biva kod ljudi koji rade iz ljubavi, samo božansko izrežira život. Onima koji nisu dio tog božanskog, ili onima koji se grčevito trude ne bi li svoj životopis učinili zanimljivijim, to može sličiti na skup slučajnosti. Bela je, međutim, to božansko nosila u sebi, baš kao što je Bela i pripadala Krleži. Prve riječi koje je izgovorila na pozornici bile su Krležine riječi. Posljednji put je stala na scenu u dvostrukoj ulozi (baš kao i u životu: supruga i umjetnica) kao *Livija Ancila* u prvom činu i *Klara Anita* u drugom činu izgovarajući, opet Krležine reči u drami »Aretej« koju je scenski oblikovao redatelj *Mirko Perković*.

Rastajući se s pozornicom, Bela se, zbog bolesti koju je skrivala, rastajala i od Krleže, izgovarajući njegove riječi. Djelo je doživjelo veliki uspjeh u Zagrebu, ali pravi tek kasnije u Dubrovniku u nadahnutoj režiji *Georgija Para*. Buran aplauz i oduševljeni uzvici publike pratili su Belu do njenog doma na Gvozdu, čiju tišinu je morala napustiti 22. travnja 1981. godine kada je zasjala još jedna zvijezda na vječno zvjezdanom nebu glumišta.

Antonija Čota

Objavljena slikovnica »Ždribac zlatne grive«

U svijetu mašte

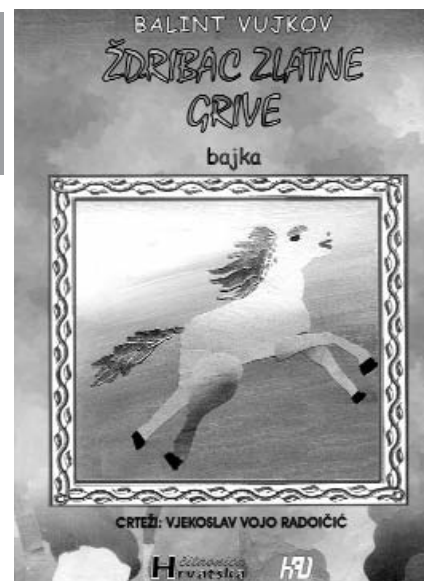
Prije nekoliko dana iz tiska je izašla slikovnica »Ždribac zlatne grive«. Slikovnica još miriši na tiskarsku boju, a u završnoj fazi je i izrada CD ROM-a u umjetničkoj radionici *Rajka Ljubiča*, pod nazivom »Sakupljač i bajka«. Bajku *Balinta Vujkova* »Ždribac zlatne grive« ilustrirao je akademski slikar iz Rijeke *Vjekoslav Vojo Radoičić*, a nakladnici su Hrvatska čitaonica Subotica i Hrvatsko akademsko društvo Subotica.

Slikovnica je tiskana uz pomoć Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, a izradu CD ROM-a pomogao je Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

EMOCIONALNA TOPLINA: »O važnosti slikovnice kao medija najpriступalnijeg djeci u najranijoj dobi pomalo smo zaboravili, te je Organizacijski odbor Dana Balinta Vujkova odlučio nakon istoimenog CD-a djeci ponuditi narodnu bajku u vidu knjige. Ova je slikovnica za temelj uzela djeci već pozna-

tu bajku, jer su mnoga djeca vidjela istomenu predstavu u subotičkom Dječjem kazalištu, a crteži afirmiranog akademskog slikara Vjekoslava Voje Radoičića privući će svako dječje oko, pa i njihovih roditelja«, kaže ravnateljica Hrvatske čitaonice Subotica *Katarina Čeliković*, napominjući kako će Hrvatska čitaonica nastojati popularizirati vid bajke putom slikovnice kao neposredni dodir djeteta s knjigom i svijetom mašte, jer televizija i kompjutor ne mogu zamijeniti emocionalnu toplinu s kojom se dijete susreće kada bajku priča baka ili slikovnica.

JUNACI BAJKI: »Za razvoj svakog djeteta bajka ima prvorazredan značaj. Najomiljenije štivo u ranoj dobi jeste bajka. U njima spavaju mnogi junaci koji žude sa susretom s djecom. Ti su susreti nezaboravni i prenose se s generacije na generaciju slušajući bajke. Predstavljanje slikovnice bit će 29. travnja u 18 sati u velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«, a slikovnica s CD

ROM-om u pretplati i na dan predstavljanja stoji samo 100 dinara. Nakon ovog predstavljanja u Subotici, slikovnicu ćemo približiti i djeci u Tavankutu, Đurđinu, Maloj Bosni i naravno u Bačkom Monoštoru, Sonti, Somboru, jer gdje ima djece ima prostora i za bajku«, kaže *Dužo Runje* predsjednik HAD-a i član HNV-a zadužen za obradivanje.

Z. S.

Koncert katedralnog zbora »Albe Vidaković«

Spomen povodom 40. obljetnice smrti skladatelja

Albe Vidaković, skladatelj i muzikolog, rođen je 1. listopada 1914. godine u Subotici. U rodnom gradu završio je osnovnu školu i četiri razreda gimnazije. Prvo glazbeno obrazovanje dobio je u subotičkoj Muzičkoj školi. Godine 1928. otišao je u Travnik i

Mons. Albe Vidaković za Orguljama Prvostolne crkve u Zagrebu 1961.

nastavio više razrede gimnazije u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji. Tamo je i maturirao 1932. Teološke studije završio je u Zagrebu na Bogoslovnom fakultetu. Za svećenika je zaređen 1937. godine u Subotici. Nakon kapelanske službe u Žedniku biskup Lajčo Budanović poslao ga je u Rim na studij, na Papinski institut za crkvenu glazbu.

Diplomirao je 1941. godine, a potom otišao u Zagreb i tamo se uključio u glazbeni i kulturni život. Albe Vidković je svoje najbolje godine proveo u Zagrebu. Radio je kao profesor na Hrvatskom državnom konzervatoriju, zatim kao ravnatelj zbora u zagrebačkoj katedrali i kao profesor na Bogoslovskom fakultetu. Na njegovu inicijativu 1963. godine osnovan je Institut za crkvenu glazbu u Zagrebu, koji od 1989. nosi ime svog osnivača.

Kao skladatelj stvorio je glazbena djela trajne umjetnosti i vrijednosti, kao što su – mise, kantate, himne i drugo. Napisao je više znanstvenih knjiga i članaka. Umro je u Zagrebu 18. travnja 1964.

godine, a sahranjen je u Subotici 21. travnja, na Bajskom groblju. Ime ovog velikog čovjeka nosi i zbor subotičke katedrale sv. Terezije Avilske.

Na spomen 40. obljetnice njegove smrti u nedjelju 18. travnja katedralni zbor je održao svečani koncert. Na programu osim djela Albe Vidakovića bila su djela poznatih skladatelja kao što su: *J.S. Bach, G.F. Handel, L. Halmos, M. Leščan, F. List, A. Stradella, K. Odak*. Katedralni zbor je na orguljama pratio orguljaš i zborovođa katedralnog zbora u Požegi *Alen Kopunović Legetin*, koji je ujedno bio i solista te izveo četiri solo skladbe na orguljama. Kao solisti sudjelovali su: *Kristina Vojnić Hajduk*, studentica druge godine viole na glazbenoj akademiji u Segedinu, *Franjo Vojnić Hajduk*, student prve godine violine i solo pjevanja, također u Segedinu, za tim student druge godine solo pjevanja u Splitu *Petar Kopunović Legetin*. Mješoviti zbor je vodila i njime dirigirala s. *Mirijam Pandžić*.

Ž. Cvijanov

HRCKOVA SVEZNALICA

OTKUDA VODA U ZDENCU?

Voda se ne nalazi samo na površini zemlje, gdje je mi vidimo. Nje ima veoma mnogo i ispod površine tla: tu su čitava jezera, rijeke i potoci podzemnih voda. Kada kopamo zdenac, mi prodremo do tih voda i tako se opskrbljujemo svježom vodom.

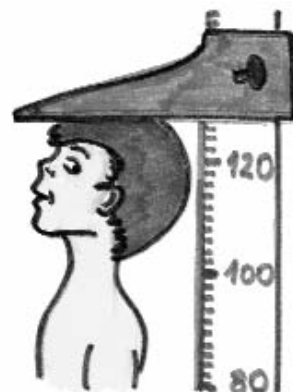

ZAŠTO LJUDI JEDU ŽIVOTINJE?

Da bi obnovilo tkiva koja se svakodnevno troše, našem tijelu potrebna je hrana bogata azotom i hranljivim materijama, a jelo koje daje snagu neophodno mu je za savlađivanje hladnoće. Važni sastojci naše ishrane nalaze se u biljkama, ali i u životinjskom mesu i masti. Čovjek može živjeti hraneći se isključivo biljkama (to su vegetarijanci), ali hrana životinjskog podrijetla ima mnogo više kalorija od biljne hrane. Zato pravilna ishrana mora biti raznovrsna i sadržati povrće, voće, meso i ribu.

ZAŠTO NE OSJEĆAMO DA RASTEMO?

Čovjek raste dok ne napuni oko dvadeset godina. Za to vrijeme njegovo tijelo se skladno i ravnomjerno razvija. Sve se događa tako postupno da mi i ne primjećujemo. Netko raste brže ili sporije, netko više ili manje, ali nitko ne osjeća rasteenje kao što osjeća kada se udari, ili kada ga boli zub.

DAČKI BISERI

- »Što su plantaže?«, pita učiteljica.
»Plantaže su otoci.«, glasi odgovor učenika.
- Što vidimo na sljedećim slikama?
– Djevojčica drži cvijet.
– Djevojčica drži cvjetove.
– Stado cvijeća! – odgovara učenik.

- »S kojim smo se književnim vrstama upoznali?«, pita učiteljica.
»Mi smo se upoznali kada smo došli u školu. Kada idemo negdje, Mičo i ja se družimo i tako smo postali drugovi.«, odgovara učenik.

Bisere prikupila učiteljica iz
OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu
Stanislava Stantić Prčić

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

HRCKOVE ZGODE

Crta i piše: Zoltan Sič

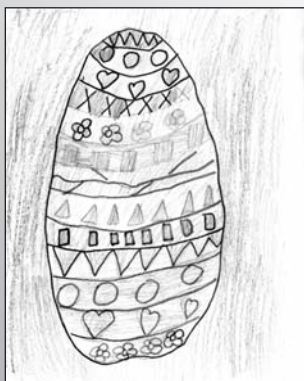
Mario Matković, III. d
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

Vedran Horvacki, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Darko Tetkov, I. a
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

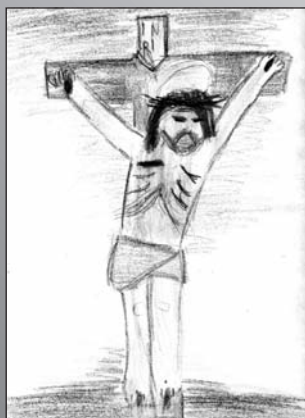
Sanja Forgić, II. b
OŠ »22. oktobar«, Bački Monoštor

Nikol Kokošček, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Danijela Todorović, IV.
OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Marko Križanović, I. b
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

MOLITVA

Oče naš, pomози mojoj sestri da ozdravi.
Usliši želje mojoj obitelji.
Dođi sa mnom da pjevaš pjesmicu.
Moli sa mnom za moga tatu da sretno živi u raju.

Dajana Sloboda, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

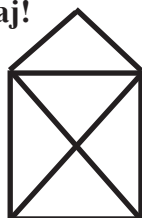
Luka Bačić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

I. Upiši u prazna polja odgovarajuće brojeve i znakove računskih operacija:

9	+		+	15
		-		
	-	3	=	4
=		=		=
16	+		=	

Zadatak pripremio: Zdenko Samaržija

II. Ova se kućica može nacrtati jednim potezom. Ako ne vjeruješ, pokušaj!

III. Naučimo glavne gradove:

Makedonija: S O E

B i H: S R V O

Italija: M

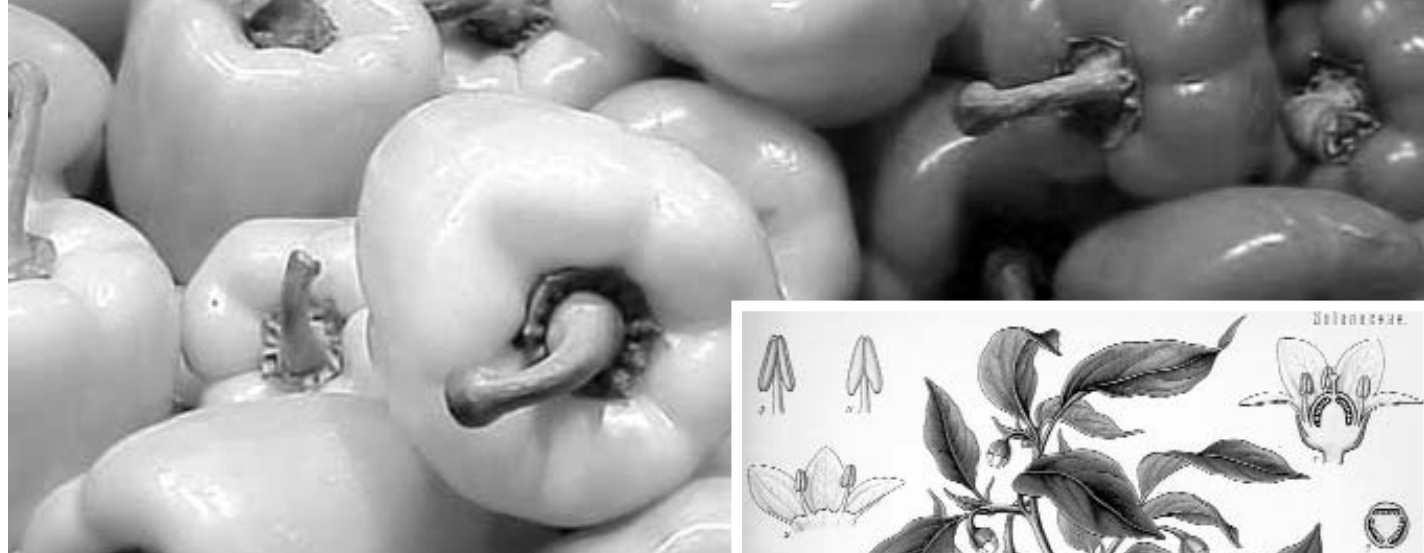
Rumunjska: B U R T

Bugarska: S F J

Povrće našeg podneblja

Paprika punjena zdravljem

Piše: Dražen Prčić

Sjever Vojvodine nadaleko je poznat po crvenom prahu slatkog ili ljutkastog okusa koji svojom neodoljivom aromom obogaćuje brojne specijalitete naše domaće kuhinje. Tajna čarobnog »materijala« obilato raste na našim poljima u nekoliko vrsta i dimenzija jedne te iste biljke koju smo tijekom cijele zime čeznutljivo gledali pod okriljem skupih uvoznih artikala na policama za povrće.

PAPRIKA (*Capsicum annum* L.): Prvi tragovi u otkrivanju podrijetla ove dragocjene biljke iz obitelji povrća, koja je postala nezamjenjivi dio naše svakodnevne ishrane, istina manjim dijelom godine u svježem obliku, a većim u konzerviranoj ili mljevenoj formi, vode u zemlje Južne Amerike, ponajprije u Meksiko i Gvatemalu. Španjolski konkvistadori uz brojne materijalne dragocijnosti donijeli su, za cijelu europsku populaciju, mnogo dragocijnije sjeme ove biljke koja se izvrsno »primila« na starom kontinentu. U susjednu Mađarsku, kojoj i zahvaljuje današnje ime, paprika je stigla početkom 18. stoljeća, a vrlo vjerojatno i posve logično ubrzo se »našla« i na vojvođanskoj plodnoj zemlji. Zanimljivo je kako danas poznajemo 1000 različitih sorti u raznobojnoj paleti svjetlo-žutih, zelenih, crvenih, maslinastih, pa i crno-ljubičastih paprika kojih se razlikuju po veličini, debljini mesa ploda i konačno, okusu.

HRANLJIVA VRIJEDNOST: Papriku možemo konzumirati kao svježu, zamrznutu, kiselu ili sušenu.

Energetska vrijednost za 100 grama svježeg ploda iznosi 176, 8 kilodžulaili 42 kalorije za crvene, a 117, 2 kilodžula ili 28 kalorija za zelene primjerke.

U sastavu mineralnih sastojaka dominiraju ugljični hidrati (8 posto kod crvenih, a 5,3 posto kod zelenih), te u mnogome manje bjelančevine (1,5 odnosno 1,2 posto) i najmanje masti (0,3 i 0,2 posto)

Vitaminska vrijednost paprike ogleda se u velikoj koncentraciji vitamina C (50-250 miligrama u 100 grama jestivog dijela) i jedino ovdje nema razlike između boje ploda.

ZDRAVSTVENA PRIMJENA: Već spomenuti vitamin C igra važnu ulogu u očuvanju našeg zdravlja i redovito konzumiranje barem jedne paprike dnevno znatno doprinosi njegovom očuvanju.

nju. Primjerice sastojkom *citrinom* povoljno djeluje na cirkulaciju krvi i elastičnost kapilara, svojom ljućinom poboljšava varenja i probavu, ali se ipak mora paziti u doziranju prilikom ishrane da ne bi došlo do neželjenih posljedica poput gastritisa, povećanja kiseline i zapaljenja bubrega. Sastojak *kapsaicin* koristi se u farmaciji za izradu ljekovitih tinktura i masti koje ljekovito djeluju u terapiji kod brojnih reumatskih oboljenja.

GASTRONOMIJA: Paprike punjene nadjevom od mljevenog mesa vrlo su često jelo našeg podneblja, ali spadaju u tzv. tešku hranu koja s dolaskom toplijeg vremena rjeđe nalazi mjesto na svakodnevnoj trpezi. Tijekom pune sezone, koju svi željno očekujemo, paprike su neizostavni sastavni dio brojnih laganih salata u kombinaciji s rajčicom, češnjakom i sirom, s kojima čine poznate »šopske« ili »grčke« vitaminske kombinacije. Naravno, često se zna konzumirati u cijelom svom svježem obliku uz meso i razna pečenja, ili u pečenoj varijanti u ulju s dodatkom češnjaka. ■

Moje putovanje

Monte Carlo

Niska poreska stopa privukla je brojne sportaše, umjetnike, ali i posve anonimne bogatune

Piše: Petar Vidaković

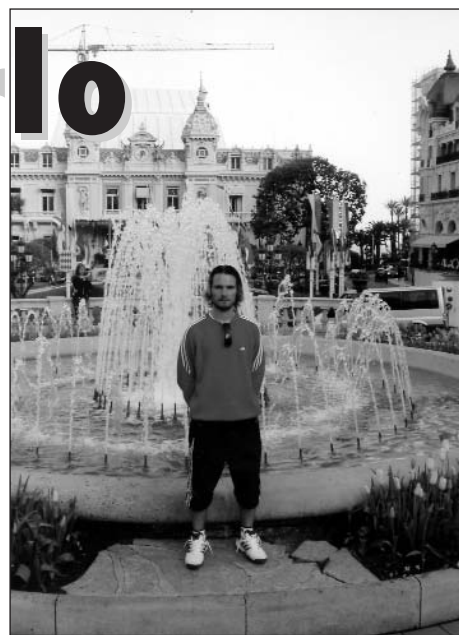
Tjedan prije Uskrsa proveo sam u glavnom gradu europskog jet seta i glamurnoj prijestolnici kneževine Monaco, neponovljivom Monte Carlu. Ispunjavajući svoju davnu želju, zaputio sam se skupa s prijateljicom u gradić koji ima više milijunaša nego četvornih kilometara svoje površine.

U Monte Carlo se može stići iz dva smjera, francuskog i talijanskog, a mi smo izašli potonji stigavši iz Milana u kojemu smo, prije toga, proveli par dana. Iz centra talijanske mode iste večeri stigli smo u monegašku prijestolnicu i ubrzo se smjestili u hotel »Beau Soleil«, koji se nalazi dvije, tri ulice od glavnog gradskog trga. Ostavivši stvari, prošetali smo malo uz more, a potom otišli na laganu mediteransku večeru u jedan mali riblji restoran u blizini hotela.

OKUPLJALIŠTE BOGATUNA: Sutradan ujutro – prvi dan u Kneževini, kojom vlada dinastija *Grimaldijevih*, započeli smo ispijajući prvu jutarnju kavu u malom

1856. godine postao mondenskim okuplja-lištem plemića, bogatuna, ali i raznoraznih probisvijeta koji su u želji za lakom zaradom posljednji novac ostavljali na kotaču ruleta. Iako smješten na mikro prostoru stijene usred plave obale Mediterana, ovaj grad ima sve što ga čini glavnim gradom jedne države. Palača kneza *Reniera* i stara jezgra, oko koje se nalaze stoljetne zgrade prvih žitelja ove male države, ugodno su uklopljeni s betonskom armaturom i staklom nebodera u kojima su poreznu oazu pronašli novi i bogati stanovnici.

Niska poreska stopa privukla je brojne sportaše, umjetnike, ali i posve anonimne bogatune koji su kupovinom nekretnina ispunili uvjet za znatno povoljniji godišnji obračun vlastita bogatstva. Stoga nije niti najmanje čudnovato, kako je četvorni metar stambenog prostora ovdje basnoslovno skup i precijenjen. Šećući se marinom, u kojoj su na vezu grandiozne jahte impozantnih gabarita, mogli smo samo da na-

maniri ručali smo laganu pastu s plodovima mora, jer ispunjeni ljepotom doživljaja nismo bili ni previše gladni.

NOGOMETNI TEATAR: Poslijepodne smo nastavili obilazak gradskih znamenitosti, prije svega u Oceanografskom muzeju u kojemu je pohranjena bogata zbirka svih riba koje naseljavaju Mediteran, te cjelokupna povijest ljudskog ronjenja. Posebno su nas se dojmile prve podmornice i ronilačka odijela s kojima su se prvi ronionci spuštali u plave morske dubine. Vrijeme u muzeju je brzo prošlo, uzevši dobar dio popodneva, a proljetna večer ubrzano se spustila na grad. A onda su se upalile prve svjetiljke, a za njima i neoni, i Monte Carlo je zasjao u punom sjaju. Svjetla su toliko jaka, da je moguće voziti bez farova. Uz mnoštvo svakodnevnih, bogatih kulturnih i inih turističkih sadržaja, kojima MC svakodnevno obiluje, ova srijeda je donosila i uzvratni susret četvrtfinala Champions league između domaćeg Monaca i Real Madrida, najzvučnije nogometne momčadi na svijetu, u čijim redovima igraju jedan *Ronaldo* i *Beckham*, uz *Zidaanea*, *Figa*, *R. Carlosa* i ostale »vanzemaljce«. Uzeli smo karte, plativši ih 40 eura komad, i sjeli da uživamo u nogometnom teatru. U gradu kocke sve je moguće, a nogometni rulet presudio je desetostrukom prvaku Europe. Mali Monaco je nadvisio veliki Real s 3:1, i uslijed bolje gol razlike otišao dalje.

Konac briljantnog dana ukrasio je posjet Casinu. Zaigrali smo malo na aparatima, a poslije okušali i sreću na ruletu. Zaradivši 10 eura, odlučili smo prestati u plusu, ne želeći kvariti niti jedan dojam u nezaboravnom doživljaju prijestolnice europskog glamura i jet seta, čiji smo dio, barem na trenutak, i sami bili tijekom ovog dana. ■

kafeu na obali. Ugodno i toplo mediteransko sunce, živa u termometru popela se do 25. stupnja, grijalo nas je dok smo upijali svježi slani zrak i uživali u kofeinskom napitku. Posve razbuđeni duplim osvježenjem krenuli smo u razgledanje grada, koji je otvaranjem velikog Casina još davne

gađamo tko su njihovi multimilijarderski vlasnici. Potom smo otišli na plažu, na kojoj smo ponovno malo predahnuli, zbrajavši dojmove uz još jednu kavu i sok. Ostatak prijepodneva proveli smo u slikanju predivnih gradskih ljepota, kojih u Monte Carlu ima u izobilju. U dobroj primorskoj

Franjo Arapović, saborski zastupnik i hrvatska košarkaška legenda

U sportu se puno čistije igra

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Franjo Arapović na svojoj poziciji centra odigrao je brojne utakmice u majici »Cibone« i reprezentacija bivše zajedničke države i Hrvatske, osvajao je brojne klupske i reprezentativne trofeje, a danas, odloživši loptu u kut, sjeo je u užarenu političku klupu Hrvatskog sabora i odlučio svojim političkim djelovanjem, kao zastupnik HDZ-a, pomoći boljitku svoje države.

► Prestankom aktivne igračke karijere započeli ste, kao saborski zastupnik HDZ-a, jednu novu, političku. Otkud poriv za bavljenjem politikom?

Politikom sam se počeo baviti još od 1989. godine i osnutka HDZ-a, 1990. sam i javno nastupio na prvom saboru Hrvatske demokratske zajednice, ali je moja politička aktivnost bila potiskivana u drugi plan, jer sam se profesionalno bavio sportom. Prestanak aktivne igračke karijere isplanirao sam godinu dana prije izbora i oslobođen igračkih aktivnosti mogao sam se u potpunosti posvetiti svojoj želji za bavljenjem politikom. Mislim da nisam nespreman ušao u politiku i osvajanje zastupničkog mjesta na listi HDZ-a za Zagreb samo je jedan logičan slijed događaja.

► Poslije nekoliko mjeseci saborskog rada, što je teže, igrati košarku ili sjediti u zastupničkom stolcu?

Prije svega mislim da se u sportu puno čistije igra. Potom, u politici čovjek mora biti maksimalno koncentriran, ali kada se u sabornici provede 10-12 sati dnevno, osobno mislim da čovjek ne može biti potpuno koncentriran sve vrijeme. I događa se da se takva dekoncentracija koristi u kontra pozitivne stvari.

► Vaša aktivna politička karijera tek započinje, ali košarkaška je ipak, do sada, u mnogome obilježila protekla dva desetljeća? Igrajući za Cibonu i reprezentaciju bivše zajedničke države, često ste bili i na našim, vojvođanskim, prostorima.

Tijekom priprema košarkaške reprezen-

tacije za Olimpijadu u Seulu 1988. godine proveo sam tri sedmice u Novom Sadu i dobro upoznao glavni grad Vojvodine, također bio sam, u sklopu priprema i na Paliću, i mogu reći da sam ovu pokrajinu negdašnje države oduvijek doživljavao nekako drukčije po njenoj poznatoj specifičnosti. Evo mogu reći i to da sam se u trenucima slobodnog vremena ponekad znao iz Zagreba zaputiti u novosadsku diskoteku »Točak«, jer sam se uvijek na vojvođanskim prostorima osjećao ugodno.

Franjo Arapović

► Kako biste u nekoliko crtica saželi Vašu bogatu sportsku karijeru?

U najkraćem bih rekao kako sam osvojio sve što se osvojiti moglo, jedino mi je krivo što nisam postao olimpijskim pobjednikom (poraz od Rusa u seulskom finalu 1988. i Dream teama SAD u Barceloni 1992.)

► Olimpijada u Barceloni 1992. godine prve su ljetne igre na kojima je Hrvatska samostalno nastupila i koje će nam zauvijek ostati u sjećanju po povijesnom finalu protiv Dream teama SAD pred-

vođenog, po mnogima, najboljim košarkašem svih vremena legendarnim Michaelom Jordanom.

Olimpijsko finale Hrvatske i SAD ostat će zauvijek upisano u košarkaškoj povijesti po činjenici da se više nikada niti jedna niti druga nacionalna selekcija neće sastaviti tako kvalitetno, niti će imati takvih sjajnih pojedinaca. U tom susretu su se sastala dva svijeta.

Osjećaj, koji me je obuzeo igrajući tu utakmicu, teško je opisiv. U prvom redu trebalo je odigrati utakmicu protiv ljudi koji su mi bili sportski idoli, jednom riječi nedodirljivi. A opet, s druge strane po prvi puta smo igrali za svoju državu, svi očekuju dobar rezultat. Ipak mislim da nas je susret protiv Rusa potpuno fizički i psihički ispraznio, i ulaskom u to očekivano i željeno finale protiv Dream teama nama se, na neki način Olimpijada 90 posto završila.

► Približite nam situaciju iz »reketa« u kojoj ste stajali pokraj Jordana i Magica Johnsona.

Odigrao sam bezbroj utakmica i velikih finala na europskim i svjetskim prvenstvima, ali kada sam samo izašao na teren protiv Dream teama, ostao sam bez zraka, ruka mi se počela kočiti, osjećao sam da i ono što znam u tom trenutku ne znam. Čak sam i jedno rutinsko zakucavanje promašio, iako sam bio posve sam, jer sam mislio da sam metar iznad obruča, a bio sam ispod njega. Bila je to jedna potpuna blokada. Imao sam želju da se rukujem na početku susreta s Jordanom, jer smo obojica nosili majice s brojem devet, i normalno je da je sve to za nas sve koji smo igrali tu povijesnu utakmicu bilo više od obične igre.

► Dobar dio svoje sportske karijere i života proveli ste s Draženom Petrovićem, našim košarkaškim Amadeusom.

Mogu se samo zahvaliti dragom Bogu da mi je podario okolnost da ne samo što sam igrao skupa s njim, već i da smo četiri go-

dine živjeli zajedno. Za te četiri godine shvatio sam kako je Dražen bio neshvaćen u svojoj košarkaško-životnoj filozofiji, i da je on, u biti, bio osoba iz budućnosti. Živio je život potpunog fanatizma za košarku, spavao i budio se razmišljajući o njoj. U svojoj dugogodišnjoj karijeri igrao sam skupa i s pokojnim velikanom *Krešom Čosićem*, pa i s *Kićanovićem*, *Dalipagićem* i velikanima naše košarke poput *Kukoča*, *Rade*. Svi su oni bili posebni u svojoj veličini, ali *Dražen Petrović* je bio nešto posebno.

► **Nikada niste zaigrali na NBA parketi-ma, iako ste po svojim igračkim vrijednos-tima odavno imali mjesta u najjačoj košarkaškoj ligi.**

Još 1986. godine bio sam draftiran od strane »Atlante«, ali sam automatski dobio poziv za vojsku i umjesto da u šestom mjesecu pođem u Ameriku, ja sam u devetom otišao u Armiju. U to vrijeme imao sam garantirani ugovor od 395.000 dolara, što je u to vrijeme bio golemi novac, ali ja tada ni-sam mogao dobiti nikakve papire i morao sam otići na služenje vojnog roka.

► **Karijeru ste završili igrajući za »Ha-poel« iz Jeruzalema.**

Posljednju profesionalnu sezonu sam od-radio u Jeruzalemu, a prije toga sam igrao dvije godine za »Žalgiris« (Litva) i uspjeli smo osvojiti prvi europski trofej za litvan-sku klupsku košarku baš u Beogradu, a bo-lji poznavatelj košarke sjetit će se poznatih imena poput *Sabonisa*, *Homičusa*, *Kurtina-itisa* i ostalih koji su prije igrali u »Žalgi-risu«, a ostali su bez trofeja. Godinu dana poslije i nacionalna selekcija Litve je postala prvakom Europe.

► **Na koncu vratimo se politici koja je sa-da Vaš teren. Za što ćete se zalagati u go-dinama koje su, na mjestu saborskog za-tupnika, pred Vama?**

Nalazim se u saborskom odboru za obi-telj, mladež i sport i nastojat ću pomoći cje-lokupnom hrvatskom sportu, ne samo košarci, već i svim drugim disciplinama da napreduju u budućnosti. I želja mi je da se odužim narodu koji me je svojim glasovima postavio na ovo odgovorno mjesto. Veliki je posao pred nama, prije svega moramo na-praviti novi zakon o športu.

► **U slobodno vrijeme rado zaigrate nogo-met s prijateljima. Igrate li i košarku, onako za dušu?**

Nogomet obožavam i igram ga redovito triput na tjedan. Košarku zaigram na koncu sezone s aktivnim košarkašima u Ciboninoj dvorani, jer ipak basket ne mogu igrati s re-kreativcima. A upravo radim na stvaranju saborske košarkaške reprezentacije s kojom planiram neke ekshibicijske susrete. ■

Sportske vijesti

Košarka

Reflex prvak Goodyear lige

Košarkaši beogradskog Reflexa pobjednici su trećeg izdanja regionalne Goodyear lige tri-jumfom nad zagrebačkom Cibonom (71:70) u finalu koje je odigrano u dvorani »Dražen Pe-trović« u Zagrebu. U veoma napetom i drama-tičnom susretu tijekom kojeg je beogradska momčad bila većim dijelom u vodstvu, Cibo-na je uspjela u trećem dijelu susreta preokre-nuti rezultat i povesti s 5 poena razlike, ali je posljednju četvrtinu odigrala katastrofalno (9:20) i Reflex je uspio osigurati pobjedu i trofej najbolje momčadi.

Rezultati polufinala: Cibona – Olimpija 97:81, Reflex – C. zvezda 113:110 (89:89, 99:99)

Tenis

Kostanić u polufinalu

Tenisačica *Jelena Kostanić* zabilježila je veliki uspjeh plas-manom u polufinale jakog WTA turnira u Charlestonu (1.300.000 \$), ali je *Venus Williams* bila prejaka (6:4, 6:1) i zaustavila je na putu do finalnog susreta. Amerikanka je, na koncu, posle dulje stanke odnela turnir pobjedom na Špa-njolkom *Martinez* (2.6, 6:2, 6:1).

Formula 1

VN San Marina

U nedjelju 25. travnja na programu je četvrta utrka sezone u Formuli 1, a vozit će se na stazi Imola u San Marinu. Hoće li *Michael Schumacher* načiniti i četvrtu pobjedu u ni-zu ili će netko drugi od vozača konačno uspjati prekinuti dominaciju najboljeg od naj-boljih, ostaje nam da vidimo u rano nedjeljno popodne.

HNL

26. kolo, 17. travnja Liga za prvaka

Hajduk – Osijek 2:0
Dinamo – Rijeka 5:0
Zadar – Varteks 0:0

Tablica: Hajduk 65, Dinamo 60, Osijek 35, Rijeka 35, Varteks 31, Zadar 29

Liga za ostanak

Marsonia – Zagreb 0:0
Kamen I. – Cibalia 3:1
Inter – Slaven B. 4:3

Tablica: Kamen I. 36, Inter 33, Slaven B. 33, Zagreb 24, Marsonia 22, Cibalia 21

Liga SCG

26. kolo, 17. travnja

Partizan – C. zvezda 0:0
Kom – Sartid 1:0
Vojvodina – Napredak 1:0
OFK Beograd – Zeta 1:0
Obilić – Radnički (O) 3:0
Borac – Zemun 0:2
Železnik – Budućnost 5:1
Sutjeska – Hajduk 1:1

Tablica: C. zvezda 62, Partizan 59, Železnik 50, Sartid 43, Obilić 42, OFK Beograd 42, Sutjeska 37, Hajduk 35

Zabilježeno u Bodanima

* Jedne subote, teta *Manda Filipović* zaklala kokošku da ima za nediljni ručak. Kako nož baš nije bijo oštar, vikne svom čoviku Ivanu zvanom Kića, da ga malo privuče na gladalicu. Ošo čika Ivan s nožem do bunara i okrenijo leđa teta Mandi. Ondak, ko da oštri, počeo privlačiti nož priko prsta. Posli kraćeg vrimenta vrati ženi nož da isiče kokošku. Ona počela da siče, pa će svom čoviku:

»Vidiš Ivane, čim si ga naoštrijio oma bolje siče!«

Čika Kiću spopadne smi, da si moro uvatit za trbuh.

* Vrativši se s posla, čika *Stipan Skenderov*, ne nađe ženu Anicu kod kuće, već cedulju koju mu je natrukovala i ostavila na astalu. Nađe ručak u rerni, najide se i uputi na obližnju Provalu. Iz cedulje je razumio, da je snaša Anica tamo ošla s jednom prijateljicom na kupanje. Došavši kod svoje žene, kaže joj da je došo da ruča. Snaša Anica će njemu važno:

»Ju, Stipane, pa ja sam tebi na cedulju natrukovala da ti je ručak u rerni!«

Čika Stipan se slatko nasmije, i pruži joj cedulju da pročita, Snaša Anica naglas pročita:

»Stipane, ja sam u rerni, a ručak ti je na Provali.«

Posli toga, svi troje udariše u smi.

* Dida *Mija Sotinac* volo malko više popit. Njegova žena *Jula* uvijek mu branila da pije. Jedared on uzimo sino da narani konje, i našo u kamari koršov od 5 litara rakije, koji je baka *Jula* sakrila. Obradovan, dida Mija za nekoliko dana popijo svu rakiju. Kad je popijo, nalio vode u njega i razbijo ga vilama. Ondak pozove ženu Julu, pa će bisno:

»Jel Julo, jes ti ode ostavila koršov, koji sam neotice razbio?«

»Jesam Mijo, a bolje da sam ti dala da poločeš!«, zakuka baka *Jula*.

»E, ženo, da nisi sakrivala, koršov bi bijo čitav, a vako imamo samo štete«, zavajka kobajagi dida Mija.

Pribilježio: Josip Dumendžić-Meštar

Recept

Pečeni patlidžani

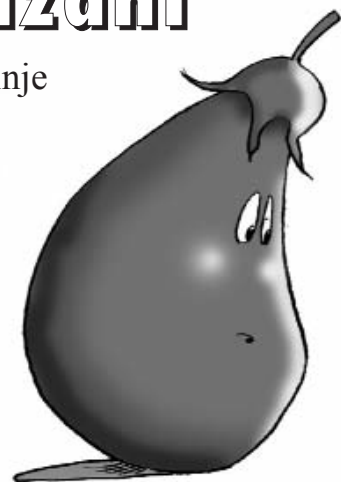
specijalitet hrvatske kuhinje

Sastojci:

- 4 patlidžana
- 3 žlice mrvica
- 2 rajčice
- 3 režnja češnjaka, malo peršina
- 4 žlice ulja, sol, papar

Opis:

Patlidžani se opere u kori, nabocka vilicom i ostavi 2 sata u vodi. Zatim ih se raspolovi i izdubi im se lagano sredina. Za 4 melancane uzme se 3 žlice mrvica, meso od 2 dobro iscijedene rajčice, 3 režnja isjeckana češnjaka, malo isjeckana peršina, soli i papra te 4 žlice ulja. Sve se dobro izmiješa i ovim puni sredina svakog patlidžana. U posudu se stave jedan do drugog i na svaku doda po kap ulja. Peče ih se u vrućoj pećnici ili na gradelama sa obje strane.

Ilustrirao: Attila Szalai

SASTAVNA KATA SUBAT	POPULARNI KVIK NA Hrvati	ŽITELJ "VI MIJI ORLOVA"	SASTAVNA KATA BROJKA NAZIVNIKA	UMJETNI MILU NARODNI JEZIK	MORSKE MILU PORDINIC KANJICA	TAL. PESMA: NORFLO- VAC, DARIO	NOVOTA- ILJA	GLAVNI GRAD PERUA	KARIKA- TURIST VOLI JE VICA	MILUJAK PATIK	"KIKIK"	PEŠIJA ZA KURANJE	IMENJA- KINJA NOVI NARA- BESKERA	NEGOVA VEZNO ČAVRLJATI	ISKAZ O KOLICIMA MABOVNIH TOJAWA
VOOTELJ POPULARNO KVIK NA Hrvati															
LOKAL ZA KLADENJE											SITAN NOVAC U INDIJU ORUJE ZA TAD				
HORIZONT						OBVIJE MOST ISAJ I IAN OTRIN									
PJEŠČANA MORSKA OBALA				ORANICA GLAVNI GRAD MADAGAS- KARA					HEALUNA AMTISIOKA DRŽAVA "STRANICA"						
ZBIRKA SORTNIH VINA								GLAZBENI RITAM S JAMAJKE BILJKA MILUNATIM I ISTOKA				LATICA LOVILICA POČIVANJE KA BEZ NASLONA			
JEDINICA AMERIČKA TEGLEČA ŽIVOTINJA					KVASINA MILJKA BEZ LIŠCA					IZRAĐIVATI TKANINU VIŠI SLOJ UHUSIVA					
RIJEKA U Hrvati						DJEČJA ZASAVA (MILU) PJEVAČICA KAPETA NOVIĆ					MISLENJE O ULASKU HRVATSKO I IZRAČUN SKU UNIJU UNOŠENJE				
"MILUJAK"		VELIKA ULAZNA VISAJA SNIŽENI TON "D"							MUSEC "NEZA- VISNA LITISIOKA MLADII"					"TEMILUJ"	
ZMUSKO OTROV			VITEKČINA NA RAVNICI MAŠINIST										10. I 13. SLOVO ZEMLIŠNA MJERA		
OBRAĐI VATI DRVO BILAZIVOM							SVI ALIJA- MORNI I NEKOG PODUZEĆA BILUJSKI JUDA								
ŽITELJI NAJVEĆEG HRVAT- SKOG IZ- JEDINJKA								IZVODIT- RAPEUT KINJA ZAJAJČSKI PJEVAČ TOMISLAV							
"METAR"		KUKCI S RILCEM KONJAV- LJAČ ROBE													
RIJEKA U MOBLA- VINI						"KVALIFI- KACIJA" PEPE LJASTA									
LUKAVE ŠUMSKE ŽIVOTINJE					KIS PULJA POKA KARLO VACKA RIJEKA										
"IRISH FOOTBALL ANALIZATI"				MILUJA ZA RADIOVK TIVNOST KOJE VELIČINE											
PROJEKTA- LIJENI IGRAČ "HAJDUKA" JUNICA															
STARI SILVINSKI GRAD			"KRALJ PTICA" JANJAM VOLOV- SKIH KOLA					SATA							
MUSLIM ŽENSKO IMI						"MILU- VIZJA" "WENUN"			SASTAVNI VIJENIK "AMPOR"						
GRLO- BOLJA															
GOVORI STOKA- VICOM															

PETAK 23. 4. 2004.

1	HTV 1	2	HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska		07.00 – TV vodič	
09.05 – Čudesne pustolovine kape tana Cousteaua		09.25 – TV raspored	
09.30 – Zvučnjak		09.30 – Sjednica Hrvatskog sabora	
09.50 – Bobo, Ciki i prijatelji		13.50 – Kinoteka – ciklus kriminalističkog filma: Ja sam odbjegli robijaš, američki film (93')	
10.00 – Jezični petak		15.25 – Vijesti za gluhe	
10.50 – Engleski jezik		15.30 – TV raspored	
11.00 – Hugo, TV igra		15.35 – TV kalendar (R)	
11.25 – serija za djecu		15.45 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (5.), serija	
12.35 – Zemlja nade, serija		16.35 – Zemlja nade, serija	
13.25 – Glazbena TV		17.20 – Inspektor Rex 4., serija	
14.05 – Res publica		18.10 – Panorama	
15.40 – Engleski jezik		18.45 – Prijatelji 7., humori stična serija	
15.50 – Vijesti		19.15 – Upitnik, kviz	
16.00 – Trenutak spoznaje		19.30 – Glazbena TV (R)	
16.30 – Među nama		20.05 – TV Bingo Show	
17.00 – Hrvatska danas		20.50 – Frankie i Johnny, film	
17.20 – Divlji novi svijet		22.50 – Coldplay	
18.15 – Saborska kronika		23.50 – Prijatelji 7.	
20.05 – Zlatni vrč, dramska serija			
20.50 – Coca-Cola MusicStars, reality show			
21.50 – Burzovno izvješće			
22.00 – Meridijan 16			
22.30 – Sport danas			
22.35 – Umorstva u Midsomeru			
00.25 – Vruća linija, film			
02.20 – Anđeo osvete, film			
03.40 – Marylin, film			
04.35 – Film (R)			
06.25 – Vrijeme je za jazz (R)			
07.25 – HR kod, glazbena			

SUBOTA 24. 4. 2004.

1	HTV 1	2	HTV 2
08.05 – Amerika – život prirode		06.35 – Zemlja nade, serija	
08.35 – Crtani film (R)		10.25 – Među nama	
08.50 – Back to Hannibal film		10.55 – Operna matineja: Samson i Dalila	
10.20 – Mala TV potraga		13.15 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj	
11.15 – Glazbena TV		13.50 – Imola	
11.56 – Burzovno izvješće (R)		15.10 – Oprah Show (519)	
12.00 – Podnevni dnevnik			
12.15 – TV kalendar			
12.30 – Duhovni izazovi			
12.45 – Prizma, multinacionalni magazin			
13.45 – Iz riznice hrvatskih muzeja			
14.00 – Hit do hita: Našice			
15.05 – Neuhvatljiva Evelin Dick			
16.05 – Kiklop			
17.00 – Briljanteen			
17.50 – Zlatni vrč			
18.30 – HTV prikazuje			
18.55 – Po ure torture			
19.30 – Dnevnik			
20.05 – Plavuša s Harvarda, film			
21.45 – Večeras s Joškom Lo kasom			
22.30 – Burzovno izvješće			
22.50 – Sport danas			
23.10 – Univerzalni vojnik, film			
00.50 – Love is the Devil, film			
02.20 – Samo oružje, film			
03.50 – Urota, film			
05.25 – Amerika – život prirode			
05.55 – Oprah Show			

15.55 – Korijeni
16.25 – TV raspored
16.30 – Coca-Cola Music Stars
17.35 – Zvezdane staze
18.25 – Osijek – Rijeka
20.20 – Treći kamenčić od Sunca
20.50 – Prva HNL Ožujsko emisija
22.00 – Strani dokumentarni film
22.35 – Bljeskalica
00.05 – Ponoćni art-express
00.15 – Zvezdane staze:
02.30 – Po ure torture (R)
03.00 – Pregled programa

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV	16.00 Angel, serija
07.35 TV prodaja	16.50 TV prodaja
08.00 NOVA KIDS TV	17.00 Moja voljena, serija
10.00 TV prodaja	18.00 Ukleta Mariana, serija
10.20 Moja voljena, serija	19.00 24 sata na Novoj TV
11.30 Ukleta Mariana, serija	19.25 NOVA KIDS TV
12.20 TV Prodaja	20.00 Jackpot, kviz
12.30 Vrijeme danas	20.30 Hoćeš, nećeš, zabavna emisija
12.35 TV prodaja	21.00 Lude 70-e, serija
12.45 Top speed, emisija o automobilima	21.30 Dogma, igrani film
13.25 TV prodaja	23.45 Hoćeš, nećeš, zabavna emisija
13.35 Kralj Queensa, serija	00.15 Lude 70-e, serija
14.05 Modelle	00.50 Dogma, igrani film
14.45 Drugo lice, Petar Vlahov show	03.05 TV prodaja
15.45 TV prodaja	03.15 Glazba

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV	19.25 NOVA KIDS TV
07.35 TV prodaja	20.00 Jackpot, kviz
08.00 NOVA KIDS TV	20.30 Story SuperNova Multi Talents, show
09.50 TV prodaja	21.30 Na rubu zakona, serija
10.15 Moja voljena, serija	22.30 Smrtonosna kombinacija, igrani film
11.05 Ukleta Mariana, serija	00.20 Eng. Nog. Liga – Sažeci
11.55 TV prodaja	01.20 Story SuperNova Multi Talents, show
12.25 TV prodaja	02.20 Na rubu zakona, serija
12.35 Ally McBeal, serija	03.10 Smrtonosna kombinacija, igrani film
13.25 Kralj ribara, igrani film	04.50 Eng. Nog. Liga – Sažeci
15.45 TV prodaja	05.45 TV prodaja
16.00 Buffy, ubojica vampira	05.55 Glazba
16.50 TV Prodaja	
17.00 Moja voljena, serija	
18.00 Ukleta Mariana, serija	
19.00 24 sata na Novoj TV	

NEDJELJA 25. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
06.55 – Pete's Dragon, film	07.00 – TV vodič
09.05 – Dizalica	08.05 – TV kalendar
10.05 – Ružno pače, crtana serija	08.15 – Obiteljski vrtuljak
10.30 – Nemogući Niko, crtana serija	08.45 – Uskrsfest, snimka
10.40 – Zaplešimo zajedno	10.45 – Biblija
10.55 – Videokiosk	11.00 – Šibenik: Misa, prije nos
11.55 – Burzovno izvješće (R)	12.35 – Kruške i jabuke
12.00 – Podnevni dnevnik	13.05 – SPORT
12.15 – TV kalendar	NEDJELJOM
12.30 – Plodovi zemlje	13.40 – Imola: Formula 1
13.20 – Mir i dobro	
14.00 – Nedjeljom u 2	
15.05 – Fotografija u Hrvatskoj	
15.20 – TV raspored	
15.25 – The Mary Thomas Story, film	
17.00 – Od pet do sedam	
19.00 – Cocco Bill, crtana serija	
19.30 – Dnevnik	
20.05 – Tko želi biti milijunaš?	
21.10 – g'lamur: kafé	
22.10 – Burzovno izvješće	16.55 – Košarka Šibenik – Split
22.15 – Vijesti	20.25 – Talijanska nogomet na liga
22.35 – Putovanje kući, film	21.15 – Sport danas
00.30 – Jakobova ljestvica, američki film	21.30 – Talijanska nogomet na liga
02.20 – The Mary Thomas Story, film	22.20 – Sportski program
03.45 – Od pet do sedam	00.20 – Nedjeljom u 2 (R)
05.45 – Videokiosk (R)	01.20 – Pregled programa za ponedjeljak
06.45 – Fotografija u Hrvatskoj	

PONEDJELJAK 26. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska	07.00 – TV vodič
09.05 – Leteći medvjedići	10.10 – TV raspored
09.30 – Mali veliki svijet	10.15 – Hit do hita
09.50 – Charly i Mimo, crtani film	11.25 – Talijanska nogomet na liga
10.00 – Učilica	13.20 – The Sea of Grass, film
10.10 – Predškolski odgoj i razredna nastava	15.30 – Vijesti za gluhe
11.00 – Hugo, TV igra	15.50 – Zvezdane staze
11.25 – serija za djecu	16.40 – Zemlja nade, serija
11.55 – Burzovno izvješće (R)	17.25 – Zlatna krila 3., serija
12.00 – Podnevni dnevnik	18.10 – Panorama
12.35 – Zemlja nade, serija	18.45 – Prijatelji
13.25 – Glazbena TV	19.15 – Upitnik, kviz
14.05 – Res publica	19.30 – Glazbena TV (R)
14.50 – Učilica (R)	20.05 – Petica – europski nogomet
15.00 – Predškolski odgoj i razredna nastava	21.10 – Ekipe za očevid 3
15.55 – TV raspored	22.00 – Otimači izgubljenog kovčega
16.25 – Oteto zaboravu	23.55 – Prijatelji 7
17.00 – Hrvatska danas	00.15 – Deep Space 9
17.15 Zvezdani korijeni	01.00 – Zlatna krila 3., serija
17.55 – Alpe-Dunav-Jadran	01.45 – Alias, serija (R)
18.30 – Najslabija karika, kviz	02.30 – Ekipe za očevid 3., serija
19.30 – Dnevnik	
20.10 – Latinica: Hepatitis	
22.00 – Meridijan 16	
22.30 – Sport danas	
22.35 – Alias, serija	
23.25 – Simfonijski orkestar HRT-a	
00.45 – Roman jednog stoljeća, film	
02.30 – The Sea of Grass, film	
04.45 – Latinica (R)	
06.25 – Alpe-Dunav-Jadran	

 NOVA	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV	17.00 Eng. nog. liga: Tottenham-Arsenal
07.40 TV prodaja	19.00 24 sata na Novoj TV
07.55 Hypo Ski report	19.25 NOVA KIDS TV
08.00 NOVA KIDS TV	20.00 SSN Multi Talents – live, show
11.30 TV prodaja	22.00 Red Carpet, zabavna emisija
11.40 Pustolovine Sidney Fox, serija	23.05 Lovac na krokodile, dok film
12.40 Top speed, emisija o automobilima	00.05 SSN Multi Talents, show
13.15 South Park, serija	02.00 Red Carpet, zabavna emisija
13.45 Hrvatski idol, show	02.55 Eng. nog. liga: Tottenham-Arsenal
15.25 Lovac na krokodile, dok. Film	04.45 TV prodaja
16.15 Oliver's Twist, kulinarski show	04.55 Glazba

 NOVA	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV	1600 Buffy, ubojica vampira
07.35 TV prodaja	16.50 TV prodaja
08.00 NOVA KIDS TV	17.00 Moja voljena, serija
10.00 TV prodaja	18.00 Ukleta Mariana, serija
10.25 Moja voljena, serija	19.00 24 sata na Novoj TV
11.15 Ukleta Mariana, serija	19.25 NOVA KIDS TV
12.05 TV prodaja	20.00 Jackpot, kviz
12.15 Vrijeme danas	20.30 Ally McBeal, serija
12.20 TV prodaja	21.30 Chicago, igrani film
12.30 Red Carpet, zabavna emisija	23.40 Ally McBeal, serija
13.30 TV prodaja	00.35 Chicago, igrani film
13.40 SSN Multi Talents, show	02.30 Eng. nog. liga: snimka
15.45 TV prodaja	04.20 TV prodaja
	04.30 Glazba

UTORAK 27. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska	07.00 – TV vodič
09.05 – Cy, kiber djevojka	12.00 – Petica – europski nogomet
09.30 – Jeste li znali? (R)	13.05 – 30 sekundi iznad Tokia, film
09.50 – Brum, crtani film	15.25 – Vijesti za gluhe
10.00 – Učilica	15.45 – Deep Space, serija
10.10 – Prirodoslovlje	16.35 – Zemlja nade, serija (12) (R)
11.00 – Hugo, TV igra	17.20 – U odvjatničkom krugu 5. , serija
11.25 – serija za djecu	18.10 – Panorama
12.00 – Podnevni dnevnik	18.45 – Prijatelji 7.,
12.35 – Zemlja nade, serija	19.15 – Upitnik, kviz
13.25 – Glazbena TV	19.30 – Glazbena TV (R)
14.05 – Res publica	20.05 – Frasier 7.
14.50 – Učilica (R)	20.30 – Sofijin svijet, film
15.00 – Prirodoslovlje (R)	22.25 – Indiana Jones i ukleti hram, film
15.55 – Hrvatski akademici	00.25 – Prijatelji 7.
16.25 – Govorimo o zdravlju	00.45 – Deep Space 9
17.00 – Hrvatska danas	01.30 – U odvjatničkom krugu 5.
17.15 – Živjeti zdravije	02.20 – Frasier 7.
17.20 – Boje kukuruza	
17.55 – Direkt	
18.30 – Najslabija karika, kviz	
19.30 – Dnevnik	
20.05 – Globalno sijelo	
20.40 – Forum	
21.50 – Burzovno izvješće	
22.00 – Meridijan 16	
22.30 – Sport danas	
22.35 – Čigrom oko svijeta	
23.05 – KULT., emisija iz kulture	
00.10 – Poziv, film	
01.40 – Thirty Seconds Over Tokyo, film	
04.00 – g'lamur: kafé (R)	
05.00 – Globalno sijelo	

NOVA TV

07.00 The Best of Nova TV	17.00 Moja voljena, serija
07.35 TV prodaja	18.00 Ukleta Mariana, serija
08.00 NOVA KIDS TV	19.00 24 sata na Novoj TV
10.20 TV prodaja	19.25 NOVA KIDS TV
10.40 Moja voljena, serija	20.00 Jackpot, kviz
11.30 Ukleta Mariana, serija	20.30 Real Beckham's, dok. film
12.20 TV prodaja	21.30 Ubojstvo prvog stupnja, igrani film
12.30 Vrijeme danas	23.20 Eng. Nog. Liga – Sažeci
12.35 TV prodaja	00.20 Na rubu zakona, serija
12.45 Ally McBeal, serija	01.15 Ubojstvo prvog stupnja, igrani film
13.35 TV prodaja	03.00 Eng. Nog. Liga – sažeci
13.45 Chicago, igrani film	03.55 TV prodaja
15.45 TV prodaja	04.05 Glazba
16.00 Angel, serija	
16.50 TV Prodaja	

SRIJEDA 28. 4. 2004.

1	HTV 1	2	HTV 2
07.05	Dobro jutro, Hrvatska		
09.05	Tristan i Izolda		
09.30	Kokice		
09.50	Charly i Mimo, crtani film		
10.00	Učilica		
10.10	Likovna i glazbena umjetnost, književnost		
11.00	Hugo, TV igra	07.00	TV vodič
11.25	serija za djecu	09.30	Sjednica Hrvatskog sabora
12.00	Podnevni dnevnik	12.10	Dama bez putovni ce, film
12.35	Zemlja nade, serija (12)	13.35	Prva nedilja od maja
13.25	Glazbena TV	14.05	Deep Space 9 (4.)
14.05	Res publica	14.50	Vijesti za gluhe
15.00	Likovna i glazbena umjetnost, književnost	15.10	Zemlja nade, serija
16.00	Kuđni ljubimci	15.55	Walker, teksaški rendžer 4.
16.30	Svijet poduzetništva	16.40	Vaterpolo
17.00	Hrvatska danas	18.10	Panorama
17.15	Jaguarska dinastija,	18.45	Prijatelji 7
17.55	Rijeka: More	19.15	Upitnik, kviz
18.30	Najslabija karika, kviz	20.05	Svi gradonačelniko vi ljudi 3
19.30	Dnevnik	20.35	Foyleov rat, serija
20.05	Brisani prostor	22.20	Posljednji križarski rat, film
21.00	Škrinja	00.30	Prijatelji 7.
21.30	Pola ure kulture	00.50	Deep Space 9 (4.)
22.05	Meridijan 16	01.35	Walker, teksaški rendžer 4
22.35	Sport danas	02.20	Svi gradonačelnikovi ljudi 3
22.40	Internacional		
23.10	Na rubu znanosti		
00.15	Američki specijalci, film		
01.45	Dama bez putovnice, film		

NOVA TV

07.00 The Best of Nova TV	17.00 Moja voljena, serija
07.35 TV prodaja	18.00 Ukleta Mariana, serija
08.00 NOVA KIDS TV	19.00 24 sata na Novoj Tv, vrijeme
10.30 TV prodaja	I sport
10.55 Moja voljena, serija	19.25 NOVA KIDS TV
11.45 Ukleta Mariana, serija	20.00 Jackpot, kviz
12.35 TV prodaja	20.30 Rebecca Loos, preljub s
12.45 Vrijeme danas	Beckhamom
12.50 TV prodaja	21.25 Dawson's Creek, serija
13.00 Na rubu zakona, serija	22.20 Glazba mog srca, igrani film
13.55 TV prodaja	00.40 Leteći start, zabavna emisija
14.05 Ubojstvo prvog stupnja, film	01.30 Dawson's Creek, serija
15.45 TV prodaja	02.15 Glazba mog srca, igrani film
16.00 Angel, serija	04.25 TV prodaja
16.50 TV prodaja	04.35 Glazba

ČETVRTAK 29. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvat ska	07.00 – TV vodič
09.05 – Majstor Munja	13.00 – Don't Make Waves, film
09.30 – Športerica	
09.45 – Korak po korak (R)	14.35 – Deep Space 9
10.00 – Učilica	15.20 – Vijesti za gluhe
10.10 – Povijest i zemljopis	15.25 – TV kalendar (R)
11.00 – Hugo, TV igra	15.40 – Zemlja nade,
11.25 – serija za djecu	16.25 – Rouge griotte et blanc de carrare
11.55 – Burzovno izvješće	17.20 – Porota, serija (12)
12.00 – Podnevni dnevnik	18.10 – Panorama
12.35 – Zemlja nade, serija	18.45 – Prijatelji 7., humori stična serija
13.25 – Glazbena TV	19.15 – Upitnik, kviz
14.05 – Res publica	19.30 – Glazbena TV (R)
14.50 – Učilica (R)	20.05 – Sutkinja Amy 3., se rija (12)
15.00 – Povijest i zemljopis	21.50 – Seks i grad 6.,
16.00 – Savršeni svijet	22.25 – Bjegunac, film
16.30 – Budućnost Zemlje	00.40 – Prijatelji 7.
17.00 – Hrvatska danas	01.00 – Deep Space 9 (5.), serija (R)
17.15 – Dobre priče –	01.45 – Porota, serija (12)
18.10 – Savršeni svijet	02.35 – Sutkinja Amy 3., serija (12) (R)
18.45 – Poslovni klub	03.20 – Obavještajci, serija
19.30 – Dnevnik	04.10 – Pregled programa
20.05 – Tko želi biti milijunaš?	
21.05 – Znakovi vremena	
22.00 – Meridijan 16	
22.35 – Crno-bijelo u boji	
23.30 – Vrijeme je za jazz	
00.40 – Tetovirana udovica, film (12)	
02.25 – Don't Make Waves, film	

NOVA TV

07.00 The Best of Nova TV	18.00 Ukleta Mariana, serija
07.35 TV prodaja	19.00 24 sata na Novoj TV, vrije - me I sport
08.00 NOVA KIDS TV	19.25 NOVA KIDS TV
10.05 TV prodaja	20.00 Jackpot, kviz
10.30 Moja voljena, serija	20.30 Kralj Queensa, serija
11.20 Ukleta Mariana, serija	21.00 Modelle
12.10 TV Prodaja	22.00 Drugo lice, Petar Vlahov show
12.20 Vrijeme danas	23.00 Kralj Queensa, serija
12.25 TV Prodaja	23.30 Modelle
12.35 Dawson's Creek, serija	00.10 Drugo lice, Petar Vlahov show
13.25 TV prodaja	01.15 Eng. nog. liga, snimka
13.35 Glazba mog srca, igrani film	03.05 TV prodaja
15.45 TV prodaja	03.15 Glazba
16.00 Angel, serija	
16.50 TV prodaja	
17.00 Moja vojena, serija	

FILMSKI HIT TJEDNA

SRIJEDA, 28.04.2004.

GLAZBA MOG
SRCA

Za ulogu u ovom filmu Meryl Streep je nominirana za Oscara i Zlatni globus, a naslovna pjesma Diane Warren 'Music of My Heart' za Oscara i Grammy.

(Music of the Heart), 1998., SAD, drama

Redatelj: Wes Craven

glume: Meryl Streep, Angela Bassett, Gloria Estefan, Aidan Quinn, Clo-
ris Leachman,

Sadržaj: Istinita priča o profesorici glazbe Roberti Guaspari koja se bori protiv školskog vijeća kako bi neprivilegiranoj djecu u Harlemu po-
dučavala violini. Nakon što je napušta muž, ta hrabra samohrana maj-
ka u potrazi je za poslom, sve dok joj stari prijatelj ne otkrije kako u
harlemskoj školi traže profesoricu glazbe. Roberta se pojavljuje sa 50
violina »koje je slučajno pronašla u Grčkoj« te nailazi na nerazumijeva-
nje školske direktorice. U borbi sa sustavom ona gubi sve, ali njezina
odlučnost da pomogne djeci uskoro dovodi do nevjerojatnih rezultata.

PRVI PROGRAM SUBOTA, 24.4.2004. 20.05

PLAVUŠA S HARVARDA

(LEGALLY BLONDE, 2001.) američki film

Romantična komedija. Elle Woods naj-
popularnija je članica losanđeleskog
studentskog sestrinstva Delta Nu, pri-
vlačna slatka plavuša kojoj je moda naj-
važnija stvar na svijetu. Elle je zaljubljena
u Warnera Huntingtona, izdanka elitne obi-
telji koja već pet generacija daje senatore.
Na zajedničkoj večeri, na kojoj Elle očeku-
je da će je zaprositi, Warner joj priopći da
odlazi studirati pravo na Harvard te da nje-
gova obitelj očekuje da se zaruči s ozbiljni-
jom djevojkom od nje, pa moraju prekinuti.
Elle je šokirana, ali ubrzo dolazi k sebi i
odluči i sama upisati pravo na Harvardu.

To joj i polazi za rukom, a uskoro postaje i
jedna od istaknutijih studentica, pa je ugledni profesor Callahan, zajed-
no s Warnerom i njegovom novopečenom zaručnicom Vivian Kensing-
ton, uzima na praksu u svoj odvjetnički tim. U timu je kao asistent an-
gažiran i mladi Emmet Richardson, koji u Elle vidi veliki pravni talent.
Slučaj koji preuzimaju jest obrana Brooke Windom, optužene da je ubi-
la svog tridesetak godina starijeg supruga bogataša...

»Plavuša s Harvarda« jedno od je od najugodnijih kinematografskih iz-
nenađenja proteklih godina. Snimljen s tek osamnaest milijuna dolara,
što je za današnje holivudske prilike poprilično skroman budžet, i bez
velikih zvijezda, film je samo na američkim kino blagajnama zaradio 95
milijuna dolara. Nije samo publika hrlila na taj film nego su je opravdano
hvalili i kritičari. Riječ je o nadasve simpatičnoj i duhovitoj komediji koja
se na inteligentan i zabavan način suprotstavlja predrasudama o zgod-
nim pomodnim curama koje moraju biti praznoglave. Film je funkcional-
no režirao mladi Australac djelomično hrvatskih korijena Robert Luketic,
no glavne zasluge za silan uspjeh svakako idu nikad slađoj Reese
Witherspoon (Okrutne namjere, Pleasantville), kojoj je to uvjerljivo naj-
veće dostignuće dosadašnje glumačke karijere. Prošle je godine sni-
mljen i manje zapažen nastavak.

Uloge: Reese Witherspoon, Luke Wilson, Selma Blair, Matthew Davis,
Jennifer Coolidge

Scenarist: Karen McCullah Lutz (prema romanu Amande Brown)

Redatelj: Robert LuketicTrajanje: 92'

Mi se ne prodajemo za jedan kavanski ceh

(Čija košulja nije, nek je ne oblači)

Veoma nam je žao što se ovako moramo obraćati Uredništvu Hrvatske riječi, ali nam ne preostaje drugo. Riječ je o novinaru Subotičkih novina *Zlatku Romiću* i njegovom tekstu u Hrvatskoj riječi u broju 62 od 9. travnja ove godine. Naime, to je obično naklapanje »kvazi« novinara, čiji članak nije ništa drugo nego vrijeđanje pojedinca a i »Pučke kasine 1878« kao institucije. Molimo, da objavite naše reagiranje na njegov tekst.

»Impresionirani« smo što netko na ovaj način piše o knjizi *mr. Lazara I. Krmpotića* »125 godina od osnutka Pučke kasine« i još pri tom daje prijedlog o dodjeli priznanja, makar se ono i zvalo »Žalosna vrba«. Glavni odbor Pučke kasine 1878, kao i većina članova, mišljenja je da je ovakva knjiga bila potrebna, iz razloga da se što sažetije na jednom mjestu daju podatci od nastanka pa do zabrane rada Pučke kasine, te od obnavljanja do danas, pa makar i s toliko »pravopisnih-jezičnih grešaka«.

Ne bježimo od stvarnih grešaka, kako pravopisnih-jezičnih, tako i eventualnih grešaka vezanih za vjerodostojnost iznijetih podataka, no želimo da nam se iste predoče, ali ne na način kako je to Zlatko Romić u svom traktatu učinio. Djelatnost Pučke kasine od 1878. do 1947. godine, sigurno je bila takva, kakva je u knjizi iznijeta, jer je autor ove knjige podatke crpio iz originalnih dokumenata i onovremenog tiska, dok je novi period od 1998. godine do danas pisan na osnovi stvarne dokumentacije i događaja, iako se to gospodinu »kvazi« novinaru Zlatku Romiću ne sviđa. Smatramo da se isti trebao malo više udubiti u sadržaj ove knjige, a ne da ospe drvlje i kamenje na autora zbog pravopisno-jezičnih grešaka.

Ne želimo posebno braniti autora knjige, jer je on svoje stavove iznio u prošlom broju Hrvatske riječi pod naslovom »Od suhog lišća nije vidio, ni drveća ni šumu«, ali ipak želimo g. Zlatku Romiću preporučiti Pravopis hrvatsko-srpskog književnog jezika u izdanju Matice hrvatske i Matice srpske (1960.), po kojemu je pisano, jer drugog, novijeg nemamo!

Nadalje, smatramo da ova knjiga treba biti jedno od polazišta za pisanje stvarne povijesti o djelovanju Pučke kasine, a g. Zlatko Romić bi trebao malo više pažnje obratiti, kako vrijeđa ne samo pojedinca iz ove institucije, nego svojim pisanjem vrijeđa i sve ostale članove institucije, pa i druge, jer navodi sljedeće: »Enciklopedija je to i za zakašnjele izdanke loze roda 1878., izbjeglice iz muzeja, kao za sve snalazljivce, koji jedinstvenu nacionalnu robu razmjenjuju za univerzalnu nadnacionalnu valutu. Ukoliko je još iskamčena od svoje utoliko je slađa. Jer, tamo gdje se za jeftine emocije ne štete skupi kunići, razumu ostaju tek bezvrijedne lipe«. Zar g. Zlatko Romić smatra da su osobe iz Pučke kasine 1878. neljudi i lopovi, a zar za ostale smatra da su dali skupe kuniće za bezvrijedne lipe? Ovim ne vrijeđa samo nas, već sve Hrvate, Republiku Hrvatsku, njenu valutu, njene institucije i dostojnike. Zar sebe smatrate nadnacionalnim – pa svima dijeli te lekcije? Ili možda mislite da se možemo kupiti za jedan kavanski ceh?!

**Glavni odbor Pučke kasine 1878,
predsjednik mr. Ivan Rudinski**

Nema više našega salaša

Rođen sam na salašu broj 359 na Đurđinu, od oca *Marka* i mame *Đule Stantić*. Bio sam najmlađi u obitelji. Salaš se sastojao od kuće, staje za konje i krave, svinjca, kokošinjca, ovčinjaka, čardaka i ambara za žito. Naš salaš je imao veliku ledinu i tri voćnjaka. Bilo je puno oraha, šljiva, viša-nja, trešanja, krupnih bresaka i zerdelija, a vinograd smo imali u Tavankutu u Vuković kraju.

Za vrijeme berbe grožđa u Tavankutu, tu je bilo jako puno ljudi i žena. Došli su i susjedi i puno prijatelja. Tako, kad se krene iz Tavankuta, zaprežna kola idu jedna za drugim. Naprijed na prvim kolima sjede popo i učitelj, a na drugim harmonikaš svira. Od Tavankuta do Đurđina žene su obično pjevale. Kuharice su na Đurđinu pravile velike zdjele paprikaša i to ovčjeg najviše, a bilo je i pivčijeg.

Salaš je bio ograđen i oko ograde su bili posađeni dračovi i šuma od bagrema. Jako mi je ostalo u sjećanju kad pušu jaki vjetrovi. Ogromni bagremovi stvarali su čudan zvuk. Sjećam se kako smo s volovi-

ma išli po našoj velikoj njivi i kupili bundeve i nosili ih na salaš. Poslije smo vadili špice iz bundeva, sušili ih, pekli i jeli, a bundeve smo kuhali i hranili svinje.

Onda, sjećam se kad su Rusi prolazili kroz Vojvodinu na kraju rata. Kod nas su ručali i pili vina. Uzmemo dobrog konja i ostave lošeg, uzmemo sat od tate i od brata. Sve su Rusi uzeli što im se sviđalo. Kad su ručali, krenu prema ataru trojica-četvorica. Mi, djeca, pitamo ih gdje ćete, a oni kažu – za Berlin. Ne znam jesu li stigli u Berlin. Kasnije je, sjećam se, počela obaveza. Prvo su volovi otišli u obavezu, a poslije i ostala krupna stoka. Onda su otišle ovce, imali smo ih preko sto komada, pa onda svinje i sve tako redom. Tako je počelo. Sve je otišlo u obavezu i bilo je doplaćeno poreza 161.000 dinara. To je bio veliki novac u to doba. Onda se tata svaku večer javljao u Odbor zbog obaveze. Da se koliko god predalo, bilo je malo. Sve se predavalo u obavezu, ama baš sve. To je trajalo od 1945. do 1950. godine. Onda su odveli tatu u zatvor, a poslije i mamu. Onda su sve konfiscirali, a Šesta brigada je došla na naš salaš. Nas su izbacili, a kasnije smo dobili dvosoban stan u našem salašu. Kasnije su komunisti srušili salaš, staje i sve ostalo. Izgleda, već onda su znali da će morati vratiti, kad-tad, samo što ovo još uvijek nisu vratili.

Sad ti isti komunisti koji su rekli da smo mi buržuji, hoće preko noći da postanu buržuji. Morat ćemo sačekati da ti komunisti i njihovi sinovi postanu buržuji. Možda će onda oni vratiti našu djedovinu i očevinu, a mi ćemo im se morati diviti.

**Antun Stantić
Subotica**

Djeca nisu prebrojavana

U prošlom broju Hrvatske riječi u rubrici Pisma, u tekstu »Pronaći bolje rješenje« koje je potpisala *mr. Milka Mikuška*, potkrala se greška tehničke prirode. Umjesto objavljene rečenice »Posebno skreće pažnju 31 dijete na ukrašavanje jaja slamom«, u originalnom tekstu nije spominjana nikakva brojka. Ispričavamo se mr. Mikuški, kao i organizatorima manifestacije u zgradi Zadužbine dr. Vinka Perčića u Subotici zbog ove nenamjerne pogreške.

Redakcija HR

RADIO SUBOTICA
24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h
- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
19,30 h
»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
»Razgovor s povodom« (utorkom)

»Otvoreni studio« (srijedom)
»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)
20,00 h
»Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
»Putokazi« (srijedom)
»Rock vremeplov« (četvrtkom)
20,30 h
- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net

MINEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-065

21.225⁰⁰ **NOVO na našem tržištu!!**
garniture JORDAN i DARIO

15.861⁰⁰ **49.420⁰⁰**

10.612⁰⁰ **15.912²⁰** **8.683²⁰** **31.488⁰⁰** **15.177⁰⁰**

35.552⁰⁰ **10.584⁰⁰** **8.640⁰⁰** **12.960⁰⁰** **3.546⁷²**

6.696⁰⁰ **4.320⁰⁰** **38.016⁰⁰** **2.494⁰⁰**

40.176⁰⁰ **27.560⁰⁰** **10.368⁰⁰** **44.782⁰⁰** **5.040⁰⁰** **1.518⁰⁰** **6.480⁰⁰**

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka
(JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvođanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

